

วรรณกรรมสังคมศาสตร์

โดยทั่วไปแล้ว วิชาวิทยาศาสตร์ในโลกนี้แบ่งออกได้ 2 ประเภทใหญ่ คือ วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ หรือธรรมชาติวิทยา (Natural Sciences) และวิทยาศาสตร์ว่าด้วยสังคม หรือสังคมศาสตร์ (Social Sciences) สำหรับวิทยาศาสตร์ว่าด้วยธรรมชาตินี้เป็นความรู้เกี่ยวกับความเป็นไปในธรรมชาติ มีสาขาใหญ่ 2 สาขา คือ วิทยาศาสตร์กายภาพ (Physical Science) และวิทยาศาสตร์ชีวภาพ (Biological Sciences)¹ ส่วนวิทยาศาสตร์ว่าด้วยสังคมแยกออกได้ 2 ประเภท คือ ประเภทหนึ่งเกี่ยวข้องกับมนุษย์ในฐานะ เป็นเอกชนที่แยกออกจากต่างหาก โดยไม่เกี่ยวกับบุคคลอื่น กับอีกประเภทหนึ่ง ถือว่า มนุษย์เป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม และมีความต้องการอยู่และปฏิบัติร่วมกับบุคคลอื่นในกลุ่ม²

ความหมายของ "สังคมศาสตร์"

สังคมศาสตร์ มาจากคำภาษาอังกฤษว่า social science "science" หมายถึง สาขาวิชาหรือความรู้ที่มีระบบจัดทำเป็นเรื่องเฉพาะเพื่อการศึกษา³ ส่วน "social" หมายถึงที่เกี่ยวกับสังคมมนุษย์ และกับปฏิกริยาของแต่ละบุคคลในกลุ่ม หรือ

¹Social Sciences," Encyclopedia Britannica, XX (1966), 893.

²Edwin R. A. Seligman (ed), "What are the Social Sciences?" Encyclopedia of the Social Sciences, I (1935), 3.

³"Science" Webster's Third New International Dictionary of the English Language Unabridged, III (Chicago: Encyclopedia Britannica, Inc., c 1966), p. 2161.

เกี่ยวกับความเป็นอยู่ของมนุษย์ในฐานะ เป็นสมาชิกของสังคม⁴ ดังนั้น ตามศัพท์ "สังคมศาสตร์" จึงหมายความว่า สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับสถาบันและหน้าที่ของสังคมมนุษย์ในความสัมพันธ์ของแต่ละบุคคลในฐานะ เป็นสมาชิกหรือหน่วยหนึ่งของสังคม

นักสังคมศาสตร์หลายท่านได้ให้ความหมายของสังคมศาสตร์ คล้ายคลึงกัน ดังตัวอย่างเช่น สังคมศาสตร์ หมายถึง กลุ่มของวิชาการต่าง ๆ ที่ยอมรับกันว่าทำการสืบสวนปรากฏการณ์ทางสังคม⁵ หรือสาขาวิชาทั้งหมดที่เกี่ยวกับคนในสังคม⁶ หรือความรู้ที่เชื่อถือได้เกี่ยวกับมนุษย์ และจำเป็นต่อความประพฤติกของชีวิตแต่ละคน⁷ หรือ วิชาที่พิจารณาศึกษามนุษย์ในแง่ความสัมพันธ์ทางสังคม⁸

เอควิน อาร์ เอ เซลิกแมน (Edwin R. A. Seligman) ได้ให้ความหมายไม่แตกต่างไปจากความหมายเหล่านี้ คือ สังคมศาสตร์เป็นศาสตร์ทางจิตใจหรือวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของเอกชนในฐานะ เป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม⁹

⁴ Ibid., p. 2302.

⁵ Kenneth F. Foster, "Controlling Social Science Literature," Social Issues and Library Problems: Case Studies in the Social Sciences (New York: R.R. Bowker, 1968), p. XIV.

⁶ Norman Mackenzie (ed), A Guide to the Social Sciences (London : Weidenfield & Nicolson, c1966), p. 1.

⁷ Arthur W. Thompson, Gateway to the Social Sciences (New York : Henry Holt and Company, 1957), p. 6.

⁸ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์, "สังคมศาสตร์คืออะไร," สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, II (ตุลาคม, 2507), 7.

⁹ Seligman (ed), loc. cit.

ทั้งนี้ สังคมศาสตร์จึงจำกัคือเฉพาะเรื่องการศึกษาของมนุษย์ในฐานะเป็นหน่วย
หนึ่งของสังคม หรือการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมหรือชุมชนเท่านั้น ในการศึกษานั้น
มักจะทำโดยการคนควา วิเคราะห์ ทดลอง พิสูจน์ และเปรียบเทียบ ซึ่งเหมือนกับการศึกษา
วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ซึ่งสามารถจะควบคุมเงื่อนไขของประกอบต่าง ๆ และทดสอบผลแห่ง
การทดลองได้เต็มที่ แต่มีลักษณะต่างกันคือ ในการศึกษาสังคมศาสตร์ ผู้ศึกษาต้องประสบกับ
เหตุการณ์ และองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ความรู้สึกนึกคิด อคติ และพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่ง
ไม่สามารถจะควบคุมได้เท่าที่สามารถจะทำกับของประกอบต่าง ๆ ในทางวิทยาศาสตร์ธรรม-
ชาติ เพราะสังคมศาสตร์ไม่ใช่วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ จึงไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ในการ
ทดลองได้อย่างแน่นอน ดังนั้น สังคมศาสตร์จึงเป็นเพียงวิทยาศาสตร์ที่อยู่ในขั้นทำนาย

แมกระนั้นก็ตาม สจวต เซสส์ (Stuart Chase)¹⁰ โลกดวายนัยว่า
สังคมศาสตร์เป็นวิทยาศาสตร์ กล่าวคือ สามารถใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ ศึกษาคนควา
เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาค้นควา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสาขา

¹⁰ เซสส์, สจวต (Chase, Stuart 1888-) เป็นนักเขียนทางค่านสังคม
และเศรษฐศาสตร์ชาวอเมริกัน เกิดที่ Somersworth, N.H. ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้
รับการศึกษที่ Massachusetts Institute of Technology และมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด
เขาทำงานในบริษัทการบัญชีแห่งหนึ่ง ตั้งแต่ ค.ศ. 1817 - 1922 มีหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบ
ของคณะกรรมการการค้าแห่งสหภาพ (Federal Trade Commission) เขาได้รับสมญา
นามว่าเป็นนักวิจารณ์ที่มีความคิดเป็นอิสระในเรื่อง ระบบเศรษฐกิจปัจจุบัน ซึ่งปรากฏในผล
งานของเขา เช่น Tragedy of Waste; The Nemesis of American Business
A New Deal; Mexico-A Study of Two Americas; Rich Land; Poor Land;
The Tyranny of Words; The New Western Front นอกจากนี้ ยังได้เขียน The
Proper Study of Mankind ในปี ค.ศ. 1948 Roads to Agreement (แต่งร่วมกับ
M. Tyler) ใน ค.ศ. 1951 และ Powers of Words ใน ค.ศ. 1954.

มนุษยวิทยาภาควัฒนธรรม จิตวิทยาสังคม เศรษฐศาสตร์ และรัฐศาสตร์" และได้ให้ความเห็นอีกว่า การค้นคว้าเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ มีได้หมายถึงการที่จะนำข้อเท็จจริงมาบันทึกไว้ในสมุดของสังคมศาสตร์ให้เต็มเท่านั้น ในทางตรงกันข้าม สังคมศาสตร์ในฐานะที่เป็นแขนงหนึ่งของวิทยาศาสตร์ ควรจะเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาสังคม¹¹

ในปัจจุบันนักสังคมศาสตร์ทั้งหลายยอมรับว่า ผลงานทดลองทางสังคมศาสตร์ของเขายังไคผลไม่เท่าเทียมกับผลงานของนักวิทยาศาสตร์ แต่พวกเขาได้พยายามที่จะใช้วิธีการอื่นที่คล้ายคลึงกัน เช่น การสังเกตการณ์แบบควบคุม การวัดผลอย่างถูกต้อง การวิเคราะห์อย่างละเอียดและการทำนาย สำหรับวิธีการทำนายนี้ นักวิทยาศาสตร์ไม่ยอมรับ แต่นับว่าเป็นวิธีการสำคัญอย่างหนึ่งในการศึกษาสังคมศาสตร์ และเป็นเทคนิคช่วยให้นักสังคมศาสตร์ได้ศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ได้มากเท่าที่จะทำได้¹²

ขอบเขตของ "สังคมศาสตร์"

สังคมศาสตร์มีขอบเขตกว้างขวาง แยกออกเป็นวิชาต่าง ๆ หลายสาขา แต่ก็มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพราะเนื้อหาของสาขาวิชาเหล่านี้มุ่งในเรื่องเดียวกัน คือ มนุษย์ในสังคม¹³ ดังที่คณะกรรมการ เฮย์ เวิร์ท (Heyworth Committee) ยอมรับ

¹¹ สจวต เซสส์ "คำนำ," การศึกษาเกี่ยวกับมนุษย์. แปลจาก The Proper Study of Mankind โดย เทพกมล เทวกุล และ วิทยา เวชชาชีวะ (พระนคร : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2510).

¹² Mackenzie (ed), op.cit., p. 7.

¹³ วิลเลียม จี สกินเนอร์, "ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคมศาสตร์," สังคมศาสตร์กับประเทศไทย (กรุงเทพฯ : สำนักงานค้นคว้า มหาวิทยาลัยคอร์เนลล์, 2499), หน้า 5.

ว่า สังคมศาสตร์มีขอบเขตวิชากว้างขวางมากเพราะได้รวบรวมเอาวิชากฎหมายและจิตวิทยาไว้ด้วย ดังนั้น ในการศึกษาเพื่อจัดตั้งแหล่งสะสมกลางสำหรับวรรณกรรมแขนงนี้เพื่อใช้ในการวิจัย จึงเน้นหนักเฉพาะวิชาหลัก 3 วิชา คือ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมวิทยา กับวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การศึกษา ชุมชน รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษาเฉพาะเรื่อง และการบริการสังคม¹⁴

คอนสแตนส์ เอ็ม วินเชล (Constance M. Winchell) ได้กล่าวถึงขอบเขตไว้ว่า สังคมศาสตร์รวมเอาสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของคนต่อสังคมไว้เป็นจำนวนมาก และได้ใช้ความหมายของคำครอบคลุมผลงานทางการศึกษา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา นิยายปรัมปรา ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณี สถิติ เศรษฐศาสตร์กับธุรกิจ รัฐศาสตร์กับรัฐบาล กฎหมายและนิติศาสตร์¹⁵

ส่วน เมลวิล คิวอี้ (Melvil Dewey) ได้กำหนดขอบเขตของสังคมศาสตร์ไว้ในแผนการจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของคิวอี้ (Dewey Decimal Classification) ซึ่งจัดสาขาวิชาต่าง ๆ ส่วนใหญ่ไว้ในหมู่ 300 โดยจำแนกสาขาวิชาย่อยไว้ดังนี้ คือ

- 300 สังคมศาสตร์
- 301 สังคมวิทยา
- 301.1 จิตวิทยาสังคม
- 301.2 วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมทางวัฒนธรรม

003461

¹⁴ W. L. Guttman, "Literature of the Social Sciences and Provision for Research in Them," Journal of Documentation, XXII (September, 1966), 187.

¹⁵ Constance M. Winchell, Guide to Reference Books (8th ed.; Chicago : American Library Association, 1967), p. 432.

- 310 สถิติ
- 320 รัฐศาสตร์
- 330 เศรษฐศาสตร์
- 340 กฎหมาย
- 350 รัฐประศาสนศาสตร์ สาขาทางการบริหาร ศาสตร์และศิลปทางการทหาร
- 360 พยาธิสังคม สังคมสงเคราะห์ สมาคม
- 370 การศึกษา
- 380 การพาณิชย์ การคมนาคม และการขนส่ง
- 390 ขนบธรรมเนียม และประเพณี¹⁶

สำหรับระบบการจัดหมู่แบบรัฐสภาอเมริกัน (Library of Congress Classification.) กำหนดขอบเขตสาขาวิชาต่าง ๆ ของสังคมศาสตร์กระจายอยู่ในหมู่ต่าง ๆ ไม่ได้จำกัดขอบเขตของสังคมศาสตร์ส่วนใหญ่อยู่เฉพาะในหมู่เดียว เช่นแผนการจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของคิวอี้ (Dewey Decimal Classification) และระบบการจัดหมู่แบบรัฐสภาอเมริกันเป็นตัวหนังสือ และยังแบ่งตามตัวเลขอีก หมู่ใหญ่ที่แบ่งตั้งแต่อักษร A - Z มีดังนี้ คือ

- A หนังสือเกี่ยวกับเรื่องทั่วไป
- B ปรัชญาและศาสนา
- BF จิตวิทยาสังคม
- C ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ชีวประวัติ

¹⁶ Melvil Dewey, Dewey Decimal Classification and Relative Index, Vol. II (18th ed.; Lake Placid Club, New York : Forest Press Inc, of Lake Placid Club, Education Foundation, c 1965), p. 604.

- D ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ของประเทศต่าง ๆ ยกเว้นอเมริกา
- E - F ประวัติศาสตร์อเมริกัน
- G ภูมิศาสตร์และมานุษยวิทยา
- GN มนุษยวิทยาภาควัฒนธรรม
- H สังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยา
- HD -HJ เศรษฐศาสตร์
- HM -HX สังคมวิทยา
- J รัฐศาสตร์
- K กฎหมาย
- L การศึกษา
- M กนตรี
- N ศิลปศาสตร์
- P ภาษาและวรรณคดี
- Q วิทยาศาสตร์
- R การแพทย์
- S เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับพืชและสัตว์
- T เทคโนโลยีวิทยา
- U วิทยาศาสตร์การทหารบก
- V วิทยาศาสตร์การทหารเรือ
- Z บรรณานุกรมและบรรณารักษศาสตร์¹⁷

¹⁷The Library of Congress Subject Catalog Division Outline of the Library of Congress Classification (Washington D.C.: Superintendent of Documents, U.S. Government Printing Office, 1942).

ก็จะเห็นได้ว่า ระบบการจัดหมู่แบบรัฐสภาอเมริกันได้กำหนดวิชาต่าง ๆ ในทางสังคมศาสตร์ไว้ในหมู่ G, H, J, K, L คือ สาขาวิชาภูมิศาสตร์และมานุษยวิทยา สังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์และสังคมวิทยา รัฐศาสตร์ กฎหมาย และการศึกษา

นอกจากนี้ องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งองค์การสหประชาชาติ (United Nations Educational Scientific Cultural Organization) ได้จำแนกสาขาวิชาการทางสังคมศาสตร์ ดังนี้คือ สังคมศาสตร์ประกอบด้วยการธนาคาร (Banking) การพาณิชย์ (Commerce) การทูต (Diplomacy) เศรษฐศาสตร์ (Economics) ภูมิศาสตร์ (Geography) ชชาติพันธุ์วิทยา (Ethnology) คหเศรษฐศาสตร์ (Home-Economics) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (International Relations) วารสารศาสตร์ (Journalism) รัฐศาสตร์ (Political Science) รัฐประศาสนศาสตร์ (Public Administration) สังคมสงเคราะห์ (Social Welfare) สังคมวิทยา (Sociology) สถิติศาสตร์ (Statistics) และวิชาอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับวิชาที่กล่าวมานี้ทั้งหมด¹⁸

สาขาวิชาทางสังคมศาสตร์ที่องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งองค์การสหประชาชาติได้จำแนกไว้นั้น สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ

1. กลุ่มวิชาหลัก (Core Discipline) ซึ่งเป็นสาขาวิชาที่ใช้เป็นรากฐานที่จะอธิบายให้เกิดความเข้าใจในปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางสังคม สาขาวิชาเหล่านี้จะมีอคติอันสืบเนื่องมาจากคุณค่าทางสังคมน้อยกว่า เพราะมุ่งที่จะชี้แจงว่าอะไรเกี่ยวข้องกับอะไร หรือเพราะเหตุใดจึงเกิดสิ่งนั้นขึ้น ซึ่งในปัจจุบัน UNESCO ได้ระบุว่า สาขาวิชา รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยา มานุษยวิทยา และจิตวิทยา เป็นกลุ่มสาขาวิชาหลัก

2. กลุ่มสาขาวิชาที่เลือกประยุกต์ (Eclectic Discipline) ซึ่งเป็นสาขาวิชาที่จะนำเอาบรรดาอรรถาธิบายของสาขาวิชาหลักมาเป็นเครื่องมือในอันที่จะเสริมสร้าง

¹⁸ United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization Statistical Yearbook 1969 (Louvain (Belgium): Imprimeric Cuetirick, 1970), p. 275.

วิธีการในอันที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์ของตน สาขาวิชาเหล่านี้จึงมีอยู่มากมาย เช่น รัฐประศาสนศาสตร์ บริหารธุรกิจ และวิชากฎหมาย เป็นต้น¹⁹

การจำแนกสาขาวิชาต่าง ๆ ในแขนงสังคมศาสตร์ขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งองค์การสหประชาชาติ ได้กำหนดขอบเขตของสังคมศาสตร์ไว้อย่างกว้างขวางกว่าการจำแนกตามแผนการจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของคิวอี้ และระบบการจัดหมู่แบบรัฐสภาอเมริกัน เพราะว่ามีสาขาวิชาเพิ่มเข้ามา คือ สาขาวิชาชาติพันธุ์วิทยา คหกรรมศาสตร์ และวารสารศาสตร์ และที่น่าสนใจก็คือ ไม่มีสาขาวิชาการศึกษา ทั้งที่ปรากฏอยู่เดิมในการแบ่งสาขาวิชาในแขนงสังคมศาสตร์ ของ เอ็ดวิน อาร์ เอ เซลิกแมน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 สาขาใหญ่ และมีสาขาย่อย ๆ ดังนี้ คือ

1. สังคมศาสตร์บริสุทธิ์ แบบเก่าที่สุด ซึ่งมีสาขาวิชาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วรรณศาสตร์ และสังคมศาสตร์บริสุทธิ์แบบที่เกิขึ้นใหม่ ซึ่งมีสาขาวิชา มนุษยวิทยา ทัศนวิทยา สังคมวิทยา สังคมสงเคราะห์

2. กิ่งสังคมศาสตร์ ซึ่งมีกำเนิดจากสังคม คือ จริยศาสตร์ และการศึกษา และกิ่งสังคมศาสตร์ อันมีส่วนได้รับจากสังคม คือ ปรัชญาและจิตวิทยา

3. ศาสตร์อันเชื่อมโยงที่เกี่ยวกับสังคมซึ่งมีกำเนิดดั้งเดิมเป็นอิสระจากมนุษย์ คือ สาขาวิชาชีววิทยาและภูมิศาสตร์ กับศาสตร์อันเชื่อมโยงเกี่ยวกับสังคมที่มีรากฐานมาจากมนุษย์ตั้งแต่ต้น คือ สาขาวิชาแพทยศาสตร์ ภาษาศาสตร์ และศิลปะ²⁰

สจวต เซสส์ (Stuart Chase) กำหนดขอบเขตสาขาวิชาในแขนงสังคมศาสตร์ โดยได้ขอให้นักสังคมศาสตร์ในประเทศของเขา ตั้งชื่อและลำดับวิชา บางวิชานักสังคมศาสตร์จัดอยู่ในแขนงสังคมศาสตร์อย่างเด่นชัด แต่มีวิชาอื่น ๆ ไม่ชัดเจนเพราะเอนเอียงอยู่

¹⁹ พิศยา สุวรรณะชญ. "วิทยาศาสตร์สังคม," วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา ฯ สหประชาชาติ, VI (กรกฎาคม, 2517), 23-4.

²⁰ Seligman (ed), op.cit., 3 - 5.

ในแขนงวิทยาศาสตร์หรือมนุษยศาสตร์มาก วิชาที่ไค้คะแนนเสียงมากจัดเป็นสาขาวิชาของสังคมศาสตร์ในการสืบสวนของเขา ซึ่งลำดับจากวิชาที่มีอายุน้อยที่สุดไปหาวิชาที่มีอายุมาก คือ มนุษยวิทยาภาควัฒนธรรม จิตวิทยาสังคม สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ และรัฐศาสตร์²¹

นอร์มัน แมคเคนซี (Norman Mackenzie) เช่นเดียวกับสจวต เซสส์ ไค้ครอบคลุมสาขาวิชาหลักทางสังคมศาสตร์ไว้คือ เศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยา รัฐศาสตร์ จิตวิทยาสังคม มนุษยวิทยาสังคม หรือประวัติสังคม²²

คาร์ล เอ็ม ไวท์ (Carl M. White) ไค้กำหนดสาขาวิชาหลักในทางสังคมศาสตร์ 5 สาขาวิชา คือ สังคมวิทยา จิตวิทยา มนุษยวิทยา เศรษฐศาสตร์ และรัฐศาสตร์²³

ดังนั้น จะเห็นไ้ได้ว่า การกำหนดขอบเขตของสาขาวิชาหลัก ทางสังคมศาสตร์ ตามแนวของ สจวต เซสส์ นอร์มัน แมคเคนซี และ คาร์ล เอ็ม ไวท์ และขององค์การ UNESCO คล้ายคลึงกัน ซึ่งผู้เรียบเรียงงานวิจัยจะขอยึดถือตามแนวนี้เป็นหลักในการเรียบเรียง

แม้ว่าเนื้อหาโดยส่วนรวมของสังคมศาสตร์ กล่าวคือ สังคมมนุษย์ พฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม ในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม แต่สาขาวิชาหนึ่งในขอบเขตของสังคมศาสตร์ ก็จำกัดเฉพาะการศึกษาคนว่าเพียงคนใดคนหนึ่งของมนุษย์ เพราะฉะนั้นสาขาวิชาหนึ่งจึงมีขอบเขตเนื้อหาที่จะศึกษาเฉพาะลงไป

²¹Stuart Chase, "Varieties of Social Science," The Proper Study of Mankind... (2d revised ed.; New York ; Harper & Row, c 1956), p. 20.

²²Mackenzie (ed), op.cit., p. 1.

²³Carl M. White and others, Sources of Information in the Social Sciences : A Guide to the Literature (Totowa, New Jersey: Bedminster Press, c 1967), p. 3.

สาขาวิชารัฐศาสตร์ หรือ political science ซึ่งมาจากคำภาษากรีก polis แปลว่า นครรัฐ และภาษาละติน scientia แปลว่า วิทยาศาสตร์ หรือ ศาสตร์²⁴ ดังนั้น ตามศัพท์ รัฐศาสตร์ หมายถึง ศาสตร์ที่เกี่ยวกับรัฐ แต่เคยมีผู้เสนอแนะให้แทนคำ "political science" ด้วยศัพท์ "science of politics" หรือ "study of politics" หรือ "politology" ตามประวัติรัฐศาสตร์เป็นวิชาชั้นสูงที่มีความสำคัญ ต่อแขนงสังคมศาสตร์ และเป็นวิทยาการสาขาเก่าแก่ที่สุดในบรรดาสาขาวิชาต่าง ๆ ทางสังคมศาสตร์ ที่ว่าด้วยวิถีทางที่จะควบคุมมรรยาท และการดำเนินกิจการของสังคมหนึ่ง หรือชุมชนหนึ่งให้ดำเนินไปด้วยดี ซึ่งได้แก่การปกครองบ้านเมือง หรือชาติตามแบบฉบับใด ฉบับหนึ่ง²⁶ ส่วนเรื่องที่น่าสนใจที่นักการรัฐศาสตร์สนใจศึกษามีอยู่เฉพาะเรื่อง คือ การเมือง กฎหมาย รวมทั้งวิธีสร้างกฎหมายและการใช้กฎหมาย การบริหารรัฐหรือรัฐบาล ทฤษฎี การเมืองว่าด้วยลักษณะและหน้าที่ของรัฐ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ²⁷ ตามขอบเขต ของเนื้อหาวิชารัฐศาสตร์ซึ่งผู้เชี่ยวชาญขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่ง สหประชาชาติได้ประชุมพิจารณาวางขึ้น โดยลงมติเห็นชอบ มีดังนี้ คือ

1. ทฤษฎีการเมือง (Political Theory) หรือ ปรัชญาการเมือง (Political Philosophy) ได้แก่ทฤษฎีการเมือง และประวัติความคิดอ่านทางการเมือง
2. สถาบันทางการเมือง (Political Institutions) ได้แก่รัฐธรรมนูญ รัฐบาลแห่งชาติ การปกครองท้องถิ่น การบริหารราชการ หน้าที่ของรัฐในทาง เศรษฐกิจและสังคม และสถาบันการเมืองเปรียบเทียบ หรือรัฐบาลเปรียบเทียบ

²⁴ Joseph Dunner (ed), Dictionary of Political Science

(New York : Philosophical Library, 1964), p. XIII.

²⁵ Loc. cit.

²⁶ Seligman (ed), loc. cit.

²⁷ Elgin F. Hunt, Social Science, an Introduction to the Study of Society (2d ed.; New York : MacMillan, c 1961), pp.27-8.

3. พรรค กลุ่ม และมติมหาชน (Parties, Groups and Public Opinion) ซึ่งได้แก่ พรรคการเมือง กลุ่มและสมาคม บทบาทของประชาชนในทางการเมือง และการบริหารราชการ รวมทั้งมติมหาชน

4. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (International Relations) ซึ่งได้แก่การ เมืองระหว่างประเทศ องค์การและการบริหารระหว่างประเทศ รวมทั้งกฎหมายระหว่างประเทศ²⁸

ดังนั้น ขอบเขตเนื้อหาของสาขาวิชารัฐศาสตร์จึงครอบคลุมหัวข้อดังกล่าวมาข้างต้น ซึ่งเน้นหนัก รัฐ รัฐบาลและตัวบุคคล เพราะวิชารัฐศาสตร์มุ่งพิจารณาถึงลักษณะของการที่มนุษย์อยู่รวมกันอยู่เป็นรัฐ ซึ่งมีการใช้อำนาจปกครองและกำหนดสิทธิหน้าที่ของคนและองค์การในรัฐนั้นอย่างเป็นระเบียบ จึงกล่าวสรุปได้ว่า วิชารัฐศาสตร์คือสาขาวิชาว่าด้วยความหมายของรัฐ องค์ประกอบของรัฐ สภาพและจุดประสงค์ของรัฐ ซึ่งรวมถึงการศึกษาความสัมพันธ์ในทางอำนาจระหว่างมนุษย์กับรัฐ และระหว่างรัฐด้วยกัน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะทราบข้อเท็จจริงในการดำเนินการทางการเมือง และการบริหารของรัฐ รวมตลอดถึงการพิจารณาเสนอแนะให้กิจการของรัฐบาลดำเนินไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น²⁹

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ อัลเฟรด มาร์แชลล์ (Alfred Marshall) ได้จำกัดความไว้อย่างกว้าง ๆ ว่า วิชาเศรษฐกิจการเมือง (Political Economy) หรือ

²⁸ UNESCO, Contemporary Political Science: A Survey of Methods, and Teaching, Publication No. 245 (Paris, 1950), p. 4. อ้างถึงใน ศึกษาศาสตร์ (ผู้จัดพิมพ์) สังคมศาสตร์แนวทางการศึกษา... (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 2 ; พระนคร : สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2509), หน้า 53.

²⁹ คำร่าง ลัทธิพิพัฒนา, "รัฐศาสตร์ Political Science," สังคมศาสตร์แนวทางการศึกษา... (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 2 ; พระนคร : สำนักวิจัย, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2509), หน้า 55.

เศรษฐศาสตร์ เป็นวิชาเกี่ยวกับการศึกษาในเรื่องงานธุรกิจตามปกติของมนุษย์³⁰ ต่อมา ลีออนเนล รอบบินส์ (Lionel Robbins) ได้ให้คำจำกัดความที่เหมาะสมที่สุดกับวิชาเศรษฐศาสตร์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันว่า เศรษฐศาสตร์คือศาสตร์ที่ศึกษาถึงการเลือกหาหนทางที่จะใช้ปัจจัยการผลิตอันมีอยู่จำกัด เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์ ซึ่งมีอยู่มากมาย อย่างนับไม่ถ้วน³¹ เพราะในปัจจุบันนักเศรษฐศาสตร์ไม่ได้สนใจอยู่เฉพาะเพียงงานธุรกิจตามปกติของมนุษย์ เช่นการได้ทรัพย์สิน การใช้ทรัพย์สินของมนุษย์ที่เกี่ยวกับการผลิต การบริโภค การวิภาค และการแลกเปลี่ยนเท่านั้น แต่ยังนำผลที่เกิดจากกิจกรรมในค่านิยมและคุณภาพที่ปรากฏขึ้น เพื่อไปใช้วัดค่า การผลิต การบริโภค การวิภาค และการแลกเปลี่ยนเป็นจำนวนเท่าใด ภาวะเศรษฐกิจของประเทศมีผลในระยะเวลาต่าง ๆ อย่างไร และเพื่อเปรียบเทียบภาวะเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ นอกจากนี้นักเศรษฐศาสตร์ยังสนใจต่อองค์การและสถาบันที่ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ³²

การศึกษาวិชาเศรษฐศาสตร์ในปัจจุบันมีเนื้อหาแบ่งออกเป็น 2 ภาค คือ เศรษฐศาสตร์มหภาค (Macro-economics) หรือ เศรษฐศาสตร์ที่ว้าควยเรื่องของส่วนรวม และเศรษฐศาสตร์จุลภาค (Micro-economics) หรือ เศรษฐศาสตร์ที่ว้าควยเรื่องของส่วนย่อย³³ ภาคแรกครอบคลุมทฤษฎีที่เกี่ยวกับการขึ้นลงของรายได้ประชาชาติ การบริโภค

³⁰ Alfred Marshall, Principles of Economics: An Introductory Volume (8th ed.; New York: MacMillan, 1953), p. 1.

³¹ Lionel Robbins, An Essay in the Nature and Significance of Economic Science (London: MacMillan, 1952), p. 2.

³² โจเซฟ เอส กูลด์, "ขอบเขตและความมุ่งหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์," สังคมนาสาตร์กับประเทศไทย, จัดพิมพ์โดย วิลเลียม จี สกินเนอร์ (พระนคร : สำนักงานค้นคว้า มหาวิทยาลัยคอร์เนลล์, 2499), หน้า 142 - 4.

³³ Alan Day, "Economics, " A Guide to the Social Sciences ed. Norman Mackenzie (London: Weidenfield & Nicolson, c 1966), p.111.

(สินค้าทุกชนิดเป็นส่วนรวม) เงินเพื่อ การเคลื่อนไหวของราคาสินค้า การคลังสาธารณะ การเงินและการธนาคาร เป็นต้น ส่วนภาคหลัง เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยการแบ่งสรรรายได้ การบริโภคสินค้าแต่ละอย่าง ราคาของสินค้าแต่ละอย่าง ต้นทุนการผลิต และหน่วยผลิต เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีเศรษฐศาสตร์ที่ว่าด้วยการค้าและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ซึ่ง บางเรื่องยากที่จะชี้ว่าเป็นภาคของส่วนย่อย หรือภาคของส่วนรวม อันที่จริงการชี้ลงไปให้ ชัดว่าขอบเขตของภาคไหนอยู่ที่ไหนทำไม่ได้ ความเป็นไปของ เศรษฐกิจในส่วนย่อยขึ้นอยู่กับ ไม่น้อยต่อสภาพของเศรษฐกิจโดยส่วนรวม และการที่จะเข้าใจเศรษฐกิจโดยส่วนรวม ต้องอาศัยความเข้าใจในเศรษฐกิจส่วนย่อย การแบ่งภาคของวิชาเศรษฐศาสตร์ดังกล่าวนี้ ส่วนใหญ่จึงเป็นไปเพื่อความสะดวกในการศึกษาเท่านั้น³⁴

○ สาขาสังคมวิทยา ซึ่งตามความหมายคือการศึกษาความสัมพันธ์ของมนุษย์ และ องค์ประกอบทางสังคม มีการสร้างและใช้ทฤษฎีในส่วนที่เกี่ยวกับอิทธิพลที่คนแสดงออก ระหว่างกัน แสดงให้เห็นถึงแบบแผนของความสัมพันธ์ และการสืบสวนแนวทางที่แบบแผน เหล่านั้นมีต่อพฤติกรรมของแต่ละบุคคล และต่อองค์ประกอบของกลุ่มชนและของสังคม³⁵ หรืออีกนัยหนึ่ง หมายถึงการศึกษาสังคม สถาบันทางสังคม การปฏิบัติต่อกัน และความ สัมพันธ์ทางสังคม³⁶ ในการศึกษาชีวิตสังคม มีสิ่งที่เป็นหลักจะต้องพิจารณาอยู่ 4 ประการ

³⁴ ศรีปริยญา งามโกมุต, "เศรษฐศาสตร์, Economics," สังคมศาสตร์แนว การศึกษา... (แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 2 ; พระนคร : สำนักวิจัย, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร ศาสตร์, 2509), หน้า 175.

³⁵ Robert G'Brien, W. Sehrac, and Walter T. Martin, Readings in General Sociology (3d ed.; Boston: Houghton Mifflin Company c 1964), p. 1.

³⁶ Joseph R. Gusfield, "The Sociology of Politics," Review of Sociology ed. Joseph B. Gitter (New York: John Wiley and Sons, 1963), p. 250.

คือ โครงสร้างของสังคม หน้าที่ของสังคม แบบแผนของสังคม และกระบวนการของสังคม³⁷

ดังนั้น สังคมวิทยาจึงศึกษาทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นปกติธรรมดาในชีวิตสังคม (Normality) และสิ่งที่ผิดปกติ (Abnormality) ประเภทแรก เป็นการศึกษาการจัดระเบียบสังคม (Social Organization) ขององค์การหรือกลุ่มบุคคลต่าง ๆ การเรียนรู้ระเบียบสังคม (Socialization) และโครงสร้าง รวมทั้งการทำงานของสถาบันต่าง ๆ เช่น ครอบครัว ศาสนา องค์การของเมือง ฯลฯ ประเภทหลัง รวมทั้งการศึกษาปัญหาสังคมต่าง ๆ เช่น ปัญหาเยาวชน อาชญากรรม โสเภณี สุขภาพจิต ปัญหายาเสพติด ปัญหาครอบครัว ฯลฯ เมื่อมีผู้สนใจศึกษาวิชานี้มากขึ้น และความรู้สะสมถ่ายทอดติดต่อกันมา ทฤษฎีและแนวความคิดต่าง ๆ ก็เกิดขึ้นมากมาย และมีการแบ่งออกเป็นสาขาวิชาย่อย (fields) ดังนี้ คือ

1. การจัดระเบียบทางสังคม (Social Organization) เป็นหัวข้อศึกษาที่มีขอบเขตกว้างขวางที่สุดในวิชาสังคมวิทยา ศึกษาเกี่ยวกับระบบบรรทัดฐาน (Normative System) สถาบัน สถานภาพ บทบาท องค์การทางสังคม การแบ่งกลุ่มและความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคล และสังคม (Individual and Society) ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของสังคม สภาพแวดล้อมและตัวแทนต่าง ๆ ของสังคม เช่น ครอบครัว โรงเรียน สื่อมวลชน ฯลฯ

3. การแยกความแตกต่างทางสังคม (Social Differentiation) เป็นหัวข้อย่อยของการจัดระเบียบทางสังคม ศึกษาเกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มในสังคม

³⁷มอริส, โรเซนเบิร์ก, "ขอบเขตและความมุ่งหมายของสังคมวิทยา," สังคมศาสตร์กับประเทศไทย จัดพิมพ์โดย วิลเลียม จี สกินเนอร์ (กรุงเทพฯ : สำนักงานค้นคว้ามหาวิทยาลัย คอรัเนลล์, 2499), หน้า 64.

4. พฤติกรรมรวม (Collective Behaviour) ศึกษาพฤติกรรมที่สมาชิกของสังคมกระทำร่วมกัน เนื่องจากอิทธิพลของการแพร่ระบาดทางอารมณ์ สื่อมวลชน การโฆษณาชวนเชื่อ ความไม่มั่นคงและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในสังคมที่เกิดขึ้นอย่างไม่คาดฝัน ฯลฯ หัวข้อศึกษารวมพฤติกรรมของฝูงชน (crowd) มวลชน (mass) การจลาจล วุ่นวาย การปฏิบัติ มติมหาชน การโฆษณาสินค้า การโฆษณาชวนเชื่อ และการปลุกปั่นยุยง บทบาทของสื่อมวลชน ฯลฯ

5. สังคมวิทยาการเมือง (Political Sociology) เป็นการศึกษาปัญหาการเมือง การปกครอง และการบริหารขององค์การของรัฐ โดยใช้วิธีการมองปัญหาแบบสังคมวิทยา

6. สังคมวิทยาอุตสาหกรรม (Industrial Sociology) ศึกษาปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างกรรมกรและนายจ้าง สภาพแรงงาน การจัดระเบียบบริหารงานขององค์การทางเศรษฐกิจและการเมือง มนุษยสัมพันธ์ (Human relations) พฤติกรรมทางการบริหาร (Administrative Behaviour) และปัญหาของอาชีพต่าง ๆ ฯลฯ

7. ครอบครัว (Family) ซึ่งเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคม และมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการเปลี่ยนแปลงในสถาบันอื่น ๆ ของสังคม

8. ประชากรและมนุษย์นิเวศน์วิทยา (Population and Human Ecology) ศึกษาเกี่ยวกับ โครงสร้าง การเพิ่มการลด และการอพยพโยกย้ายของประชากร และความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับทรัพยากรและพื้นที่ การศึกษาปัญหาประชากรต้องใช้เทคนิคบางอย่างโดยเฉพาะ ซึ่งอาจเรียนได้ในวิชาประชากรศาสตร์ (Demography)

9. ปัญหาชนกลุ่มน้อย (Minorities) ศึกษาปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างคนกลุ่มใหญ่และคนกลุ่มน้อยในประเทศ ซึ่งอาจมีเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา หรือวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่ต่างกันออกไป

10. สังคมวิทยาชนบท (Rural Sociology) ศึกษาปัญหาการจัดระเบียบองค์การทางสังคมในชุมชนชนบท อิทธิพลของเมืองที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงในชุมชนชนบท การพัฒนาชุมชน และการนำความเจริญภายนอกไปสู่ชนบท ฯลฯ

11. สังคมวิทยาเมือง (Urban Sociology) ศึกษาปัญหาการขยายตัวของเมือง (Urbanization) การวางผังเมือง (Urban Planning) การเปลี่ยนแปลงในลักษณะของชุมชนและชีวิตความเป็นอยู่ในเมือง บทบาทและความสำคัญของเมืองในการพัฒนาประเทศ และปัญหาเฉพาะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการขยายตัวของเมือง ฯลฯ

12. พฤติกรรมผิด (Deviant Behaviour) ศึกษาปัญหาความไม่เป็นระเบียบต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งก่อให้เกิดทั้งปัญหาสำหรับสังคมและปัญหาส่วนบุคคล เช่น ปัญหาอาชญากรรม ภัยรักรุน ยาเสพติด สุขภาพจิต การสาธารณสุข ฯลฯ

13. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) เป็นหัวข้อศึกษาที่มีขอบเขตกว้างขวางที่สุดหัวข้อหนึ่ง ปัญหาที่ศึกษาก็มีเช่น ที่มา รูป ลักษณะ วิถีทาง และความสำคัญของการเปลี่ยนแปลง บทบาทและอิทธิพลของศาสนา ระบบคุณค่า ภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจการเมือง และประวัติศาสตร์ในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การศึกษาปัญหาทางสังคมนำไปสู่การตั้งทฤษฎีสังคม (Theory of Society) เช่น ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ (Structural-Functional Theory) หรือ ทฤษฎีตัวกำหนดทางเศรษฐกิจ (Economic Determinism Theory) เป็นต้น³⁸

จิตวิทยาสังคมเป็นสาขาวิชาที่สืบเนื่องมาจากจิตวิทยา เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับจิตใจและบุคลิกลักษณะของแต่ละคน และเนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม (Social Creature) บุคลิกลักษณะจึงมีผลมาจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม และมีปฏิสัมพันธ์ต่อสิ่งแวดล้อม วิชาจิตวิทยาจึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสังคมศาสตร์ จึงทำให้เกิดสาขาวิชาจิตวิทยาสังคมที่รวมเอาความสนใจของนักจิตวิทยา สังคมวิทยา และมานุษยวิทยา ไว้ด้วยกัน เพื่อศึกษาพัฒนาการทางสังคมของแต่ละบุคคล ปฏิสัมพันธ์ต่อบรรหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่มคน นักจิตวิทยาสังคมสนใจมากในเรื่องของพฤติกรรมของแต่ละบุคคล เท่าที่มีอิทธิพลและได้รับอิทธิพลจากพฤติกรรมของบุคคลอื่น³⁹ ตามนัยนี้ สาขาจิตวิทยาสังคม คือ วิชาที่เราศึกษาเกี่ยวกับความ

³⁸ ประเสริฐ แยมกลิ่นฟูง, "แนวและขอบเขตการศึกษาวิชาสังคมวิทยา," วารสารสังคมศาสตร์ ฉบับพิเศษ คณะรัฐศาสตร์ ครบรอบ 20 ปี (14 เมษายน, 2511), 113-122.

³⁹ Hunt, loc. cit.

สัมพันธ์ระหว่างบุคคลหนึ่งที่มีต่อคนอื่น ๆ หรือบุคคลหมู่อื่น เพื่อจะได้ทราบถึงความสัมพันธ์เหล่านี้มีอิทธิพลต่อความประพฤติของบุคคลอย่างไร ซึ่งจะทำให้สามารถอธิบายและทำนายพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ ได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงยิ่งขึ้น⁴⁰

ขอบเขตสาขาวิชาจิตวิทยาสังคมครอบคลุมเนื้อหาดังนี้ คือ หลักเกณฑ์โดยทั่วไปของจิตวิทยาในสิ่งที่เกี่ยวกับการรู้จักคิด ความรู้สึก และการปฏิบัติตนในกลุ่มสังคม ลักษณะพิเศษของพฤติกรรมรวม และชีวิตจิตใจของสังคมเฉพาะกลุ่ม รวมทั้งชีวิตจิตใจของสมาชิกแต่ละคน วิธีการที่สมาชิกใหม่แต่ละคนเข้าสังคม ได้รับการฝึกฝนให้เข้ากับระเบียบประเพณีในเรื่องความคิด ความรู้สึกและการกระทำ จนกระทั่งเหมาะสมที่จะดำรงบทบาทในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม และมีอิทธิพลต่อชีวิตจิตใจโดยส่วนรวม⁴¹

มานุษยวิทยาภาควัฒนธรรม เป็นสังคมศาสตร์สาขาหนึ่ง แยกแขนงมาจากมานุษยวิทยา หรือ Anthropology มาจากภาษากรีก 2 คำ คือ Anthropos แปลว่า มนุษย์ และคำว่า logos หรือ logia แปลว่า การศึกษา หรือความรู้ที่อาศัยเรื่องราวของมนุษย์ที่ไ้รวบรวมไว้เป็นระเบียบเรียบร้อย⁴² ดังนั้น Anthropology จึงหมายความว่า การศึกษาหรือความรู้ที่อาศัยเรื่องราวของมนุษย์ที่ไ้รวบรวมไว้เป็นระเบียบแล้ว มานุษยวิทยาแบ่งออกได้สองแขนง คือ มานุษยวิทยาภาควัฒนธรรม และ มานุษยวิทยาชีววิทยา ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เพราะงานของนักมานุษยวิทยา คือ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง

⁴⁰โรเบิร์ต แทกชเตอร์, "ขอบเขตและความมุ่งหมายของจิตวิทยาสังคม," สังคมศาสตร์กับประเทศไทย จักรพันธ์ โขทัย วิไลเลียม จี สกินเนอร์ (กรุงเทพฯ : สำนักงานค้นคว้า มหาวิทยาลัยคอร์เนล, 2499), หน้า 42.

⁴¹William McDougall, Psychology: The Study of Behaviour (2d ed.; London: Oxford University Press, 1952), p. 156.

⁴²E. Adamson Hoebel, Anthropology: The Study of Man (3d ed.; New York: McGraw-Hill, c 1966), p. 4.

ลักษณะทางชีววิทยาและลักษณะที่ได้รับอิทธิพลจากสังคม มานุษยวิทยาชีววิทยาเป็นการศึกษา และค้นคว้าในทางชีววิทยาของมนุษย์ว่า มีความเหมือนและแตกต่างกันในทางรูปร่างลักษณะ นั้น มีความเป็นมาอย่างไร ส่วนมานุษยวิทยาภาควัฒนธรรม เป็นการศึกษาเรื่องวัฒนธรรม ของมนุษย์⁴³ ซึ่งตามทัศนะของ เอ แอล โกรเบอร์ (A. L. Kroeber) นั้น วัฒนธรรม คือมวลมรดกทางสังคมที่มนุษย์สร้างขึ้น และถ่ายทอดกันมาในกลุ่มชนรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่ง⁴⁴ มานุษยวิทยาภาควัฒนธรรมมีสาขาวิชาย่อยดังนี้ คือ โบราณคดี (Archeaology) ซึ่งกล่าว ถึงความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของมนุษย์ดึกดำบรรพ์ ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์- วิทยา (Ethnology) ที่กล่าวถึงวัฒนธรรมของประเทศที่ยังมีอยู่ในปัจจุบัน และของ ประชาชาติที่สูญไปแล้วที่มีปรากฏอยู่ในเอกสารและบันทึก รวมทั้งวัฒนธรรมเปรียบเทียบของ สังคมนั้น ๆ อย่างละเอียดลึกซึ้ง และ ภาษาศาสตร์ ซึ่งกล่าวถึงการศึกษาภาษาของสังคม ต่าง ๆ อย่างมีกฎเกณฑ์ โดยเหตุที่ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ส่วนใหญ่จะศึกษาภาษา ของประชาชาติที่ไม่วางหนังสือ⁴⁵

ความหมายและประเภทของ "วรรณกรรมสังคมศาสตร์"

"วรรณกรรม หรือ literature" ซึ่งมาจากภาษาละติน "litteratura" มีความหมายหลายอย่าง คือ จดหมาย หรือ หนังสือ วรรณกรรมทางด้านอักษรศาสตร์ ผลงานทางอักษรศาสตร์ ผลงานรวมทางด้านการประพันธ์ เช่น บทเขียนของประเทศใด

⁴³Hunt, op.cit., p. 27.

⁴⁴A.L. Kroeber, Anthropology: Culture Patterns and Process (New York: Harcourt, Brace & World, Inc., 1963), pp. 60 - 64.

⁴⁵Ralph L. Beals, and Horry Hoyer, An Introduction to Anthro-
pology (New York: The MacMillan Company, c 1953), pp. 8 - 12.

ประเทศหนึ่ง ในระยะเวลาอันหนึ่ง หรืองานเขียนในโลกโดยทั่วไป⁴⁶ ส่วนสังคมศาสตร์นั้น ได้กล่าวมาแล้วว่าตามศัพท์ หมายถึงสาขาวิชาที่เกี่ยวกับสถาบัน และหน้าที่ของสังคมมนุษย์ ในความสัมพันธ์ของแต่ละบุคคลในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม กังนั้น ตามศัพท์ วรรณกรรม สังคมศาสตร์จึงหมายถึง หนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสถาบันและ หน้าที่ของสังคมมนุษย์ หรือ อีกนัยหนึ่ง คือหนังสือที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมทุกด้าน

หนังสือทางสังคมศาสตร์เริ่มเขียนเมื่อมีการ เปิดสอนสาขาวิชาต่าง ๆ ในแขนง สังคมศาสตร์ เพื่อเป็นเครื่องช่วยในค่านการศึกษา และเพื่อช่วยให้แต่ละบุคคลปรับตัวอยู่ได้ ในสังคม หนังสือเหล่านั้นอาจจะ เป็นผลงานการวิจัยหรือไม่เป็นก็ได้⁴⁷

เตลมา ไฟรด์ส (Thema Friedes) ได้จำกัดความ วลี "วรรณกรรมสังคมศาสตร์" ว่า หมายถึงบทเขียนที่พิมพ์เผยแพร่ของนักสังคมศาสตร์ นักสังคมศาสตร์เขียนและพิมพ์เผยแพร่ผลงานของเขาเพื่อที่จะรายงานการสืบสวนของเขา เปรียบผลการค้นพบกับสิ่งที่คนอื่น ๆ ได้รายงานแล้ว ได้แย้งเกี่ยวกับความหมาย และการตีความสิ่งที่เขาได้ค้นพบ แต่ตามความหมายนี้ ไฟรด์ส จำกัดเฉพาะผลงานเขียนโดยนักสังคมศาสตร์แสดงต่อนักสังคมศาสตร์คนอื่น ๆ

⁴⁶The Shorter Oxford English Dictionary of Historical Principles Combined with Britannica World Language Dictionary, Vol. I (Oxford: the Clarendon Press, c 1962), p. 1152.

⁴⁷Irene B. Tauber, "The Social Sciences: Characteristics of the Literature, Problems of Use, and Bibliographic Organization in the Field," Bibliographic Organization Papers Presented Before the Fifth Annual Conference of Graduate Library School, July 24 - 29, 1950 ed. Jesse H. Shera and Magaret E. Egau. (Chicago: The University of Chicago Press, c 1951), p. 130.

และเกี่ยวข้องกับเรื่องราวในวงความสนใจทางวิทยาศาสตร์สังคมร่วมกัน⁴⁸ ลักษณะวรรณกรรมทางสังคมศาสตร์ที่ได้มาจากรูปแบบการเขียนเพื่อสื่อความหมายของปรากฏการณ์ในแขนงนี้มี 2 ประเภทใหญ่ คือ รายงานการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยวารสารทางวิชาการ รายงานทางเทคนิค และหนังสือเล่ม สิ่งพิมพ์รวมเล่มประเภทแรก ซึ่งได้แก่บทวิจารณ์การวิจัยและหนังสือคู่มือ และสิ่งพิมพ์รวมเล่มประเภทที่สอง คือ รวมเรื่อง ตำราเรียน หนังสือประวัติ สารานุกรม และ พจนานุกรม⁴⁹

ส่วน ไอริน บี ทอร์เบอร์ (Irene B. Tauber) ได้จำกัดความหมายของวรรณกรรมสังคมศาสตร์ว่าหมายถึง สิ่งพิมพ์จำกัดอยู่เฉพาะสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมทั้งความที่เป็นผลงานการวิจัย รายงานการประชุม หรือบทความที่ร่วมกันเขียนขึ้นในเอกสารชุด และวารสารทางสังคมศาสตร์ ส่วนชนิด ขอบเขต และสถานที่พิมพ์ของสิ่งพิมพ์นั้น แตกต่างกันตามสถาบันที่ผู้เขียนนั้นสังกัดอยู่ อาจเป็นสถาบันเอกชน หน่วยงานรัฐบาล หน่วยงานธุรกิจ หรือสิ่งพิมพ์ที่ปรากฏจักพิมพ์ออกมาเป็นการส่วนตัวเป็นรูปเล่มเอกสาร หรือหนังสือเล่ม พร้อมกับได้แสดงถึงลักษณะวรรณกรรมทางสังคมศาสตร์ไว้ดังนี้ คือ

เอกสารวิชาการและหนังสือเล่ม (Monographs⁵⁰ and Books) ซึ่งจัดทำโดยวงการวิจัยทางวิชาการ พิมพ์ออกมาเป็นรูปเล่ม และมีชื่อเรื่องกำกับ

จุลสาร และเอกสารประกอบการศึกษา (Pamphlets and Monographs)⁵¹
รวมเรื่อง และรายงานการประชุม (Symposium and Proceedings)

⁴⁸Thema Friedes, Literature and Bibliography of the Social Sciences (Los Angeles, California: Melville Publishing Company, c 1973), pp. 1 - 3.

⁴⁹Ibid., pp. 53 - 102.

⁵⁰"Monographs" หมายถึง เอกสารเกี่ยวกับวิชาการ เรื่องเดี่ยวหรือกลุ่มเดียวกัน

⁵¹"Monographs" หมายถึง เอกสารประกอบการศึกษาในวิชาต่าง ๆ จักพิมพ์ออกมาในรูปลักษณะอัดสำเนา.

สิ่งพิมพ์รัฐบาล (Government Publications) ออกโดยหน่วยงานราชการ⁵²
มหาวิทยาลัย ชิคาโก ไล้ทำการศึกษา และ ไล้จำแนกลักษณะวรรณกรรมทางสังคมศาสตร์ออกเป็น 2 ประเภท อย่างเด่นชัด ประเภทแรก คือสิ่งพิมพ์ที่รายงานการศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ ดังตัวอย่างเช่น บทเรียนทางสังคมศาสตร์ส่วนใหญ่ ประเภทที่สอง คือ ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ดังตัวอย่างเช่น รายงานทางสถิติ (Statistical Reports) เอกสารทางกานกฎหมาย (Legal Documents) บันทึกการลงคะแนนเสียง (Voting Records) และวัสดุทางสื่อสารมวลชน (Mass Communication Materials) เป็นต้น⁵³

ในการแนะนำวรรณกรรมสังคมศาสตร์เท่าที่มีอยู่ทั้งหมด คาร์ล เอ็ม ไวท์ จัดแยกวรรณกรรมที่ประมวลไว้ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ ผลงานที่เป็นรูปเล่ม (Monographic Works) ซึ่งหมายถึงสิ่งพิมพ์ที่จัดทำเพื่อให้ใช้อ่านโดยตลอดเล่ม และผลงานอ้างอิง (Reference Works) เป็นสิ่งพิมพ์ที่จัดทำไว้เพื่อใช้ในการอ้างอิง⁵⁴

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการจำแนกลักษณะวรรณกรรมทางสังคมศาสตร์โดยทั่วไปออกไปอย่างละเอียดตามลักษณะของสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ แต่ส่วนใหญ่ยังคงแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ หนังสือเล่ม หรือหนังสือที่ใช้อ่านโดยตลอด และหนังสืออ้างอิง ซึ่งวรรณกรรมสังคมศาสตร์ไทยนั้น ก็สามารถจะจำแนกออกเป็นประเภทใหญ่ทั้งกล่าวนี้ได้เช่นกัน

⁵²Tauber, op.cit., pp. 131 - 3.

⁵³Graduate Library School and Social Science Division, Chicago University, "Bibliographical Services in the Social Sciences," Library Quarterly, XX (April, 1950), 88.

⁵⁴White and Others, op. cit., p. 4.

หนังสือเล่ม สามารถจำแนกออกได้ตามลักษณะเนื้อหาของหนังสือ ดังนี้คือ

1. หนังสือประเภท "คลาสสิก" (Classics) คือหนังสือที่เป็นแม่บท แสดงความคิดเห็นทางสังคมของนักปราชญ์ นักสังคมศาสตร์หรือรัฐบุรุษสำคัญ ตั้งแต่สมัยกรีกโบราณ มาจนถึงปัจจุบัน⁵⁵ และเป็นแบบอย่างของหนังสือวิชาการทั่วไปต่อมาจนถึงปัจจุบัน ตัวอย่างวรรณกรรมสังคมศาสตร์คลาสสิกเล่มสำคัญ แยกตามสาขาวิชาที่มีดังนี้ คือ สาขาวิชาประวัติศาสตร์

หนังสือคลาสสิกเล่มแรกในสาขานี้ คือ Republic เขียนโดย เพลโต (Plato 427 - 347 B.C.) ในราว 380 B.C. อธิบายถึงรูปทฤษฎีการเมืองแบบอุดมคติ ความคิดเห็นทางการเมืองของคนกรีก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความคิดเห็นทางการเมืองของเพลโต ได้มีอิทธิพลอย่างมหาศาลต่อทฤษฎีทางการเมือง สังคมและการศึกษา รวมทั้งสิ่งอื่น ๆ ที่ติดตามมาอย่างค่านวดยากยิ่ง และอาจจะกล่าวได้ว่าระบบการเมืองทั้งหลายในปัจจุบัน รวมทั้งลัทธิคอมมิวนิสต์ล้วนได้รับอิทธิพลมาจากปราชญ์ผู้นี้⁵⁶

หนังสือคลาสสิกเล่มต่อมา คือ Politics เขียนโดย อริสโตเติล (Aristotle, 384 - 322 B.C.) เมื่อประมาณ 350 B.C. นักเรียนชาวกรีกผู้นี้มีอิทธิพลมากที่สุดในด้านปรัชญาสังคม และให้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องวิถีทางสังคม โดยเฉพาะในการสร้างวิธีวิเคราะห์เปรียบเทียบสถาบันทางการเมือง รวมทั้งได้บรรจุสิ่งที่นักการรัฐศาสตร์สมัยใหม่สนใจคือ การจัดประเภทรูปของการปกครอง คุณค่าของชนบทรวมนิยมประเพณีที่มีต่อพฤติ-

55

Helen E. Haines, "Sociology, The Social Sciences," Living with Books: The Art of Book Selection (2d. ed.; New York: Columbia University Press, c 1950), p. 360.

56

กมล สมวิเชียร, "กรีกและวิวัฒนาการของปรัชญาการเมือง," การเมืองและการปกครอง รวบรวมโดย กระมล ทองธรรมชาติ (พระนคร : คณะรัฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513), หน้า 1 - 34.

กรรมทางการเมือง การวิเคราะห์ชั้นชั้นต่าง ๆ ทางสังคม และจริยธรรมของความรับผิดชอบทางการเมือง⁵⁷

ในสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการและสมัยปฏิรูปศาสนา การปกครองเริ่มเปลี่ยนไปในรูปศักดินา (Feudalism) มีหนังสือคลาสสิกเล่มใหม่เกิดขึ้น คือ The Prince เขียนโดยนิคโคโล มาเกียเวลลี (Niccolo Machiavelli 1469 - 1527) ใน ค.ศ. 1513 ได้บรรยายวิธีการและเล่ห์เหลี่ยมต่าง ๆ ที่เจ้าผู้ครองนครรัฐอิตาลีทั้งหลายได้ปฏิบัติต่อกัน มีวัตถุประสงค์มุ่งให้เป็นคู่มือแนะนำให้ผู้ครองนคร หรือนักรบรวบรวมแคว้นต่าง ๆ ของอิตาลีเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อจะได้ตั้งรัฐบาลที่มั่นคงแข็งแรงให้แก่ประชาชน และป้องกันการรุกราน⁵⁸ ซึ่งได้แปลออกเป็นภาษาไทยแล้ว ชื่อหนังสือ "เจ้า"⁵⁹

ในศตวรรษที่ 17 และ 18 ซึ่งเป็นระยะเวลาที่คนเราเริ่มศึกษาธรรมชาติวิทยากันอย่างกว้าง และได้มีความพยายามศึกษาค้นคว้าและสังคม ระยะเวลาจึงปรากฏข้อคิดเห็นที่เขียนเกี่ยวกับการเมืองและเศรษฐกิจเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะเกี่ยวกับปัญหาสมัยนั้นและผลงานนั้น กลายเป็นวรรณกรรมที่มีคุณค่าต่อมา⁶⁰ ในศตวรรษนี้มีหนังสือรัฐศาสตร์คลาสสิกที่สำคัญหลายเล่ม ที่แสดงถึงทฤษฎีที่ทำให้รูปการปกครอง เปลี่ยนแปลงไปเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น เช่น

⁵⁷ Heinz Eulau, "Political Science," A Reader's Guide to the Social Sciences, ed. Bert F. Hoselitz (New York: The Free Press, 1970), p. 137.

⁵⁸ Robert B. Downs, Books that Changed The World (Chicago: American Library Association, c 1956), p. 19.

⁵⁹ นิคโคโล มาเกียเวลลี, เจ้า, แปลจาก The Prince โดย พิชิต จาสติถยวัฒนา และคนอื่น ๆ. (พระนคร : สภาหน้าโคม ชมรมรัฐศึกษา และมหิตลสาร, 2516), 200 หน้า.

⁶⁰ Hoselitz (ed), op.cit., p. 8.

Leviathan เขียนโดย โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes, 1588 - 1679) ซึ่งได้สรุปทฤษฎีในการปกครองรัฐว่า จำเป็นต้องมีผู้ปกครองมีอำนาจเด็ดขาดแต่ผู้เดียว โดยให้เหตุผลว่า ธรรมชาติมนุษย์เป็นผู้เห็นแก่ตัว ถ้ามนุษย์อยู่โดยไม่มีผู้ปกครองหรืออยู่ตามสภาพธรรมชาติ มนุษย์ก็จะยื้อแย่งกันไม่มีขอบเขตสิ้นสุด และจะเกิดความวุ่นวายระส่ำระสาย ดังนั้นเมื่อมนุษย์ทนอยู่ในสภาพธรรมชาติไม่ได้ จึงยอมประนีประนอมทั้งที่ไม่อยากจะทำ ข้อตกลงประนีประนอมนี้ ฮอบส์เรียกว่า กติกาหรือข้อสัญญาระหว่างมนุษย์ (Covenant) เพื่อจะยอมให้มีการสร้างกฎข้อบังคับเป็นเครื่องกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างกัน ฮอบส์ถืออำนาจเป็นเด็ดขาดเพื่อให้เกิดสันติสุข ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ฮอบส์ได้ใช้ระบบการเมืองกับพฤติกรรมของมนุษย์⁶¹

Two Treatises of Civil Government เขียนโดย จอห์น ลอคก (John Locke, 1632 - 1704) ผู้ซึ่งวางรากฐานให้แก่วิถีทางประชาธิปไตย ลอคกเสนอทฤษฎีคัดค้านทฤษฎีของฮอบส์ว่า โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์ไม่ได้มีความเห็นแก่ตัวและต่ำช้า การที่มนุษย์เข้ามารวมกันอยู่และมีการปกครอง ก็เพื่อจัดการให้เกิดความสะดวกในการครองชีวิตเท่านั้น ในสภาพธรรมชาติมนุษย์มีเสรีภาพ สมภาพ และไม่อยู่ใต้อำนาจใคร พร้อมกันนี้ ลอคกได้ย้ำถึงสิทธิตามธรรมชาติของประชาชน อันรัฐบาลจะละเมิดมิได้ คือสิทธิในชีวิต เสรีภาพ และทรัพย์สินส่วนตัว และให้แนวความคิดในการแยกอำนาจอธิปไตยออกเป็น ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายการต่างประเทศ ซึ่งต่อมาหนังสือภาคที่สองของชุดนี้ (Second Treatise of Civil Government) ได้กลายเป็นคัมภีร์ของลัทธิเสรีนิยมของศตวรรษที่ 18⁶²

Social Contract เขียนโดย จัง จากส์ รูสโซ (Jean Jacques Rousseau, 1712 - 1778) แสดงความคิดเห็นเพื่อต้องการเรียกอำนาจการปกครองมารวมอยู่ที่คนกลุ่มใหญ่ ผู้ที่ได้รับมอบหมายอำนาจจะต้องกระทำตามความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ โดยให้ใช้หลักของเจตนารมณ์โดยทั่วไป (General will) ก่อนออกกฎหมาย ดังจะเห็น

⁶¹ Eulau, loc. cit.

⁶² Loc. cit.

ถือว่าเป็นหนังสือที่มีอิทธิพลต่อวิถีประชาธิปไตยต่อมา เป็นอันมากสืบต่อจากผลงานของฮอบส์ และของลอคค์ ซึ่งได้แปลออกเป็นภาษาไทยแล้ว ชื่อหนังสือ สัญญาประชาคม⁶³

สาขาเศรษฐศาสตร์

วรรณกรรมสังคมศาสตร์คลาสสิก สาขาเศรษฐศาสตร์ ได้ปรากฏขึ้นในตอนปลาย ศตวรรษที่ 18 แสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับทฤษฎีทางเศรษฐกิจ เช่น เรื่อง An Inquiry Into the Nature and Causes of the Wealth of Nations เขียนโดย อדם สมิทซ์ (Adam Smith, 1723 - 1790) ใน ค.ศ. 1776 หนังสือเล่มนี้ได้แสดงให้เห็นข้อเสียของลัทธิพาณิชย์นิยม (Mercantilism) และข้อดีของลัทธิเสรีนิยม (Laissez-faire) และชี้ให้เห็นถึงวิธีที่ทำให้ประเทศเกิดความมั่งคั่ง พร้อมกับให้ทฤษฎีพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศ กล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับราคาสินค้า ค่าเช่า ค่าแรงงาน เงินทุน กำไร การค้าระหว่างประเทศ เงินตรา ตลอดจนไปถึงเรื่องการคลัง การสาธารณสุข แม้ว่าจะให้เรื่องราวต่าง ๆ ไม่สมบูรณ์ แต่ก็ได้วางแนวทางให้นักเศรษฐศาสตร์รุ่นต่อมาได้ปรับปรุงแก้ไข ทำให้องค์ประกอบสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น⁶⁴

หนังสือคลาสสิกทางเศรษฐศาสตร์เล่มต่อมา คือ An Essay on the Principle of Population เขียนโดย โทมัส อาร์ มัลทัส (Thomas R. Malthus, 1766 -1834) ใน ค.ศ. 1798 เกี่ยวกับปัญหาเศรษฐกิจ วิธีการบรรเทาความทุกข์อันเกิดจากความยากจน มัลทัสกล่าวถึงปัญหาของการเจริญเติบโตของประชากร จะมีผลทำให้เกิดความอดอยาก และความทุกข์ใหญ่หลวง โภคินมัลทัสได้กำหนดข้อสมมุติฐานไว้ว่า ความยากจนและความทุกข์นั้นสืบเนื่องมาจากมาตรฐานการครองชีพ ซึ่งขึ้นอยู่กับตัวแปร 2 ตัว คือ ประชากร และอาหาร

⁶³ จัง จากส์ รุสโซ่ สัญญาประชาคม แปลจาก Social Contract โดย จินคา จินทนเสรี (พระนคร : ฝ่ายเอกสารและสิ่งพิมพ์ โครงการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย ศูนย์กลางนิสิตและนักศึกษาแห่งประเทศไทย, 2517) (หนังสือชุดกระเป่า "ศูนย์" ลำดับ 4).

⁶⁴ Downs, op. cit., pp. 42 - 9.

ข้อเสนอแนะของมัลทัสที่เกี่ยวกับประชากร คือ การลดอัตราการตายของประชากร แก่ไขมาทร-
ฐานการครองชีพที่สูงสำหรับคนยากจน และการป้องกันการเสียชีวิตของประชากรตั้งแต่อายุ
น้อย มัลทัสจึงได้ให้การสนับสนุนข้อกำหนดทางศีลธรรม (Moral Restraint) หรือการ
ยืดเวลาของการแต่งงานออกไป ซึ่งเป็นวิธีที่ไถ่แผล และสามารถแก้ไขสภาพความยาก
จนให้ดีขึ้น⁶⁵

Das Kapital เขียนโดย คาร์ล มาร์กซ (Karl Marx, 1818 - 1883) แสดง
ถึงทฤษฎีเศรษฐศาสตร์แบบคลาสสิกเช่นเดียวกับ อักม สมิทธี แต่เป็นทฤษฎีแบบสังคมนิยม
มาร์กซได้เสนอทฤษฎี ลัทธิวัตถุนิยม ไดอะเล็กติก (Dialectical Materialism) และ
แสดงวิธีการประยุกต์ใช้อย่างละเอียด พร้อมทั้งต่อต้านระบบนายทุนในกรรมวิธีการผลิต
พร้อมกับให้ข้อทำนายว่า วิธีการผลิตควรเป็นของสังคม ไม่ใช่ของรัฐ หน้าที่ผลิตของรัฐควร
จะสิ้นสุดลง หน้าที่ของรัฐบาลคือการควบคุมบริหารทรัพยากรที่สังคมเป็นเจ้าของ และได้
เสนอทฤษฎีที่สำคัญ คือ ทฤษฎีมูลค่าที่ผลิตได้เกิน (Theory of Surplus) Value. Das
Kapital เป็นหนังสือคลาสสิก 4 เล่มชุด แต่ละเล่มมีเนื้อหาแตกต่างกัน แต่เล่มที่กล่าวถึง
ทฤษฎีมูลค่าที่ผลิตได้เกิน คือเล่มที่ 4⁶⁶

The General Theory of Employment, Interest and Money เขียนโดย
จอห์น เมย์นาร์ด เคนส์ (John Maynard Keynes) ใน ค.ศ. 1936 เป็นหนังสือคลาสสิก
ที่ได้แสดงแนวความคิดเปลี่ยนจากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์แบบคลาสสิกมาสู่ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์-
มหภาคสมัยใหม่ กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับราคาค่านิยม และการว่างงาน รวมทั้งการเคลื่อนไหว
ขึ้นลง เป็นวัฏจักรของราคา⁶⁷ ทฤษฎีการว่างงานของเคนส์ ได้รับการปฏิบัติเป็นผลสำเร็จพอ
สมควร เพราะภาวะเศรษฐกิจตกต่ำครั้งยิ่งใหญ่ ใน ค.ศ. 1930 ได้พิสูจน์ให้เห็นว่า ทฤษฎี

⁶⁵ Ibid., pp. 55 - 60.

⁶⁶ Downs, op.cit., pp. 89 - 96.

⁶⁷ Hoselitz (ed), op.cit., p. 18.

ทางเศรษฐศาสตร์แบบคลาสสิกไม่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับรายได้ประชาชาติและการว่างงาน แต่ทฤษฎีใหม่ของคนส์ สามารถช่วยแก้ไขสถานการณ์ ทำให้ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มหภาคก้าวหน้าไป และมีการนำไปใช้ในนโยบายของรัฐบาล⁶⁸

สาขาสังคมวิทยา

หนังสือคลาสสิกที่สำคัญทางสังคมวิทยาเล่มแรก คือ Positive Philosophy เขียนโดย ออกุสต์ คอมท์ (Auguste Comte, 1798 - 1857) คอมท์ได้แสดงแนวความคิดของลักษณะและการพัฒนาการสังคมมนุษย์ที่มีพื้นฐานทางจิตใจขึ้นอยู่กับ 3 ลักษณะ คือ ทางศาสนวิทยา เมตตาฟิสิกส์ และ วิทยาศาสตร์ โดยให้คำอธิบายว่า แต่ละระดับของจิตใจมนุษย์ต้องมีความรู้สึก การกระทำ และสติปัญญา ความรู้สึกกระตุ้นให้เกิดการกระทำต่อสังคม ส่วนสติปัญญาเป็นเครื่องชี้ให้รู้จักกับนิคชอบชีวิต คอมท์ได้พิสูจน์ให้เห็นว่า การศึกษาสังคมให้โดยลึกลับต้องศึกษาแบบวิทยาศาสตร์โดยใช้วิชาคณิตศาสตร์เป็นพื้นฐาน เช่นเดียวกับวิทยาศาสตร์สาขาอื่น การนำวิทยาศาสตร์เข้ามาใช้ในการศึกษาสังคม จะทำให้สังคมก้าวหน้ายิ่งขึ้น⁶⁹

หนังสือคลาสสิกสาขาสังคมวิทยาอีกเล่มหนึ่ง คือ An Essay on the Principle of Population เขียนโดย เฮอร์เบิร์ต สเปนเซอร์ (Herbert Spencer, 1820-1895) ผู้เป็นเจ้าของทฤษฎี "การมีชีวิตรอดอย่างเหมาะสมที่สุด" (Survival of the Fittest) แนวความคิดของเขาได้รับอิทธิพลมาจากโทมัส มัลทัส ในเรื่องเกี่ยวกับการเติบโตของประชากร กล่าวถึงการวิวัฒนาการว่าจะสิ้นสุดลง เมื่อมีการสร้างความสมบูรณ์และ

⁶⁸ Ibid., p. 269.

⁶⁹ Peter M. Blau and Joan W. Moore, "Sociology", A Reader's Guide to the Social Sciences ed. Bert F. Hoselitz (New York: the Free press, c 1970), pp. 6 - 7.

ความสุขที่สุด และใช้ทฤษฎีเสรีนิยมในการโต้เถียงที่ให้รัฐเข้ามาดำเนินการในด้านการเงินตรา การไปรษณีย์ การศึกษา และการสาธารณสุขโลก⁷⁰

หนังสือคลาสสิกทางสังคมวิทยาอีกเล่มหนึ่ง คือ The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism เขียนโดย แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber, 1874 - 1920) ใน ค.ศ. 1893 ให้ทฤษฎีทางสังคมวิทยาสมัยใหม่ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อของคนในศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ สาขาแคลวิน (Calvinism) กับการพัฒนาการทางเศรษฐกิจ อันเป็นต้นกำเนิดขององค์การทางสังคมและเศรษฐกิจแบบลัทธิทุนนิยมสมัยใหม่ (Modern Capitalism) นอกจากนี้ หนังสือเล่มนี้ยังมีชื่อเสียงในการให้พัฒนาการของสังคมวิทยา⁷¹

สาขาจิตวิทยาสังคม ยังไม่ปรากฏมีวรรณกรรมคลาสสิก ส่วนสาขามานุษยวิทยา ภาควัฒนธรรม มีเพียงเล่มเดียว คือ Anthropology Today รวบรวมโดย เอ แอล โกรเบอร์ (A.L. Kroeber) มีลักษณะเป็นสารานุกรม รวบรวมเอาผลงานวิจัยของนักมานุษยวิทยา มีเนื้อหาแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ประวัติความเป็นมาของวิชานี้ตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน ปัญหาในเรื่องวิธีการศึกษา และการนำเอาวิชานี้ไปใช้ประโยชน์

2. หนังสือเกี่ยวกับวิธีวิจัยทางสังคม ซึ่งเป็นวิทยาการที่เกิดขึ้นใหม่ในระยะหลัง แสดงถึงการใช่วิธีค้นหาข้อเท็จจริงแบบวิทยาศาสตร์⁷² แต่นำมาใช้ในการค้นคว้าเกี่ยวกับปัญหาทางสังคม ในการเก็บข้อเท็จจริง การทดลอง และการทดสอบข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มารวมทั้งการสรุปผล

⁷⁰ Ibid., p. 8.

⁷¹ K. J. McGarry, "Sociology and the Student-Librarian," The Library World, LXXII (January, 1971), 204.

⁷² S.R. Ranganathan, Library Book Selection (Bombay: Asia House Publishing, c 1966), p. 43.

3. หนังสือโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda Books) เป็นหนังสือเผยแพร่ลัทธิ แสดงแง่คิดไม่เพียงตรง มีอคติ มีทัศนะเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หนังสือเหล่านี้มักจะถูกเซ็นเซอร์โดยรัฐบาลของประเทศใดประเทศหนึ่ง เพราะเกรงว่าจะก่อให้เกิดแรงกระตุ้นให้คนเกิดความเกลียดชัง และเกิดความไม่สงบเรียบร้อยในกลุ่มชน⁷³

4. หนังสือบรรยายความ (Descriptive Books) ที่แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในสาขาวิชาของแขนงสังคมศาสตร์ โดยเที่ยงตรง เขียนสำหรับบุคคลโดยทั่วไป หนังสือชนิดนี้มีอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะหลังจากมีการนำวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ หนังสือชนิดนี้ได้รวบรวมผลการศึกษิตตามแบบวิทยาศาสตร์เข้ามาด้วย⁷⁴

5. หนังสือข้อมูล (Data Books) ครอบคลุมข้อมูลทางสถิติ และรายงานข้อเท็จจริงของหน่วยงานรัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ออกมาในรูปของสิ่งพิมพ์รัฐบาล อาจจะเป็นในการบริหารระดับท้องถิ่น รัฐบาลแห่งรัฐ รัฐบาลแห่งชาติ และรัฐบาลระหว่างชาติ เช่น องค์การสหประชาชาติ เป็นต้น⁷⁵

หนังสืออ้างอิง เป็นหนังสือที่ใช้สำหรับค้นคว้าหรือขอความข่างประการมากกว่าใช้อ่านเอาเรื่อง⁷⁶ หรือเป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นสำหรับค้นคว้าเรื่องราวเฉพาะใดอย่างสะดวกและรวดเร็ว โดยให้ความรู้ในแต่ละเรื่องโดยย่อ มีการจัดลำดับอย่างมีระบบ และมีกรรมวิธีสำหรับค้นเรื่อง ตลอดจนลักษณะพิเศษอื่น ๆ ที่ให้ความสะดวกในการค้นเรื่องต่าง ๆ การเขียนบทความก็มีจุดประสงค์ให้ศึกษารายละเอียดในแต่ละรายการ ไม่ใช่เขียนเพื่อให้

⁷³ Ibid., p. 155.

⁷⁴ Ibid., p. 156.

⁷⁵ Ibid., p. 154.

⁷⁶ คณะอนุกรรมการบัญญัติศัพท์วิชาบรรณารักษศาสตร์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ศัพท์บัญญัติวิชาบรรณารักษศาสตร์ (พระนคร : แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2511), หน้า 38.

อ่านตั้งแต่ต้นจนจบเล่ม⁷⁷ หนังสืออ้างอิงนี้บางแห่งเรียกว่า หนังสืออุเทศ

หลุยส์ ชอร์ส (Louis Shores) ได้แบ่งประเภทหนังสืออ้างอิงทั่วไปไว้ 8 ประเภท คือ พจนานุกรม สารานุกรม หนังสือรายปี ทำเนียบนาม ภาพ (แผนที่ รูปภาพ แผนผัง แผนภูมิ ฯลฯ) สิ่งพิมพ์ที่ออกตามวาระ (วารสารและหนังสือพิมพ์) สิ่งพิมพ์ของสถาบันหรือสมาคม สิ่งพิมพ์รัฐบาล จุลสาร วรรณคดี (รวมทั้งสาระสังเขป และเรื่องย่อ และ บรรณานุกรม)⁷⁸

สำหรับหนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชานั้น คอนสแตนส์ เอ็ม วินเชล ได้แบ่งละเอียดเฉพาะลงไปอีกเป็น 11 ประเภท ดังนี้คือ คู่มือแนะวรรณกรรม บรรณานุกรม วรรณคดี และสาระสังเขป สารานุกรม หนังสือคู่มือ พจนานุกรมศัพท์เฉพาะ หนังสือรายปีและ ทำเนียบนาม หนังสือประวัติ ชีวประวัติ แผนที่และรูปภาพ และสิ่งพิมพ์ที่ออกตามวาระ⁷⁹ ดังนั้น จะขอกล่าวถึงหนังสืออ้างอิงทางสังคมศาสตร์ที่เป็นประโยชน์ต่อการอ่าน เพื่อค้นคว้า ของนิสิตและนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ตามประเภทของหนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชา ตามที่ได้แยกประเภทดังกล่าวมาข้างต้น

⁷⁷ Arvid J. Burke and Mary A. Burke, Documentation in Education (New York: Teacher College Press, 1967), p. 65.

⁷⁸ Louis Shores, Basic References: An Introduction to Materials and Methods (Chicago: American Library Association, 1939), pp. 7-8.

⁷⁹ Winchell, Guide to Reference Books, p. XVIII.

คู่มือแนะวรรณกรรม (Guide to Literature)

คู่มือแนะวรรณกรรมโดยทั่ว ๆ ไปคือ ผลงานที่จัดทำเพื่อช่วยบุคคลในการใช้หนังสือ โดยเฉพาะเพื่อช่วยนักศึกษาชั้นมัธยมที่กำลังเริ่มค้นหาวิจัย มีความมุ่งหมายสำคัญคือ เพื่อครอบคลุมการเลือกและการวัสดุการอ่าน และเป็นประโยชน์ต่อการใช้อย่างนับพลัง⁸⁰ แต่คู่มือแนะวรรณกรรมเฉพาะวิชา หมายถึงชนิดของแหล่งข้อมูลลักษณะบรรณานุกรม ซึ่งจัดอย่างมีระบบและเสนอแนะวรรณกรรม พร้อมกับชี้แจงเปรียบเทียบเนื้อหาของวิชาในวรรณกรรมที่เสนอแนะว่า⁸¹ หนังสืออ้างอิงประเภทนี้ที่สำคัญทางสังคมศาสตร์ได้แก่

The ABS Guide to Recent Publications in the Social and Behavioral Sciences. New York: The American Behavioral Scientist, a Division of Sage Publications, Inc., 1965. 781 pp.

คู่มือและวรรณกรรมเล่มนี้ รวบรวมสิ่งพิมพ์ที่เลือกสรรถึง 6,664 รายการ รวมทั้งหนังสือ บทความวารสาร รายงานของรัฐบาล จุลสารและสิ่งพิมพ์ที่ไม่ได้เผยแพร่เล่ม เน้นหนักในบทบาทของสังคมศาสตร์ในสังคมปัจจุบัน ผลงานทั้งหมดมีบรรณนิทัศน์ประกอบ บรรณานุกรมจัดเรียงตามลำดับอักษรของผู้แต่งภายใต้สาขาวิชาต่าง ๆ แผนกรายชื่อหนังสือเรียงลำดับอักษร มีครรชนท้ายเล่ม รายการหนังสือส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นภาษาอังกฤษ แต่บางส่วนสามารถจะหาอ่านได้จาก

Bulletin of the Public Affairs Information Service เพราะ
ว่าสมบูรณ์และทันสมัยกว่า คู่มือแนะวรรณกรรมเล่มนี้ได้รับการจัดทำให้ทันสมัยแต่

⁸⁰ White and others, op. cit., pp. 11-2.

⁸¹ Loc. cit.

ละเคื่อนไว้ในคอลัมน์ของ American Behavioral Scientist⁸² (และจัดพิมพ์แยกไว้ใน ABS Publications New Studies: A Guide to Recent Publications in the Social and Behavioral Sciences)

Aldroano, Ralph L., Farber, Evan Iva, and Reynolds, Sabron.

The Student Economist's Handbook: A Guide to Sources.

Cambridge, Mass.: Schenkman Publishing Co., Inc., 1967.

เป็นคู่มือคำสอนพื้นฐานเกี่ยวกับการใช้วัสดุห้องสมุดเพื่อการวิจัยในการวิจัยในทางเศรษฐศาสตร์ ครอบคลุมถึงประโยชน์ของผลงานแต่ละชนิด เช่น บรรณานุกรมวารสาร เป็นต้น และโคแสดงเนื้อหาของสิ่งพิมพ์ที่สำคัญ เน้นหนักในแหล่งข้อมูล เช่น สถิติ สิ่งพิมพ์รัฐบาล เป็นต้น พร้อมกับให้รายชื่อและโน้ตย่อ ๆ ของวารสารทางเศรษฐศาสตร์และนิตยสารทางคานธุรกิจ⁸³

Breck, Clifton. The Literature of Political Science: A Guide for Students, Librarians and Teachers. New York: R.R. Bowker, 1969.

เป็นคู่มือแนะนำวรรณกรรมสาขาวิชารัฐศาสตร์ จุดประสงค์เพื่อช่วยนักเรียนมหาวิทยาลัย และอาจารย์ในการศึกษาทางสาขาวิชานี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ Part A เป็นเรื่องเกี่ยวกับแหล่งค้นคว้าเอกสาร และวิธีใช้เอกสารเหล่านั้นประกอบด้วย 9 บท คือเป็นการแนะนำวรรณกรรมทางรัฐศาสตร์ วิธีค้น แนะนำกรรชนีวารสาร และสาระสังเขปที่สำคัญ หนังสือวิจารณ์ หนังสืออ้างอิงที่เกี่ยวกับเอกสารทางราชการ เอกสารขององค์การสหประชาชาติ ของมลรัฐต่าง ๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกา และหนังสืออ้างอิงทางสถิติ เป็นต้น

⁸² J. Fletcher, The Use of Economic Literature (London: Butterworth, 1971), p. 39.

⁸³ Friedes, op. cit., pp. 244-5.

Part B เกี่ยวกับบรรณานุกรมและแหล่งหนังสืออ้างอิงตอนนี้มี 8 บทอธิบายถึงความสำคัญของบรรณานุกรม แนะนำหนังสืออ้างอิงทางรัฐศาสตร์ ประเภทคู่มือ บรรณานุกรม วิทยานิพนธ์ ฯลฯ หนังสืออ้างอิงทางการเมืองและปกครองของอเมริกัน พฤติกรรมและความคิดเห็นทางการเมือง รัฐประศาสนศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ลัทธิคอมมิวนิสต์ และบทสุดท้าย แนะนำคู่มือที่จะใช้ในการยืมหนังสือระหว่างห้องสมุด

Fletcher, Arthur (ed.) The Use of Economic Literature, Hamden, Conn.:

Archon Books, 1971. 309 pp.

เป็นผลงานครอบคลุมสิ่งพิมพ์และแบบแผนการค้นคว้าบรรณกรรมในทางเศรษฐศาสตร์ บรรณานุกรมและวารสารเล่มสำคัญ แหล่งข้อมูลเฉพาะ เช่น สิ่งพิมพ์รัฐบาลของประเทศสหรัฐอเมริกา และอังกฤษ สิ่งพิมพ์ขององค์การระหว่างประเทศ ผลงานสำคัญ ๆ และบรรณานุกรมในสาขาวิชาย่อยทางเศรษฐศาสตร์ เช่น เศรษฐศาสตร์แรงงาน การพัฒนาเศรษฐกิจและประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ มุ่งแนะนำสิ่งพิมพ์ของอังกฤษเป็นพื้นฐาน แต่ยังคงครอบคลุมถึงสิ่งพิมพ์ของอเมริกัน⁸⁴

Hoffman, Hester Rosalyn. The Reader's Adviser: an annotated guide

to best in print in literature, biographies, dictionaries

encyclopedias, Bibles, classics, drama, poetry fiction,

science, philosophy, travel, history. 10th ed. rev. and

enl., N.Y.: R.R. Bowker, 1964. 1,292 pp.

ฉบับพิมพ์ครั้งแรกปี 1921 ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 9 ปี 1960 ชื่อเรื่องเปลี่ยนไป

⁸⁴ Friedes, op. cit., p. 245.

เรื่อย ปี ค.ศ. 1921-41, Bookman's Manual; ปี 1948-58, Bessie Graham's Bookman's Manual; ปี 1960 Reader's Adviser and Bookman's Manual.

จัดทำในลำดับแรกสำหรับผู้ขายหนังสือ และบรรณารักษ์ ฉบับพิมพ์ครั้งใหม่ ครอบคลุมหนังสือทั่วไป และเน้นหนักในสาขามนุษยศาสตร์ และโคขยายขอบเขตไปในคานวิทยาศาสตร์ ชรรถชาติ และสังคมศาสตร์

หนังสืออ้างอิงนี้มี 2 เล่มชุด เล่มแรกแนะนำหนังสือวรรณคดีทั่ว ๆ ไป มีทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ส่วนเล่มที่ 2 แนะนำหนังสือปรัชญา ศาสนา ศิลปกรรมศาสตร์ ชีวประวัติ ประวัติศาสตร์ สังคมศาสตร์ แนะนำทั้งหนังสือเก่าและใหม่ ใ้รายละเอียดทางบรรณานุกรม พร้อมทั้งบรรณนิทัศน์ของหนังสือแต่ละเล่ม ทายเล่มมีครรชนผู้แต่งและชื่อเรื่อง

Holler, Frederick. The Information Sources of Political Science.
Santa Barbara Calif.: American Bibliographic Center-Clio
Press, 1971.

รวบรวมรายชื่อคู่มือแนะนำ บรรณานุกรม ทำเนียบนาม พจนานุกรม แหล่งข้อมูลทางคานเอกสารและสถิติสำหรับวิชารัฐศาสตร์ และสาขาวิชาย่อย 10 สาขาวิชา⁸⁵

Hoselitz, Bert F. A Reader's Guide to the Social Sciences.

New York: Free Press, 1959. 256 pp.

คู่มือแนะนำวรรณกรรมเล่มนี้ ครอบคลุมสิ่งพิมพ์ในทางสังคมศาสตร์ สาขาประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคมวิทยา บานุษยวิทยา นอกจากนี้ได้กล่าวถึงความเป็นมาของสังคมศาสตร์ในระยะเวลา 200 ปีที่ผ่านมาแล้ว ในแต่ละบท ยังได้อธิบายถึงการแตกแยกสาขาวิชาและพัฒนาการของวิชานั้น เขียนโดยผู้

⁸⁵Friedes, op. cit., p. 247.

เชี่ยวชาญเฉพาะวิชา ทอจากนั้นเป็นบรรณานุกรม บทเขียนสำคัญ ประกอบ
บรรณนิทัศน์คอนข้างสัน และไมล์มาเสมอ ทายเล่มมีเฉพาะครรชนนี้ผู้แต่ง⁸⁶

Hunt, Florine E. (comp.) Public Utilities Information Sources, Management Information Guide 7, Detroit: Gale Research Co., 1965.

ชุดนี้เป็นการรวบรวมและแนะนำรายชื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่พิมพ์ เป็นภาษาอังกฤษ
ในด้านการสาธารณสุขโลกสาขาต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจการเงิน การบัญชี อัตรา
ค่าใช้จ่ายของงานสาธารณสุขการแต่ละชนิด ระเบียบขอมบังคับของงานสาธารณสุขการ
เช่น โรงไฟฟ้า โรงไฟฟ้าของรัฐ โรงงานแกส โรงงานประปาและโทรศัพท ใน
แต่ละรายการมีสารสังเขปประกอบ มีภาคผนวกแสดงรายชื่อสมาคมทางสาธารณสุข-
ปการต่าง ๆ รายชื่อวารสาร ทายเล่มมีครรชนนี้ผู้แต่ง ชื่อเรื่องและหมวดวิชา⁸⁷

Johnson, Donald Clay. A Guide to Reference Materials on Southeast Asia, Based on the Collection in the Yale and Cornell University Libraries. New Haven: Yale University Press, 1970.

เป็นบัญชีรายชื่อไม่มีบรรณนิทัศน์ประกอบ ที่รวบรวมเอาบรรณานุกรม พจนานุกรม
สารานุกรม แผนที่และวัสดุที่เปรียบเทียบกันในภาษายุโรป จัดเรียงตาม
ประเภทวิชาอย่างกว้าง ๆ และแบ่งแยกตามประเทศอีกครั้งหนึ่ง⁸⁸

⁸⁶Albert J. Walford (ed.), Guide to Reference Materials (London: Library Association, 1959), p. 63.

⁸⁷นวนิตย์ อินทรามะ, วิทยารบรรณารักษศาสตร์ LS 354(ม.ป.ท., ม.ป.ป.) หน้า 27-8 (อศสำเนา).

⁸⁸Friedes, op. cit., p. 244.

Lewis, Peter R. The Literature of the Social Sciences: An Introductory Survey and Guide. London: Library Association, 1960. 222 pp.

เป็นคู่มือแนะนำวรรณกรรมสาขาสังคมศาสตร์ ให้รายชื่อตำราที่สำคัญ บรรณานุกรมและหนังสืออ้างอิง เน้นหนักเฉพาะของอังกฤษ รวมทั้งมีเอกสาร สิ่งพิมพ์ รัฐบาลนานาชาติ พร้อมบรรณนิทัศน์สังเขปอย่างย่อ ๆ⁸⁹ แต่ไม่มีกรณีเรื่อง⁹⁰ มีทั้งหมดด้วยกัน 9 บท กล่าวถึงสังคมศาสตร์โดยทั่วไป เศรษฐศาสตร์ ประวัติและสภาพทางเศรษฐกิจ ประวัติเศรษฐศาสตร์ในประเทศอังกฤษ สถิติการค้าและการอุตสาหกรรม รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ กฎหมาย ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สังคมวิทยา ในแต่ละบทให้รายชื่อสิ่งพิมพ์เช่น บรรณานุกรมโดยทั่วไป และโดยเฉพาะคู่มือแนะนำวรรณกรรม หนังสืออ้างอิง หนังสือตำราเรียน หนังสือประวัติ วัสดุข้อมูล ฯลฯ หอสมุดและปัญหาของหอสมุด การสำรวจ เป็นคนครอบคลุมสิ่งพิมพ์ตั้งแต่ ค.ศ. 1800 และเน้นหนักในศตวรรษที่ 20 แต่ไม่มีสิ่งพิมพ์ทางด้านการศึกษา มานุษยวิทยา และอาชญวิทยา⁹¹

Mason, John Brown. Research Resources Annotated to the Social Sciences: Volume I International Relations & Recent History Indexes, Abstracts & Periodicals. Santa Barbara, California: ABC-Clio, 1968. 243 pp.

⁸⁹ Winchell, op. cit., p. 343.

⁹⁰ Fletcher, op. cit., p. 32.

⁹¹ Walford, op. cit., p. 64.

Research Resources... จัดทำเพื่อเป็นคู่มือแนะวรรณกรรมที่สมบูรณ์
เพื่อการวิจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาเมื่อ
เร็ว ๆ นี้ เพื่อให้นักศึกษา นักคิดที่ทำการศึกษาค้นคว้า และอาจารย์ผู้สอน ใ้รายชื่อ
สิ่งพิมพ์ ทั้งหนังสือและวารสาร พร้อมบรรณนิทัศน์อย่างละเอียด มีทั้งหมด 6 ตอน
มีหน้าเกี่ยวกับการศึกษาและวิจัยทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและประวัติ-
ศาสตร์ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับรายชื่อ ธรรมเนียมและสาระสังเขป ตอนที่ 2 วารสาร
ตอนที่ 3 หนังสืออ้างอิง ตอนที่ 4 บรรณานุกรมแห่งชาติ และบรรณานุกรมเพื่อ
การค้า ตอนที่ 5 สิ่งพิมพ์รัฐบาล และตอนที่ 6 หนังสือพิมพ์ ทั้งของอเมริกันและ
ต่างประเทศ มีภาคผนวก ธรรมเนียมข้อผูกมัดและข้อร้อง

Mathy, Arthar. Economics and Commerce: The Sources of Information
and Their Organizations. London: Clive Bingley, 1968.

เป็นคู่มือแนะวรรณกรรมทางเศรษฐศาสตร์และการพาณิชย์ที่สมบูรณ์ที่สุดที่ออก
มาเมื่อเร็ว ๆ นี้ จุดประสงค์ในการจัดทำเพื่อจะเป็นตำราเรียนสำหรับนัก
ศึกษาวิชาบรรณารักษ และเป็นประโยชน์ตอบบรรณารักษ์และอาจารย์สอนเศรษฐศาสตร์
ได้รับการวิจารณ์ว่าเป็นแหล่งข้อมูลที่ครอบคลุมสิ่งพิมพ์ที่ทันสมัยตามสาขาวิชาที่ผู้
ต้องการ⁹²

Metcalf, N. Transportation Information Sources, An Annotated Guide
to Publications, Agencies, and Other Data Sources Concerning
Air, Rail, Water, Road, and Pipe-line Transportation, Manage-
ment Information Guide 8. Detroit: Gale Research, Co., 1965.

⁹² Fletcher, op. cit.; p. 33.

รวบรวมเอกสารและสิ่งพิมพ์ พร้อมทั้งสารสังเขปประกอบในด้านการขนส่ง ทั้งทางอากาศ ทางบก ทางน้ำ และทางท่อ แยกออกเป็นบท ๆ ตามลักษณะสิ่งพิมพ์ เช่น เอกสารทางราชการ เอกสารสถิติ แหล่งหนังสือที่ให้อรรถาธิบายวารสาร วรรณคดี สารสังเขป และบริการต่าง ๆ ผลงานวิจัยและโครงการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย หน่วยงานทางวิชาการและธุรกิจ ตลอดจนสมาคม รายชื่อเอกสารที่เกี่ยวข้องอุตสาหกรรมการขนส่ง

มีภาคผนวกรายชื่อห้องสมุดในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีเอกสารทางการขนส่ง รายชื่อหนังสือที่เป็นคู่มือในการค้นหาหน่วยงานต่าง ๆ กิจกรรมเกี่ยวกับการขนส่งของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีบรรณานุกรมและชื่อเรื่อง วรรณคดีเรื่อง⁹³

Merritt, Richard L. and Pyszka, Gloria J. The Student Political Scientist's Handbook. Cambridge, Mass: Schenkman Publishing Co., Inc., 1969.

เป็นการอภิปรายอย่างสั้น ๆ ถึงลักษณะวิชารัฐศาสตร์สมัยใหม่ และข้อพิจารณาขั้นพื้นฐานในการสร้างและแก้ปัญหาการวิจัย ส่วนใหญ่ของผลงานประกอบด้วยการบรรยายถึงวัสดุที่ให้อรรถาธิบาย เช่น บรรณานุกรม สิ่งพิมพ์รัฐบาล แหล่งข้อมูลของเรื่องราว อรรถาธิบายทางการเมือง และวรรณกรรมที่ออกตามวารสาร⁹⁴

Mukherjee, Ajif Kumar. Annotated Guide to Reference Materials in the Human Sciences. New York: Asia Publishing House, 1963. 267 pp.

เป็นคู่มือแนะนำวรรณกรรมพร้อมบรรณนิเทศประกอบ รวบรวมผลงาน 1,200 เรื่องเกี่ยวกับมานุษยวิทยา สังคมวิทยา จิตวิทยาสังคม เน้นหนักในหนังสืออ้างอิง เช่น

⁹³ นวนิตย์ อินทรามะ, เรื่องเดิม, หน้า 28.

⁹⁴ Friedes, op. cit., p. 248.

บรรณานุกรม สารสังเขป พจนานุกรม สารานุกรม คู่มือ พร้อมกับให้รายชื่อ
วัสดุข้อมูลและตำรามาตรฐาน จัดเรียงแยกตามสาขาวิชา มีบรรณานุกรมเขียนและ
บรรณานุกรม⁹⁵

Pinson, William. Resource Guide to Current Social Issues. Wade,
Texas: World Books, 1968. 272 pp.

คู่มือแนะนำวรรณกรรมเล่มนี้ จัดทำเพื่อให้ผู้ใช้ได้รับเรื่องราวปัจจุบันในฉบับที่
สำคัญ โดยการเสนอสิ่งพิมพ์เหล่านั้นให้ครอบคลุมหัวข้อเรื่องที่กว้างและเกี่ยวกับสังคม
ปัจจุบัน 40 หัวเรื่อง รายการที่มีคุณค่าในแต่ละตอนจะมีเครื่องหมายดอกจันทน์
(*) กำกับไว้ แบ่งออกเป็น 2 ตอนใหญ่ (1) รายชื่อสิ่งพิมพ์ตามสาขาวิชา
และ (2) ภาคผนวกมีรายชื่อขององค์การ รายชื่อวารสาร รายชื่อแหล่งข้อมูล
ทางโสตทัศนศึกษา บรรณานุกรมทางจริยศาสตร์ และคู่มือแนะนำเพื่อการวิจัยต่อ
ไป

Regua, Floise G., and Statham, Jane. The Developing Nations: A
Guide to Information Sources Concerning Their Economic,
Political, Technical and Social Problems. Detroit: Gale
Research Co., 1965.

รวบรวมสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับประเทศที่กำลังพัฒนา กระบวนการในการพัฒนา
เศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และปัญหาเกี่ยวกับนโยบายการช่วยเหลือ
ของต่างประเทศ มีทั้งหนังสือทางวิชาการ เอกสารทางราชการและองค์การ
ระหว่างประเทศ ตลอดจนบทความวารสาร คัดเลือกจากห้องสมุดทางความ
สัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ชิคาโก เฉพาะที่ตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ

⁹⁵ Winchell, op. cit., p. 343.

เนื้อหาแบ่งออกเป็น 13 ภาคคือ พัฒนาการเศรษฐกิจ การช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ การช่วยเหลือทางวิชาการ การลงทุนระหว่างประเทศของเอกชน การค้าและการพัฒนา พัฒนาทางสังคม พัฒนาทางการเมือง พัฒนาการทางเศรษฐกิจ ในอาฟริกา เอเชีย ลาตินอเมริกา และตะวันออกกลาง เป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิงทั่ว ๆ ไปให้ บรรณานุกรมเกี่ยวกับประเทศด้อยพัฒนา คู่มือต่าง ๆ วารสาร รายชื่อหน่วยงานที่มิหน้าบริหารการพัฒนา สถานที่ตั้งของบริษัทผู้พิมพ์ สถานที่ออกวารสาร ตามที่ปรากฏในหนังสือ ท้ายเล่มมีบรรณานุกรมชื่อผู้แต่ง และชื่อเรื่อง⁹⁶

Recent Publications in the Social and Behavioral Sciences: The ABS guide 1967 Supplement. New York: The American Behavioral Scientist, A Division of Sage Publications, Inc., 1967.
2q3 pp.

เป็นฉบับเพิ่มเติมของ ABS Guide to Recent Publication in the Social and Beharivoral Sciences รวบรวมบรรณานุกรมของสิ่งพิมพ์ 793 รายการ มีทั้งหนังสือบทความ วารสาร รายงานของรัฐบาล จุลสารและสิ่งพิมพ์ที่ไม่ได้เย็บเล่ม จัดเรียงตามลำดับอักษรของชื่อผู้แต่ง ภายใต้วิชาต่าง ๆ แผนกรายชื่อสิ่งพิมพ์ตามลำดับอักษร

Thrombley, W.G., and Siffin, W.J. Thailand Politics, Economy, and Socio-Cultural Setting, A Selective Guide to the Literature. Bloomington: Indiana University Press, 1972.

⁹⁶ นวนิตย์ อินทรามะ, เรื่องเดิม, หน้า 28-29.

รวบรวมรายชื่อสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับประเทศไทย มีสารระสังเขปสั้น ๆ ประกอบ
แบ่งออกเป็นตอน ๆ ตั้งแต่อักษร A - H เริ่มด้วยหนังสือเกี่ยวกับภูมิหลังทาง
ประวัติของประเทศไทยปัจจุบัน การเมืองปัจจุบัน ระบบราชการและรัฐประศาสน
ศาสตร์ เศรษฐกิจและการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย การศึกษา ลักษณะทางสังคม
และวัฒนธรรมของประเทศไทย บรรณานุกรมและรายการที่เกี่ยวข้อง

สำหรับในตอนสุดท้าย บอกแหล่งต่าง ๆ ที่จะให้เรื่องราวเกี่ยวกับประเทศ
ไทย อาทิ เช่น สถาบันการศึกษา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ แต่ละหน่วย
งานกล่าวถึงประวัติ วัตถุประสงค์และเอกสารที่พิมพ์ออก นอกจากนี้ยังมีรายชื่อ
นามานุกรมที่สำคัญเกี่ยวกับประเทศไทย รายชื่อวารสาร รายชื่อหนังสือพิมพ์เฉพาะ
ที่เป็นภาษาอังกฤษ รวมทั้งรายชื่อร้านขายหนังสือเกี่ยวกับประเทศไทยในประเทศ
สหรัฐอเมริกาและอังกฤษ มีครรชนท้ายเล่ม⁹⁷

Vera, H. Knox (comp) Public Finance Information Sources, Management
Information Guide 3. Detroit: Gale Research Co., 1964.

รวบรวมรายชื่อหนังสือ บทความและเอกสารทางราชการของประเทศสหรัฐ
อเมริกาเกี่ยวกับการคลัง สาธารณะ ในด้านต่าง ๆ อาทิ เช่น รายได้ รายจ่าย
หนี้สิน นโยบายการคลัง ภาษีอากร ความสัมพันธ์ด้านการเงินระหว่างหน่วยงาน
การบริหารงานคลัง และการเงินระหว่างประเทศ เป็นต้น สิ่งพิมพ์เหล่านี้ส่วนใหญ่
จัดพิมพ์ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 ขึ้นไป สิ่งพิมพ์ที่สำคัญบางรายการจะมีสารระสังเขป
สั้น ๆ ประกอบ ท้ายเล่มมีครรชนชื่อผู้แต่งและครรชนเรื่อง⁹⁸

97 [↓]
เรื่องเดียวกัน, หน้า 72.

98 [↓]
เรื่องเดียวกัน, หน้า 27.

Walford, Albert J. (ed.) Guide to Reference Materials. London: Library Association, 1959. VIII. 543 pp. Supplement, 1963. III, 370 pp. (New edition scheduled for 1968-1969. Distributed in the U.S. by R.R. Bowker Co., New York)

คู่มือแนะนำวรรณกรรมประเภทหนังสืออ้างอิงและบรรณานุกรมวารสาร เน้นหนังสือพิมพ์ปัจจุบันและสิ่งพิมพ์ของอังกฤษ มีรายการของอเมริกัน ฝรั่งเศส เยอรมัน และรัสเซียบ้าง โดยเฉพาะบรรณานุกรม มีทั้งหมดประมาณ 3,000 รายการ รวมทั้งมีบรรณานิตยสารประกอบละเอียด พร้อมกับให้หนังสืออ้างอิงเป็นจำนวนมาก เนื้อหายาว ตอนที่เกี่ยวกับสังคมศาสตร์ และสั้นในตอนที่กำลังถึงภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และชีวประวัติ มีกรรมวิธีแต่ง ข้อเรื่อง และเรื่อง⁹⁹

ในฉบับพิมพ์ใหม่มี 3 เล่มชุด V.I. ครอบคลุมสิ่งพิมพ์ทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี VII. สังคมศาสตร์ และประวัติศาสตร์ ปรัชญาและศาสนา และ V.III. หนังสือทั่วไป ภาษาและวรรณกรรมรวมทั้งศิลปศาสตร์¹⁰⁰

White, Carl M. and others. Sources of Information in the Social Sciences, A Guide to the Literature. Totowa, New Jersey: Bedminster Press, 1964. 489 pp.

เป็นคู่มือแนะนำหนังสือและเอกสารต่าง ๆ ทางสังคมศาสตร์ จุดประสงค์เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่นักศึกษามหาวิทยาลัย แต่ก็เป็นประโยชน์แก่นักวิจัยทั่วไป

⁹⁹ John Brown Mason, Research Resources Annotated to the Social Sciences: Volume I International Relations & Recent History Indexes, Abstracts & Periodicals (Santa Barbara California: ABC-Clío. 1968), p. 103.

¹⁰⁰ Loc. cit.

มี 8 บท ที่สำคัญคือ สังคมศาสตร์ทั่วไป ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และบริหาร
 ธุรกิจ สังคมวิทยา มานุษยวิทยา จิตวิทยา การศึกษา บทสุดท้ายคือ รัฐศาสตร์
 แต่ละบทแบ่งออกเป็น 2 ตอนใหญ่คือ ตอนแรกเป็นบทความทางบรรณานุกรม
 เขียนโดยผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับความหมายของแต่ละสาขาวิชา ประวัติความเป็นมา
 พร้อมกับไพบรรณานุกรมอ้างอิง หรือที่จะค้นหาอ่านได้ในแต่ละเรื่องทีกล่าวถึง
 ส่วนตอนที่สองเป็นรายชื่อหนังสือ พร้อมบรรณนิทัศน์สังเขปทั้งหมดในสาขาวิชาของ
 แต่ละบท แบ่งตามลักษณะของเอกสารชนิดหรือโดยลักษณะพิเศษ เช่น เป็นคู่มือ
 แนววรรณกรรม สารสังเขป บรรณานุกรม สารานุกรม นามานุกรมและชีวประวัติ
 คู่มือ หนังสือรายปี เอกสารข้อมูล และเอกสารที่เี่ยวข้อมูลปัจจุบัน เป็นต้น พร้อมกับ
 รายชื่อวารสารตามลักษณะวิชา ทายเล่มมีบรรณนิทัศน์เขียนและชื่อเรื่อง แต่ไม่
 มีบรรณนิทัศน์เรื่อง¹⁰¹

Winchell, Constance M. Guide to Reference Books. 8th ed. Chicago:
 American Library Association, 1967. 741 pp.

เป็นผลงานที่จัดทำใหม่ต่อเนื่องจาก Mudge's Guide เป็นคู่มือแนะนำเนื้อหา
 อย่างย่อๆ เกี่ยวกับหนังสืออ้างอิงของประเทศสหรัฐอเมริกา ครอบคลุมถึงหนังสือ
 อ้างอิง 5,500 เล่ม ที่ออกมาใหม่อยู่เสมอ ในทุกสาขาวิชา รวมทั้งรายการ
 ต่าง ๆ ที่มาจากต่างประเทศ สำหรับหนังสืออ้างอิงในแขนงวิชาสังคมศาสตร์ ได้
 กล่าวถึงคู่มือแนววรรณกรรม บรรณานุกรม บรรณนิทัศน์และสารสังเขป คู่มือ สารา
 นุกรม วารสาร หนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์รัฐบาลและวิทยานิพนธ์ นามานุกรม ในสาขา
 วิชาต่าง ๆ คือ สังคมวิทยา มานุษยวิทยาและชาติพันธุ์วิทยา รัฐศาสตร์ สถิติ
 เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย และภูมิศาสตร์ เรียงลำดับหัวข้อสาขาวิชาแบ่งออกตาม
 ลักษณะของหนังสืออ้างอิงและภายใต้ลักษณะของหนังสือยังเรียงลำดับตามอักษร
 ของประเทศ

¹⁰¹ Winchell, op. cit., p. 343.

วิธีการเสนอหนังสืออ้างอิงมิได้แบ่งเป็นหมวดหมู่ตามระบบดัชนีของคิวอี้ แต่ใช้ Code Number เช่น A หมายถึงหนังสืออ้างอิงทั่วไป C หมายถึงหนังสืออ้างอิงทางสังคมศาสตร์ เป็นต้น และในแต่ละหมวดก็มี Code Number ย่อยลงไปอีก เช่น AA หมายถึงบรรณานุกรมหนังสืออ้างอิงทั่วไป CA หมายถึงหนังสืออ้างอิงวิชาสังคมศาสตร์ เพราะฉะนั้นในการใช้บัณฑิตนักศึกษจะต้องอ่านศึกษาสารบัญให้ตลอดเสียก่อน เพราะที่สารบัญแต่ละบทมี Code Number อยู่ข้างหน้าอย่างชัดเจน

มีครรชนชื่อผู้แต่ง เรื่อง และชื่อเรื่อง และจัดทำให้ทันสมัยอยู่เสมอในรายงานครั้งนี้ พิมพ์ออกในวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ College and Research Libraries ฉบับเดือน มกราคม - กรกฎาคม ในบทความ "Selected Reference Books of 19--19--4" โดย ยูจีน พี. ซีซี (Eugene P. Sheehy) และยังมีฉบับเพิ่มเติมรายสองปี จัดทำโดย ซีซี ซึ่งจะพิมพ์ใน ค.ศ. 1968.¹⁰²

Wynar, Lubomyr R. Guide to Reference Materials in Political Science ("Library Science Text Series") Rochester, N.Y. Libraries Unlimited, 1968. 2 vols.

เป็นคู่มือแนะนำวรรณกรรมให้นักศึกษาและบรรณารักษ์ เพื่อให้รู้จักหนังสือและเอกสารอ้างอิงในทางรัฐศาสตร์ 2 เล่มชุด มีลักษณะสากล แต่เน้นหนักในสิ่งพิมพ์ที่พิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ มีเอกสารที่เป็นหนังสือ มีบทความวารสารที่สำคัญในเล่มแรก เป็นรายชื่อสิ่งพิมพ์อ้างอิงทางสังคมศาสตร์ทั่วไป รัฐศาสตร์ทั่วไป ทฤษฎีและลัทธิการเมือง บางเล่มมีสาระสังเขป บางเล่มไม่มีเลย ส่วนในเล่มที่ 2 จัดเรียงลำดับสิ่งพิมพ์เป็นหมวดหมู่ตามลักษณะวิชา 6 ตอนดังนี้คือ 1. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ 2. รัฐประศาสนศาสตร์ 3. พฤติกรรมทางการเมือง

¹⁰² Friedes, op. cit., p. 249.

มติมหาชน พรรคการเมืองและวิธีการเลือกตั้ง 4. ระบบการเมืองเปรียบเทียบ
5. เอกสารทางการปกครอง 6. แหล่งหนังสืออ้างอิงทางกฎหมาย มีภาคผนวก
รายชื่อวารสารทางรัฐศาสตร์ มีบรรณานุกรมท้ายเล่ม¹⁰³

Zawodny, J.K. Guide to the Study of International Relations.

San Francisco: Chandler, 1966.

บรรยายถึงบรรณานุกรมและแหล่งข้อมูลอื่น ๆ เช่น สารานุกรม เอกสาร
และต้นฉบับ บอเหตุการณและชาวที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง
ประเทศ เน้นหนักในเรื่องรูปลักษณะของแต่ละข้อเรื่องมากกว่าในการพิจารณา
เรื่องการใช้วัสดุการอ่านประเภทต่าง ๆ¹⁰⁴

Zimmerman, Irence. A Guide to Current Latin American Periodicals:

Humanities and Social Sciences. Gainesville: Kallman

Publishing Co., 1961.

รายชื่อวารสารที่สมบูรณ์ มีคุณค่าสำหรับการวิจัย หรือใช้อ้างอิงในผลงาน
ทางวิชาการ จัดเรียงตามประเทศ ภายในแต่ละประเทศมีการอภิปรายทั่วไปของ
ลักษณะสิ่งพิมพ์ที่ออกตามวาระในประเทศนั้น พร้อมทั้งมีการอ้างอิงถึงแหล่งข้อมูล
ที่ให้รายละเอียดมากยิ่งขึ้น แต่ละรายชื่อของวารสารจะให้ข้อเท็จจริงทางบรรณา
กรวม พร้อมทั้งบรรยายถึงขอบเขตสาขาวิชาและทัศนะของวารสารเล่มนั้น แต่ละ
ตอนชี้ให้เห็นถึงวารสารทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 18 สาขาวิชา และยัง

¹⁰³ Eugene P. Sheehy, Guide to Reference Books; First
Supplement, 1965-1966 (8th ed.; Chicago: American Library
Association, 1968), p. 68.

¹⁰⁴ Friedes, op. cit., p. 249.

ให้รายละเอียดของวารสารแต่ละฉบับในแต่ละสาขาวิชาอย่างย่อ ๆ และในตอนลำดับเหตุการณ์ได้บรรยายถึงเรื่องราวสำคัญเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ที่ออกตามวาระของลาตินอเมริกา ตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 19 ถึงปัจจุบัน และให้รายชื่อวารสารตั้งแต่จุดเริ่มต้น¹⁰⁵

บรรณานุกรม (Bibliography)

บรรณานุกรม คือ บัญชีรายชื่อหนังสือ¹⁰⁶ หรือ รายชื่อหนังสือที่ผู้แต่งใช้ประกอบการเรียบเรียงเรื่องนั้น ๆ นอกจากนี้ยังใช้เป็นคู่มือแนะนำผู้อ่านที่สนใจไปหาความรู้เพิ่มเติมได้จากหนังสือที่แจ้งไว้¹⁰⁷ บรรณานุกรมแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่คือ

1. บรรณานุกรมทั่วไป (General Bibliographies) เป็นรายชื่อสิ่งพิมพ์และวัสดุ โดยไม่จำกัดเวลา สถานที่ และขอบเขตวิชา หรือประเภทของวัสดุ
2. บรรณานุกรมเลือกสรร (Selected Bibliographies) เป็นรายชื่อหนังสือและวัสดุอื่น ๆ โดยจำกัดเวลา สถานที่ หรือวิชา โดยจำแนกออกเป็น
 - ก. บรรณานุกรมกำหนดเวลา (Period bibliographies) เป็นรายชื่อหนังสือและวัสดุที่พิมพ์ จัดทำในระยะเวลาที่กำหนด เช่น กำหนดปี โดยอาจออกแบบติดต่อกันหรือเป็นครั้งคราว
 - ข. บรรณานุกรมกำหนดเขต (Regional bibliographies) เป็นรายชื่อหนังสือและวัสดุที่พิมพ์ หรือออกในสถานที่กำหนด ตัวอย่าง เช่น บรรณานุกรมแห่งชาติ เป็นต้น

¹⁰⁵ Friedes, op. cit., p. 251.

¹⁰⁶ คณะอนุกรรมการบัญญัติศัพท์ วิชาบรรณารักษศาสตร์, เรื่องเดิม, หน้า 7.

¹⁰⁷ "Reference Books-Key to Knowledge," Compton's Pictured

ค. บรรณานุกรมการค้า (Trade bibliographies) เป็นรายชื่อหนังสือและวัสดุที่มีจุดมุ่งหมายให้เป็นคู่มือในการค้าขายหนังสือ ได้แก่บรรณานุกรมของหนังสือที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ใดสำนักพิมพ์หนึ่ง

ง. บรรณานุกรมเฉพาะวิชา (Subject bibliographies) เป็นรายชื่อหนังสือและวัสดุอื่น ๆ ในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง¹⁰⁸ เช่นบรรณานุกรมเฉพาะวิชาสังคมศาสตร์ ซึ่งใดแก

Aldous and Reuben Hill. International Bibliography of Research in Marriage and the Family 1900-1964.

เป็นบรรณานุกรมผลงานการวิจัยของบางชาติเกี่ยวกับครอบครัวและการสมรส ประมาณ 12,850 รายการ แต่ไม่รวมเอกสารตั้งนี้คือ วิทยานิพนธ์ที่ไม่ได้มีการพิมพ์ออกจำหน่าย เอกสารเสนอแนะเกี่ยวกับการแต่งงาน การศึกษาลักษณะทางสังคม ทางสรีระทางจิต รายงานเกี่ยวกับอัตราประชากร ตำราและเอกสารชั้นทุติยภูมิ เอกสารการเขียนซึ่งไม่เป็นระบบและไม่เป็นแบบวิชาการ รวมทั้งเอกสารทางกฎหมายต่าง ๆ¹⁰⁹

บรรณานุกรมเล่มนี้ จัดพิมพ์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ และจัดทำครรชนแบบ Keyword-in Context (KWIC) Index มีรายชื่อวารสารที่นำมาอ้างอิง
ควย

Amyot, Jacques. Changing Patterns of Social Structure in Thailand, 1951-1965; An Annotated Bibliography with Comments.

Delhi: UNESCO Research Centre, 1965. 171 pp.

¹⁰⁸ Shores, op. cit., pp. 207-208.

¹⁰⁹ นวนิตย์ อินทรามะ, เรื่องเดิม, หน้า 82.

เอกสารบรรณานุกรมเล่มนี้เป็นการสำรวจวรรณกรรมเกี่ยวกับประเทศไทย ในด้านรูปแบบที่เปลี่ยนไปของโครงสร้างสังคม เกี่ยวเนื่องไปถึงการคงอยู่ต่อไป และการเปลี่ยนแปลงของสถาบันประเพณีนิยม และองค์ประกอบที่รับผิดชอบต่อทั้งสองสิ่งดังกล่าวข้างต้น ผู้จัดทำได้ตรวจสอบวรรณกรรมซึ่งบรรยายถึงโครงสร้างปัจจุบันและอดีต เพื่อจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นรูปแบบที่เปลี่ยนไป ลักษณะของโครงสร้างที่ผ่านมาเหล่านั้นที่มาถึงปัจจุบัน และสิ่งที่ส่งให้รูปแบบสังคมได้เปลี่ยนไป ซึ่งได้แก่เอกลักษณ์บุคคล กลุ่มคน หรือสถาบัน

เป็นบรรณานุกรมประเภทบรรณนิทัศน์ เพื่อให้ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัย ครอบคลุมวัสดุการอ่านที่จัดแยกออกเป็นประเภทได้ดังนี้คือ พื้นฐานทางภูมิศาสตร์ ประชากรศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมสำหรับการเปลี่ยนแปลง เศรษฐกิจ องค์การทางสังคม ศาสนา การศึกษา การปกครองและการเมือง แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ (1) บรรณานุกรมแยกตามหัวข้อ ภายใต้หัวข้อเรียงตามลำดับอักษรของผู้แต่ง (2) รายชื่อสิ่งพิมพ์ทั้งหมดที่รวบรวมไว้ตามโครงการนี้เกี่ยวกับประเทศไทย แต่ละรายการเรียงตามลำดับอักษร พร้อมกับให้ข้อมูลครบถ้วนทางด้านบรรณานุกรม และให้บรรณนิทัศน์ประเภท ซึ่งจัดทำโดยผู้เขียนอาวุโส และ (3) เป็นการสำรวจแบบบรรยายและประเมินคุณค่าของวัสดุต่าง ๆ เกี่ยวกับแบบแผนที่เปลี่ยนไปของโครงสร้างทางสังคมในประเทศไทยโดยส่วนรวม

Chakrit Noranitipadungkarn and Tawee Suanmalee. Bibliography on Development Administration. Bangkok: National Institute of Development Administration, 1970.

รวบรวมรายชื่อหนังสือ และบทความวารสารที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษ ในสาขาวิชาการพัฒนาบริหาร แบ่งออกเป็นสาขาวิชาดังนี้คือ การปรับปรุงทางด้านการพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม พัฒนาการ^{ของ}การเมือง พัฒนาการทางเศรษฐกิจและเทคนิค พัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรม และพัฒนาการ^{ที่}การบริหาร

Embree, John F., and Dotson, Lillian O. Bibliography of the Peoples and Cultures of Main land Southeast Asia. New Haven: Connecticut, Yale University, 1950.

รวบรวมรายชื่อหนังสือและบทความที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษและภาษาไทย ในประเทศทางยุโรปที่เกี่ยวกับประชาชนและวัฒนธรรมของประชาชนในเขตเอเชียอาคเนย์ ซึ่งรวมแคว้นอินโดจีน จีนตองกิง พม่า ไทย ลาว เขมร พม่า ยุกเวนมาเลย์-เซีย การเรียงลำดับในลำดับแรกเรียงตามพื้นที่ อาณาเขต แล้วเรียงย่อยลงมาตามชนิดของกลุ่มชน แล้วจึงเรียงตามลักษณะวิชา ซึ่งประกอบด้วยเชื้อชาติ ประวัติของเชื้อชาติ การอพยพประชากร ชาติวงศ์วิทยา ประวัติวัฒนธรรม การจัดการทางสังคมและกฎหมาย ศาสนา คติชาวบ้าน ภาษาและบทเรียน มีเฉพาะครรรชนีทั่วไป

Foreign Affairs Bibliography: A Selected and Annotated List of Books on International Relations. New York: R.R. Bowker, 1949-

รวบรวมรายชื่อหนังสืออเมริกันและต่างประเทศเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาษาอังกฤษและภาษายุโรปตะวันตก แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยทั่วไป ตั้งแต่ ค.ศ. 1964 และของโลกตามภูมิภาคต่าง ๆ แบ่งแยกอีกครั้งหนึ่งตามสาขาวิชาและพื้นที่¹¹⁰

บรรณานุกรมเล่มนี้อธิบายถึงหนังสือและเอกสารเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างย่อ ๆ และจัดทำให้ทันสมัยอยู่เสมอ โดยลงรายชื่อหนังสือพร้อม

¹¹⁰ John Brown Masen and H. Carroll Parish, Thailand Bibliography (Gainesville, Florida: Department of Reference and Bibliography, University of Florida Libraries, 1960), p. 119.

บรรณนิทัศน์ประกอบในวารสารรายสามเดือน Foreign Affairs¹¹¹

Foreign Affairs Bibliography เป็นแหล่งค้นคว้างานพิมพ์ทั้งในทาง
รัฐศาสตร์และประวัติศาสตร์ นอกจากบรรณนิทัศน์ประกอบแล้ว ยังมี cross
references จำนวนมาก ครรชนข้อมูลผู้แต่งและชื่อเรื่อง¹¹²

Gray, R.A. (comp) Serial Bibliographies in the Humanities and Social
Sciences. [n.p.] 1989.

ใ้รายชื่อสิ่งพิมพ์ออกตามวาระในทางมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ที่ออก
มามากหรือน้อยกว่าปกติ รวมทั้งบรรณานุกรมที่ซ่อนเร้นอยู่ในวารสาร เรียงลำดับ
ตามเลขหมู่ตามระบบทศนิยมคิวอี้ แต่ไม่ใคร่รวมบรรณานุกรมสิ่งพิมพ์ตามวาระโดย
ทั่วไป เช่น Bibliographie Index.¹¹³

Harvard University. Bibliography Cases and Other Materials for
Techning of Business Administration in Developing Countries
South & Southeast Asia. Massachusette: Harvard University
Graduate School of Business Administration, 1968.

รวบรวมรายชื่อเอกสารการศึกษาเฉพาะกรณีและเอกสารอื่น ๆ ที่จะช่วยใน
การสอนการวิจัยทางบริหารธุรกิจแก่ประเทศที่กำลังพัฒนา วัตถุประสงค์เพื่อช่วย
อาจารย์ชาวอเมริกันในการสอนวิชานี้ในต่างประเทศ เล่มแรกเกี่ยวกับปัญหา
เฉพาะกรณีของลาตินอเมริกา เล่มที่สองเกี่ยวกับตะวันออกกลางและแอฟริกา ใน

¹¹¹ Gerald E. Brogan and Jeanne T. Buck, Using Libraries
Effectively. (Belmont, California: Dickenson Publishing Company,
1969), p. 84.

¹¹² Mason, loc. cit.

¹¹³ Fletcher, op. cit., p. 34.

เล่มสุดท้ายมี

ปัญหาเฉพาะกรณีแบ่งออกเป็นหมวดตามประเภทวิชา เช่น การควบคุม การบัญชีและสถิติ การเงินและสถาบันการเงิน

นอกจากปัญหาเฉพาะกรณี 653 กรณี ยังมีเอกสารที่ใช้ในการสอน มีบรรณานุกรมและการอ้างอิงถึงบทความของหนังสือ 400 เล่ม 200 บทความ เป็นเรื่องของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียใต้และอาคเนย์

International Affairs. Princeton, N.J.: The Universal Reference System, 1965. 1,240 pp.

หนังสืออ้างอิงเล่มนี้เป็นเล่มแรกใน 10 เล่มชุด จัดทำครรชนีบรรณานุกรมในทางรัฐศาสตร์ การปกครองและนโยบายทั่วไป เป็นส่วนหนึ่งของระบบบริการอ้างอิงสากล (Universal Reference System) ฉบับพิมพ์ครั้งที่สองของเล่มนี้ พร้อมกับอีกเก้าเล่มในสาขาวิชาอื่น ๆ จะพิมพ์ในปี ค.ศ. 1967¹¹⁴

สำหรับเล่มนี้มีรายชื่อบรรณานุกรม 3,000 รายการ จากแขนงวิชาสังคมศาสตร์ และสาขาวิชาทางคานพฤติกรรมศาสตร์ ครอบคลุมถึงสิ่งพิมพ์ต่างประเทศ แต่ละรายการได้รับการทำครรชนีเฉลี่ยแล้ว 16 ครั้ง ในลำดับแรกๆรายการต่างๆ ครอบคลุมระยะเวลาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1962-1965. ระบบ URS จัดสร้างเพื่อให้ระบบการนำเอาข่าวสารออกมาใช้โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ครอบคลุมหนังสืออ้างอิง วารสาร และเอกสารอื่น ๆ ซึ่งจัดเรียงแยกกันหรือรวมกัน จุดประสงค์เพื่อที่จะทำให้นำเอกสารเหล่านั้นออกมาใช้ได้โดยผ่านทางระบบการจัดทำครรชนีและโดยการใช้รายละเอียดทางบรรณานุกรมที่สมบูรณ์ เช่นเดียวกับรายละเอียดบรรณนิทัศน์ของรายการต่าง ๆ โดยทางครรชนี¹¹⁵

¹¹⁴ Mason, op. cit., p. 119.

¹¹⁵ Ibid., p. 120.

สาขาวิชา 10 สาขาที่ครอบคลุมในหัวข้อนี้คั้งนี้คือ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, วิธีการออกกฎหมาย การแต่งตั้งผู้แทน และการวินิจฉัยสั่งการ บรรณานุกรมของบรรณานุกรมในทางรัฐศาสตร์ การปกครองและนโยบายสาธารณะ การจัดการทางด้านการบริหารของส่วนราชการและเอกชน เหตุการณ์ปัจจุบันและปัญหาของสังคมสมัยใหม่, มติมหาชน พฤติกรรมกลุ่ม และจิตวิทยาทางการเมือง กฎหมายพระธรรมนูญ และกรรมวิธีการศาล กฎและระเบียบทางเศรษฐกิจ ธุรกิจ และการปกครอง นโยบายสาธารณะและการจัดการทางวิทยาศาสตร์ การปกครองเปรียบเทียบและวัฒนธรรม¹¹⁶

International Bibliography of Economics. (Bibliographie Internationale de Science Economique 1952-) Chicago: Aldine, 1955- Annual.

มีการเปลี่ยนผู้จัดพิมพ์ v. 1-8. Paris, UNESCO จัดพิมพ์ v.9 บรรณานุกรมสากลเล่มนี้จัดทำโดย International Committee for Social Science Documentation พิมพ์เป็นชุดหนึ่งใน Inter-National Bibliography of Social Sciences พิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ และภาษาฝรั่งเศส ใ้รายชื่อหนังสือจำนวนมาก จัดแยกประเภทตามลักษณะวิชา 15 ตอน พร้อมกับให้เลขกำกับแต่ละรายการ ประมาณ 7,000 รายการในแต่ละเล่ม มีครรชนีเรื่องและผู้อ่างไปถึงเรื่องแต่ละรายการ และหมายเลขกำกับแต่ละรายการ¹¹⁷ ครอบคลุมหนังสือและจุลสาร เช่นเดียวกับบทความวารสาร 2,000 ชื่อเรื่อง มีเนื้อหาสากลครอบคลุมเรื่องราวทางเอเชีย รัสเชียและยุโรปตะวันออก¹¹⁸

¹¹⁶ Loc. cit.

¹¹⁷ Fletcher, op. cit., p. 42.

¹¹⁸ Ibid., p. 185.

International Bibliography of Political Science. Paris: UNESCO,
1956- Annual.

เป็นบรรณานุกรมหนังสือ บทความวารสาร เอกสารการประชุม และเอกสารทางราชการ สาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ทั้งภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และภาษาพื้นเมืองของแต่ละประเทศ สำหรับชื่อหนังสือ บทความวารสาร และเอกสารที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส จะมีคำแปลเป็นภาษาอังกฤษไว้ในวงเล็บ แต่ไม่มีสาระสังเขป

แบ่งลักษณะวิชาออกเป็น รัฐศาสตร์ ความคิดทางการเมือง การปกครองและการบริหาร วิธีทางการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และการศึกษาด้านอาณาเขตทางภูมิศาสตร์ แต่ละหัวเรื่องแบ่งออกเป็นสาขาวิชาย่อย ๆ จัดแยกประเภทตามลักษณะวิชา ภายใต้วิชาจัดเรียงตามชื่อประเทศในภาคการศึกษา เฉพาะพื้นที่ เรียงตามลำดับชื่อประเทศ มีบรรณานุกรมที่เขียน ครรชนลักษณะวิชา รายชื่อวารสารที่นำมาทำครรชน

ในเล่มที่ 4 หนังสือและบทความที่อ้างถึงมีให้สาระสังเขปไว้ใน International Political Science Abstracts ¹¹⁹

International Bibliography of Social and Cultural Anthropology.

Paris: UNESCO, 1955- Annual.

รวบรวมรายชื่อหนังสือ เอกสารและบทความที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และภาษาอื่นทางยุโรป ในสาขาวิชา มานุษยวิทยา เกี่ยวกับเรื่องการศึกษาทั่วไป วัสดุและวิธีการทางมานุษยวิทยา พื้นฐานเกี่ยวกับวิชาว่าด้วยรูปร่างลักษณะของคำพูด การศึกษาชาติวงศ์ของคนและชุมชนโดยทั่วไป องค์การทางสังคมและความเกี่ยวข้อง ศาสนา เวทมนตร์ และคาถา ความคงที่และความเคลื่อนไหวของระบบสังคม

และวัฒนธรรม มาแนววิทยาสังคมและปัญหาของการค้ำพัฒนา โดยเฉพาะ
รายชื่อของสิ่งพิมพ์ ไม่มีสาระสังเขป หรือครรชนผู้แต่งและครรชนเรื่อง

International Bibliography of Sociology. London: Tavistock v.1-9,
1951-1959. Paris: UNESCO, 1952-61, v.10- 1960-
Chicago; Aldine Publishing, 1962- Annual.

รวบรวมรายชื่อสิ่งพิมพ์ทางสังคมวิทยา มีทั้งหนังสือจุลสาร บทความวารสาร
และสิ่งพิมพ์รัฐบาลหลายภาษา รวมทั้งภาษา สลาวิกและเอเชียัน ประมาณ
3,000 ถึง 5,000 รายการต่อปี จัดเรียงภายใต้หัวเรื่องอย่างละเอียด มี
ครรชนผู้แต่งและเรื่อง ทั้งภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส¹²⁰ ไม่รวมวิชาประชากร
ศาสตร์ และจิตวิทยาสังคม และไม่มีบรรณนิทัศน์

International Bibliography of Sociology. Chicago: Aldine Publish-
ing Co., 1951- Annual.

เป็นบรรณานุกรมรายปีเล่มหนึ่งในบรรดาสี่เล่ม ที่จัดทำโดยองค์การ UNESCO
ครอบคลุมรายชื่อสิ่งพิมพ์ทางสังคมและวัฒนธรรม เศรษฐศาสตร์และรัฐศาสตร์
นอกจากรายชื่อหนังสือแล้ว ยังมีบทความวารสารและสิ่งพิมพ์รัฐบาล มีครรชน
ผู้แต่งและชื่อเรื่องอยู่ท้ายเล่ม¹²¹

Kennedy, Raymond. Bibliography of Indonesian Peoples and Cultures.
New Haven, Connecticut: Human Relation Area Files, 1955.
2 vols.

¹²⁰ Mason, op. cit., p. 26.

¹²¹ Rolland E. Stevens, Reference Books in the Social
Sciences and Humanities (2d ed.; Campaign Illinois: University of
Illinois, 1968), p. 34.

เป็นรายชื่อหนังสือและบทความ แยกประเภทตามเกาะที่ตั้งแล้วแบ่งย่อยตาม
 เกาะพื้นที่ และมีการแบ่งพิเศษสำหรับสิ่งพิมพ์ที่เป็นภาษาคัทซ์ เน้นหนักทางด้าน
 ภาษามวยวิทยาและสังคมวิทยา รวมทั้งชาติพันธุ์วิทยา โบราณคดี ภาษาศาสตร์และ
 วัฒนธรรม แต่ไม่สะดวกในการค้นเพราะไม่มีสารระสังเขปและครรชนี

London Bibliography of the Social Sciences. London: London School
 of Economics, 1931-

มีรายชื่อหนังสือจุลสารและเอกสารทางสังคมศาสตร์หลายภาษา ประมาณ
 600,000 รายการ รวบรวมจากห้องสมุดเฉพาะ 96 แห่งของลอนดอน จัดเรียง
 ตามลำดับอักษร ภายใต้หัวเรื่อง (ฉบับพิมพ์ดั้งเดิม ค.ศ. 1929 มี 4 เล่มชุด
 มีฉบับเพิ่มเติมออกในปี ค.ศ. 1931-1936 3 เล่ม จัดเรียงตามลำดับอักษร
 ของผู้แต่ง ภายใต้หัวเรื่องเช่นเดียวกัน¹²² ตั้งแต่ ค.ศ. 1931 ได้จัดพิมพ์ออก
 มาแล้ว 21 เล่มชุด ครอบคลุมตั้งแต่ต้นจนถึงปี ค.ศ. 1968 และตั้งแต่ ค.ศ.
 1936 ครอบคลุมเพียงหนังสือและเอกสารที่ British Library of Political
 and Economic Sciences ได้รับหรือจัดหามาเท่านั้น และพิมพ์ฉบับเพิ่มเติม
 เจ็ดเล่ม ครอบคลุมจนถึง ค.ศ. 1968 ใน ค.ศ. 1973 ได้จัดพิมพ์เล่มต่อมา
 ครอบคลุมหนังสือและเอกสารตั้งแต่ ค.ศ. 1969-72 สำหรับรายชื่อหนังสือและ
 เอกสารใหม่ทั้งหมดจะบันทึกลงใน machine readable form และตั้งแต่ปี
 ค.ศ. 1973 ได้รับการเสนอแนะให้ผลิตฉบับเพิ่มเติมรายปี โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์¹²³
 การเรียงลำดับค่อนข้างจะยุ่งยาก วิชาต่าง ๆ ที่แบ่งแยกย่อยลงไป

¹²²Shores, op. cit., pp. 281-2.

¹²³D.A. Clarke, "The British Library of Political and
 Economic Science: Reference," Aslib Proceedings, XXIV (August,
 1972), 459.

จำนวนมาก จัดเรียงตามลำดับอักษรแต่ละวิชาหรือแบ่งแยกผลงานตามลำดับ
เหตุการณ์ของสิ่งพิมพ์ มีการแยกสิ่งพิมพ์รัฐบาลออกต่างหาก ในแต่ละวิชามี
cross-references มาก

ฉบับพิมพ์เพิ่มเติมออกซ้ำ และไม่มีบรรณานุกรม แต่มีบรรณานุกรม cross
reference ให้¹²⁴ เรียงลำดับตามอักษรตามสาขาวิชา พร้อมกับให้รายละเอียด
อย่างย่อ ๆ แคพอเพียง เช่น ชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง (มักจะใช้ตัวย่อ) จำนวนหน้า
เวลา ที่อยู่ และข้อสนเทศที่ว่างงานนั้นมีบรรณานุกรมให้หรือไม่ และมี cross
references ให้จำนวนมาก มีบรรณานุกรมชื่อผู้แต่งในเล่มที่ 4 และในเล่ม 5 และ
6 แต่ไม่มีในเล่มต่อ ๆ มา¹²⁵

Mason, John Brown, and Parish, H. Carroll. Thailand Bibliography.
Gainesville, Florida: Department of Reference and Biblio-
graphy, University of Florida Libraries, 1960. 326 pp.

เป็นบรรณานุกรมที่สมบูรณ์ฉบับแรกเกี่ยวกับประเทศไทย รวบรวมรายชื่อหนังสือ
บทความวารสาร และเอกสารกว่า 2,300 รายการ พร้อมกับบรรณนิทัศน์ประกอบ
ในเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ การปกครอง การเมือง ความสัมพันธ์ระหว่าง
ประเทศ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ภูมิศาสตร์ สังคมวิทยา การศึกษา¹²⁶
นอกจากบรรณานุกรมแล้ว ยังมีลักษณะสำคัญอีกอันหนึ่งคือ มีรายชื่อหนังสือพิมพ์และ

¹²⁴Fletcher, op. cit., p. 38-9.

¹²⁵Winchell, op. cit., p. 343.

¹²⁶Mason, op. cit., p. 127.

วารสารพิมพ์ในประเทศไทย ที่มีอยู่ในห้องสมุดรัฐสภาอเมริกัน และชี้ให้เห็นว่า บางรายการสามารถจะหาได้จากห้องสมุดอเมริกัน แต่บรรณานุกรมเล่มนี้ไม่มี ครรชนี จึงทำให้ใช้ไม่สะดวก¹²⁷

Mukherju, A.K. Annotated Guide to Reference Materials in the Social Sciences. New York: Asia Publishing House, 1962.

ให้รายชื่อหนังสืออ้างอิงมากกว่า 1,164 เล่ม ที่พิมพ์ก่อน ค.ศ. 1962 ในคานามานุษยวิทยา สังคมวิทยาและจิตวิทยาสังคม มีบรรณนิทัศน์ประกอบ จัดเรียงตามสาขาวิชาและชนิดของสิ่งพิมพ์ $\frac{2}{3}$ ของหนังสืออ้างอิงเหล่านั้นอยู่ในสาขามานุษยวิทยา¹²⁸

Seckler Hudson, Catheryn. Bibliography on Public Administration Annotated. 4th ed. Washington D.C.: American University Press, 1953.

รวบรวมรายชื่อหนังสือ เอกสาร งานวิจัยและอื่น ๆ ทางคานารัฐประศาสนศาสตร์ พร้อมกับมีบรรณนิทัศน์ประกอบจัดแยกตามประเภทสิ่งพิมพ์คือ บรรณานุกรม คู่มือแนะวรรณกรรม การวิจัยและวิธีการวิจัย สิ่งพิมพ์รัฐบาลอเมริกันที่เลือกสรรวารสารทางรัฐประศาสนศาสตร์ หนังสืออ้างอิงทั่วไปทางรัฐประศาสนศาสตร์ การบริหารงานคลังและนโยบายการเงิน องค์กรและการจัดการ การบริหารงานบุคคล กฎหมายการบริหาร ระเบียบและการวินิจฉัยสั่งการ การประชาสัมพันธ์

¹²⁷W.L. Thrombly and W.J. Siffin, Thailand: Politics Economy and Socio-Cultural Setting, A Selective Guide to the Literature (Bloomington: Indiana University Press, 1972), p. 127.

¹²⁸Stevens, op. cit., pp. 33-4.

ในการบริหาร การบริหารระหว่างประเทศ ทายเลมมีครรชน¹²⁹

Southern Asia Social Science Bibliography (with annotations and abstracts). No. 8, 1959- Calcutta, Research Centre on the Social Implications of Industrialization in Southern Asia, 1960- Annual.

เป็นทั้งบรรณานุกรมและวารสารสาระสังเขปใ้หลายข้อหนังสือ จุลสาร และบทความวารสารทางสังคมศาสตร์ พิมพ์เป็นภาษาอังกฤษในเอเชียใต้ และในกรณีของเวียดนาม หมายถึงสิ่งพิมพ์ภาษาฝรั่งเศส ครอบคลุมประเทศอินเดีย ปากีสถาน ศรีลังกา พม่า อินโดนีเซีย มาเลเซียและสิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ ไทย และเวียดนาม จัดเรียงตามหมวดหมู่ มีครรชนชื่อผู้เขียนและครรชนเรื่อง¹³⁰

Stewart, Charles F., and Sinman, G.B. A Bibliography of International Business. New York: Columbia University Press, 1964.

รวบรวมรายชื่อหนังสือและเอกสารทางธุรกิจสากลของประเทศต่าง ๆ ที่พิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ตอนแรกเกี่ยวกับระบบธุรกิจเปรียบเทียบ ตอนที่ 2 รัฐบาลและการประกอขกิจการระหว่างประเทศ ตอนที่ 3 บริษัการค้าในการดำเนินการระหว่างประเทศ ตอนที่ 4 เกี่ยวกับชาติและย่านต่าง ๆ กล่าวถึงเอกสารเกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ เรียบเรียงตามหมวดหมู่ตามชื่อประเทศ¹³¹

¹²⁹ นวนิตย์ อินทรามะ, เรื่องเดิม, หน้า 68.

¹³⁰ Winchell, op. cit., p. 345.

¹³¹ นวนิตย์ อินทรามะ, เรื่องเดิม, หน้า 31.

Thrombly, Woodworth G., Siffin, William J., and Pensri Vayavanada.

Thai Government and Its Setting: A Selective, Annotated Bibliography in English and Thai. Bangkok: National Institute of Development Administration, 1967. 514 pp.

เป็นบรรณานุกรมรวบรวมรายชื่อหนังสือและเอกสารของประเทศไทย พรอมบรรณนิทัศน์สังเขปเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม การบริหาร การเมือง การศาล กฎหมาย และเศรษฐกิจ เลือกสรรเฉพาะเอกสารที่ส่งเสริมการเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับประเทศไทย เอกสารเหล่านี้เป็นหนังสือ บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ รายงานการศึกษา วิจัย และรายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐซึ่งเกี่ยวกับการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 2 ภาค ภาคแรกเป็นบรรณานุกรมหนังสือ และเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษ ส่วนภาคที่สองเป็นบรรณานุกรมหนังสือและเอกสารที่เป็นภาษาไทย เรียงตามลำดับอักษรของเรื่อง ใ้รายชื่อละเอียดทางบรรณานุกรม เช่น ชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง สถานที่พิมพ์ ปีที่พิมพ์ จำนวนหน้า

สำหรับภาคภาษาอังกฤษแบ่งออกเป็น 8 หัวเรื่อง เช่น เอกสารพื้นฐานและหนังสือทั่วไป เอกสารเกี่ยวกับการเมืองและการปกครอง รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐกิจ ลักษณะสังคมและวัฒนธรรมไทย ใ้บรรณานุกรมและแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ในตอนท้ายของภาคนี้มีครรชนชื่อผู้แต่ง และชื่อเรื่อง

ส่วนภาคภาษาไทย แบ่งออกเป็น 5 หมวดใหญ่คือ สังคม วัฒนธรรม ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ การเมืองและการปกครอง การบริหาร เศรษฐกิจ บรรณานุกรม และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ เรียงตามลำดับอักษรชื่อสกุลของผู้เขียน ตอนท้ายมีครรชนชื่อเรื่องและชื่อผู้เขียน

Ulrich's Periodicals Directory: A Classified Guide to a Selected List of Current Periodicals, Foreign and Domestic. 12th ed. New York: R.R. Bowker, 1967. 2 Vols.

แบ่งออกเป็น 2 เล่ม เล่มแรกเป็นรายชื่อวารสารที่ออกในประเทศต่าง ๆ ในทางวิทยาศาสตร์ เทคนิค และการแพทย์ ส่วนเล่มที่สองเป็นรายชื่อวารสารทางคานอักษรสาศตร มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และธุรกิจ ในภาค "สังคมศาสตร์" มีรายชื่อวารสารจัดเรียงตามลำดับอักษรของหัวข้อวิชา แต่ละรายการบอกชื่อวารสาร ปีที่เริ่มออก (ถ้าทราบ) กำหนดเวลาการออก ราคา ชื่อผู้พิมพ์และสถานที่พิมพ์ มีครรชนี้เรียงลำดับชื่อวารสารและวิชาอยู่ตอนท้ายเล่ม

U.S. Bureau of the Census. Bibliography of Social Science Periodicals and Monograph Series (Foreign Social Science Bibliographies, Series P-92, Nos. 1-22) Washington D.C. : G.P.O., 1961-65.

รวบรวมรายชื่อวารสารและเอกสารชุดที่มีบรรณนิทัศน์สังเขป ในทางสังคมศาสตร์ พิมพ์ในต่างประเทศที่ได้คัดเลือกแล้ว 23 ประเทศ แต่ครอบคลุมในระยะเวลาดังกัน แต่ละรายชื่อจัดแบ่งแยกตามสาขาวิชาและให้ข้อมูลพื้นฐานทางบรรณานุกรม และรายละเอียดเนื้อหาของย่อ ๆ ของวารสารแต่ละเล่ม

World List of Social Science Periodicals. 3d ed. Paris: UNESCO, 1966.

ให้รายชื่อวารสารทางสังคมศาสตร์มากกว่า 1,200 ชื่อเรื่อง จัดเรียงตามลำดับอักษรภายใต้ชื่อประเทศ แต่รายชื่อวารสารทางจิตวิทยา กฎหมาย ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์มีอยู่เป็นจำนวนน้อย สำหรับรายชื่อวารสารที่มีอยู่ จะบอกที่อยู่ ชนิด ขนาด และเนื้อหาของวารสารเหล่านั้น พร้อมทั้งให้บรรณนิทัศน์ประกอบทั้งภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศส มีครรชนี้ชื่อเรื่อง และสถาบันที่จัดพิมพ์วารสาร

ภาษาฝรั่งเศสและภาษาอังกฤษ¹³²

เพ็ญศรี วายวานนท์, ประนอม วีรสภา, และกรวีร์ ศรีกิจการ. บรรณนิทัศน์สังเขปเกี่ยวกับ
กิจการบริหารราชการ. พระนคร: สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
2514. 67 หน้า.

รวบรวมรายชื่อสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ซึ่งเป็นภาษาอังกฤษ
ที่จัดพิมพ์ในระหว่างปี 1960-1965 มีทั้งหนังสือ บทความทางวิชาการ ตำรา
เรียน รายงานการศึกษาวิจัย และรายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ
โดยเลือกเฉพาะเล่มที่อยู่ในแนวการบริหารงานบุคคลโดยตรงรวมทั้งสิ้น 729 เล่ม
หนังสือและเอกสารที่เลือกมาเหล่านี้มีเนื้อหาสาระในลักษณะที่เป็นหลักการ ทฤษฎี
และแนวความคิด กระบวนการทางปฏิบัติ ปัญหาและกรณีเฉพาะเรื่อง จัดแยกออก
เป็น 9 หมวดคือ การบริหารงานบุคคลทั่วไป การสรรหาและการเลือกสรร การ
กำหนดเงินเดือน การฝึกอบรม การประเมินผลงาน กิจกรรมทางการปกครอง
พฤติกรรมมนุษย์ในหน่วยงาน การร้องทุกข์ และภาวะการเป็นผู้นำ จัดเรียงตาม
ลำดับอักษรของชื่อผู้แต่งภายใต้หมวดวิชา ในรายละเอียดทางบรรณานุกรมครบ-
ถ้วน พร้อมบรรณนิทัศน์ประกอบ เป็นประโยชน์สำหรับผู้คนควาทางนี้โดยตรง

วารสารและหนังสือพิมพ์ในประเทศไทยซึ่งตีพิมพ์ระหว่าง พ.ศ. 2387-2477 บรรณานุกรม.

พระนคร: หน่วยวารสาร หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร, 2513. 72 หน้า.

(ชุดบรรณานุกรม หมายเลข 1)

รวบรวมรายชื่อวารสารและหนังสือพิมพ์ที่อยู่ในหอสมุดแห่งชาติทั้งหมด บรรณา-
นุกรมแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่หนึ่งคือเล่มที่พิมพ์แล้วนี้เป็นรายชื่อวารสาร และ
หนังสือพิมพ์ ซึ่งตีพิมพ์ตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงสมัยพระ
บาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ตอนที่สองเป็นรายชื่อวารสาร และหนังสือพิมพ์

ตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองจนถึงปัจจุบัน สำหรับตอนที่หนึ่งนี้ จัดแบ่งเป็น 4 ภาคคือ ภาคที่ 1 รายชื่อวารสารรายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือน และรายปี จำนวน 341 รายชื่อ โดยได้แยกวารสารออกตามรัชกาลที่วารสารนั้นเริ่มตีพิมพ์ และเรียงรายชื่อตาม พ.ศ. เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2387 โดยให้รายละเอียดของแต่ละรายชื่อนี้คือ ชื่อเจ้าของ กำหนดออก -บอกปี พ.ศ. ที่เริ่มออกและที่เลิก หอสมุดแห่งชาติมีปี พ.ศ. ไฉบ้าง วารสารที่ชำรุดและเล่มที่ชำรุดมาก ซึ่งทางหอสมุดได้ถ่ายไมโครฟิล์มไว้แล้ว ไคลงอักษร (ม.) ไฉบ้างหลังชื่อวารสาร ภาคที่สองเป็นราย ชื่อหนังสือพิมพ์รายวัน มีจำนวน 99 รายชื่อ และครั้นนี้รายชื่อวารสาร เรียงตามลำดับอักษร รายชื่อวารสาร พร้อมเลขลำดับที่วารสาร และเลขหนากำกับไฉบ้างทหาย และภาคที่ 4 เป็นครั้นนี้รายชื่อเจ้าของและโรงพิมพ์ ได้เลือกจัดทำเฉพาะโรงพิมพ์ที่รู้จักกันแพร่หลาย โดยจัดเรียงตามลำดับอักษรชื่อเจ้าของและโรงพิมพ์ พร้อมทั้งให้หมายเลขของวารสารที่โรงพิมพ์นั้นออกและเลขหน้าที่จะให้รายละเอียดไว้กับไฉบ้างทหาย

วารสารและหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย ซึ่งตีพิมพ์ระหว่าง พ.ศ. 2478-2514 บรรณานุกรม.
หน่วยวารสาร หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร, 2515. 259 หน้า. (ชุดบรรณานุกรม หมายเลข 2)

รวบรวมรายชื่อวารสารและหนังสือพิมพ์ที่พิมพ์ในประเทศไทย เพื่อให้เป็นที่ทราบทั่วไปในสถาบันการศึกษาคนควา และในหมู่ครูอาจารย์ ผู้ทำการศึกษาด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและสังคมของประเทศไทยว่ามีวารสารและหนังสือพิมพ์อะไรบ้างในหอสมุดแห่งชาติที่อาจจะอำนวยความสะดวกในการศึกษาค้นควาในเรื่องดังกล่าว บรรณานุกรมเล่มนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่หนึ่ง รายชื่อวารสารและหนังสือพิมพ์ ซึ่งตีพิมพ์ตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้จัดพิมพ์ไปแล้ว และตอนที่สองคือ เล่มนี้เป็นรายชื่อวารสารและหนังสือพิมพ์ตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองจนถึงปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 4 ภาคคือ รายชื่อวารสารและหนังสือพิมพ์ เรียงตามลำดับอักษร

ให้รายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ กำหนดออก ผู้จัดพิมพ์ เล่มที่ห้องสมุดมีอยู่ ครรชนชื่อ
หนังสือพิมพ์รายวัน ครรชนชื่อวารสารทางราชการ ครรชนชื่อวารสาร
ครรชนชื่อวารสารที่ใหม่ใหม่ตั้งแต่ พ.ศ. 2510-2514.

สุพรรณิ กาญจนวิจิติ. บรรณานุกรมหนังสือภาษาอังกฤษเกี่ยวกับเอเชียอาคเนย์. พระนคร:
ศูนย์วัสดุการศึกษา, กรมวิชาการ, 2512.

รวบรวมรายชื่อหนังสือเกี่ยวกับเอเชียอาคเนย์ในสาขาสังคมศาสตร์ เฉพาะ
ที่เป็นภาษาอังกฤษ และเขียนโดยชาวต่างประเทศ ที่อยู่ในห้องสมุด ศูนย์วัสดุการศึกษา
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ แต่ละรายการให้รายละเอียดดังนี้คือ
ชื่อผู้เขียน ชื่อเรื่อง สถานที่พิมพ์ ปีที่พิมพ์ จำนวนหน้า พร้อมบรรณนิทัศน์สังเขป
ประกอบ จัดเรียงตามลำดับชื่อผู้เขียน นอกจากนั้นยังมีแผนที่แสดงอาณาเขตใน
ภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ ครรชนชื่อเรื่อง เรียงตามลำดับชื่อประเทศ ให้ตัวเลข
กำกับชื่อประเทศไว้หน้าชื่อผู้เขียนหนังสือแต่ละเล่ม 133

อมร รัชกาลสัตย์ และคนอื่น ๆ. บรรณานุกรมทางสังคมศาสตร์ของไทย ทั้งภาษาไทยและ
ภาษาตะวันตก. พระนคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2509. 378 หน้า.

รวบรวมรายชื่อหนังสือทางสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยที่มีอยู่ในห้อง
สมุดต่าง ๆ ภายในประเทศ 8 แห่ง และในหอสมุดแห่งชาติ ฝรั่งเศส ที่กรุงปารีส
อีกหนึ่งแห่ง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 รวบรวมรายชื่อหนังสือภาษาตะวันตก
และตอนที่ 2 รวบรวมรายชื่อหนังสือที่เขียนเป็นภาษาไทย ทั้งสองตอนจัดเรียง
ตามลำดับอักษรของชื่อผู้เขียน ตอนที่ 3 เป็นบรรณานุกรมและรายชื่อวารสารทั้ง
ภาษาตะวันตกและภาษาไทย จัดเรียงตามลำดับอักษรชื่อสกุล ทั้งผู้เขียนชาว
ต่างประเทศและชาวไทย 134

133 เรื่องเดียวกัน, หน้า 7.

134 เรื่องเดียวกัน, หน้า 5.

ครุขันธ์และสารสังเขป (Indexes and Abstracts)

ครุขันธ์คือ บัญชีเรื่องย่อ บัญชี าลา ที่พิมพ์ไว้ท้ายหนังสือ ระบุหน้าหนังสือที่มี
เรื่องนั้น ๆ หรือชื่อนั้น ๆ¹³⁵ หรืออีกนัยหนึ่งเป็นเครื่องชี้ในหนังสือหรือวัสดุอื่น ๆ¹³⁶
หรือเป็นรายชื่อหนังสือ หรือบทความวารสาร เรียงลำดับตามอักษรภายใต้ชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง
วิชา ลักษณะของสิ่งพิมพ์ เวลาที่พิมพ์และอื่น ๆ ครุขันธ์นี้มีทั้งปัจจุบันและย้อนหลัง¹³⁷ ดังนั้น
หนังสืออ้างอิงประเภทนี้คือ สิ่งพิมพ์ที่ช่วยให้ทราบว่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่พิมพ์ไว้ในวารสารหรือ
หนังสือหลาย ๆ เล่มนั้น มีปรากฏอยู่ที่ใดบ้าง ในวารสารชื่อใด เล่มใด และหน้าไหน

ครุขันธ์แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ครุขันธ์ของหนังสือ (Indexes of
books) ซึ่งหมายถึงครุขันธ์ที่อยู่ท้ายเล่มของหนังสือ เพื่อให้ความสะดวกแก่ผู้ต้องการค้นเรื่อง
ราวต่าง ๆ ถ้าเป็นหนังสือชุด ครุขันธ์มักอยู่อีกเล่มหนึ่งต่างหาก และครุขันธ์ของสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง
กัน ทำให้รู้ถึงเรื่องราวที่ตีพิมพ์ลงในวารสารอนุสารและสิ่งพิมพ์ของรัฐบาล บอกให้ทราบว่า
อยู่ในวารสารชื่อใด ปีที่เท่าไร เล่มใด และหน้าไหน นอกจากนี้ยังมีครุขันธ์ของครุขันธ์
(Indexes to Indexes) ซึ่งเป็นรายชื่อของหนังสือครุขันธ์ที่พิมพ์ในแต่ละสาขาวิชา¹³⁸

ส่วนเรื่องย่อหรือสารสังเขป (Abstract) คือ เรื่องที่บอจนเหลือแต่สาระสำคัญ

¹³⁵ คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิชาบรรณารักษศาสตร์, เรื่องเดิม, หน้า 32.

¹³⁶ Shores, op. cit., pp. 161-2.

¹³⁷ White and others, op. cit., p. 12.

¹³⁸ Shores, op. cit., pp. 163-172.

ของเรื่อง¹³⁹ หรือเป็นการยอสิ่งพิมพ์หรือบทความ โดยบอกรายละเอียดทางบรรณานุกรม อย่างเพียงพอที่จะติดตามต้นฉบับสิ่งพิมพ์ และบทความได้¹⁴⁰ จัดทำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ บรรยายลักษณะเนื้อหาสำคัญที่สิ่งพิมพ์นั้นครอบคลุม¹⁴¹ เรื่องย่อจะเป็นแนวทางให้ความสะดวก ในการคัดเลือกสิ่งพิมพ์และบทความที่จะอ่าน และช่วยประหยัดเวลาในการอ่าน โดยไม่ต้อง ไปอ่านเนื้อเรื่องเต็ม ๆ อีก นอกจากนั้นยังสามารถอ่านเรื่องใดที่ติดต่อกันได้โดยตลอด และ สามารถใช้เรื่องย่อเพื่อพิจารณาในการคัดเลือกวรรณกรรมที่จะอ่านหรือแปลได้อีกด้วย¹⁴²

สารสังเขปแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ สารสังเขปประเภทบรรยายหรือบอก เล่า (Descriptive or Indicative Abstract) เป็นสารสังเขปแบบสั้น วัตถุประสงค์ เป็นการแนะนำผู้อ่านให้ทราบถึงบทความที่มีอยู่ และให้เรื่องราวความรู้สำหรับผู้อ่านจะตัดสินใจ เอาเองว่าควรอ่านบทความหรือต้นฉบับสิ่งพิมพ์นั้นหรือไม่ ส่วนสารสังเขปประเภทให้ ความรู้ (Informative Abstract) เป็นเรื่องย่อ เรื่องราว หรือข้อมูลของสิ่งพิมพ์และ บทความโดยให้เฉพาะใจความสำคัญ วิธีการ ข้อมูล ไม่มีรายละเอียดปลีกย่อย¹⁴³

ตัวอย่างครรชนและสารสังเขปที่สำคัญทางสังคมศาสตร์ได้แก่

¹³⁹ คณะกรรมการบัญญัติศัพท์ วิชาบรรณารักษศาสตร์, เรื่องเดิม, หน้า 1.

¹⁴⁰ D.E. Davinson, The Periodical Collection, Its Purpose and Uses in Libraries (London: Andre Douth Limited, c1969), pp. 60-61.

¹⁴¹ White and others, op. cit., p. 12.

¹⁴² Charles L. Bernier, "Abstracts and Abstracting," Encyclopedia of Library and Information Science, ed. by Allen Kent and Harold Lancour, I (c1968), 17.

¹⁴³ Davinson, op. cit., pp. 60-61.

American Economic Association. Index of Economic Articles in Journals and Collective Volumes VIII, 1966. Homeward, Illinois: Richard D. Irwin, Inc., 1969.

รวบรวมบทความภาษาอังกฤษทางเศรษฐศาสตร์ ภายใต้อิทธิพลและหมวดวิชา เป็นเล่มที่ต่อจาก Vol. 1-VII 1886-1965 ซึ่งชื่อว่า Index of Economic Journals and Vol. VIIIA มีชื่อว่า Index of Economic Articles in Collective Volumes ซึ่งรวมบทความเฉพาะปีเดียว นอกจากนั้นยังทำกรรมวิธี หนังสือที่รวมบทความหลายเรื่อง เช่นหนังสืออนุสรณ์ต่าง ๆ รายงานการประชุมทางวิชาการ และเอกสารที่แจกในการประชุม หนังสือรวมบทความซึ่งเป็นของผู้แต่งคนเดียวหรือบทความของหลายคนซึ่งเป็นคนฉบับ หนังสือรวมบทความที่พิมพ์ซ้ำ ซึ่งอาจเป็นผู้เขียนคนเดียวหรือหลายคน หรือเอกสารทำนองเดียวกันนี้และบทความแปลจากภาษาอื่นเป็นภาษาอังกฤษ¹⁴⁴

Index of Economic Journals. Homeward, Illinois: Richard D. Irwin, 1962-

เป็นกรรมวิธีความวารสารทางเศรษฐศาสตร์ ภาษาอังกฤษที่ได้วิเคราะห์อย่างเลือกสรรแล้ว จากวารสารทางวิชาการทางเศรษฐศาสตร์เกือบ 100 เล่ม (89 เล่ม) ตั้งแต่ ค.ศ. 1886 จาก ค.ศ. 1964 บทความที่ปรากฏในกรรมวิธีเล่มนี้ รวมเอาจากเอกสารดังต่อไปนี้คือ สิ่งพิมพ์ที่ออกในงานฉลอง หรือสิ่งพิมพ์ประกาศเกียรติคุณ (Festschriften) เอกสารการประชุม หนังสืออ่านประกอบ ผลการพิจารณาและการศึกษาสำหรับคณะกรรมการคองเกรส บทความแปลภาษาอังกฤษของวารสารภาษาต่างประเทศ และชุดคำบรรยาย เล่มที่ 7 ครอบคลุมเอกสาร

¹⁴⁴ นวนิตย์ อินทรามะ, เรื่องเดิม, หน้า 29.

ดังกล่าวนี้ตั้งแต่ ค.ศ. 1964-1965 และเล่มที่ 8 ไครวมเอาพรรณนี้ของบทความวารสารของปี ค.ศ. 1966¹⁴⁵ จัดเรียงลำดับตามแผนการจัดหมู่ย่อยละเอียดพร้อมกับไครพรรณนี้ผู้แต่งในแต่ละเล่ม มีการอ้างอิงที่สมบูรณ์และกระชับ¹⁴⁶

Economic Abstracts; ... review of abstracts on economics, finance, trade and industry management and labour. V.I. The Hague: Nijhoff, 1953- Semi-monthly.

จัดทำโดย Library of the Economic Information Service ความร่วมมือกับ Library of the Netherlands School of Economics และ Library of the Ministry of Social Affairs ทางด้านเศรษฐศาสตร์ การเงิน การค้าและอุตสาหกรรม การจัดการและแรงงาน ไครสาระสังเขปที่คัดเลือกของหนังสือและบทความวารสารเป็นภาษาคัทซ (พร้อมกับมีบทย่อภาษาอังกฤษ) อังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมัน มีพรรณนี้เรื่องในแต่ละฉบับ และมีพรรณนี้ผู้แต่งรวมสำหรับแต่ละเล่ม¹⁴⁷ สาระสังเขปจัดทำอย่างสั้น เรียงตามระบบการจัดหมู่ทัศนนิยมแบบสากล (U.D.C.) นับว่าเป็นพรรณนี้วารสารที่ดีที่สุดสำหรับสิ่งพิมพ์ทางเศรษฐศาสตร์ของยุโรป แมว่าจะไม่ค่อยสะดวกในการใช้¹⁴⁸

International Index. New York: H.W. Wilson, 1907- Annual.

เป็นพรรณนี้ผู้แต่งและพรรณนี้เรื่องของบทความและวารสารประมาณ 170 รายการเกี่ยวกับเรื่องราวทางคานมนุษย์ศาสตร์ และสังคมศาสตร์ของประเทศต่างๆ ทั่วโลก เป็นประโยชน์ในการศึกษารายงานและความคิดเห็นของนักสังคมศาสตร์

¹⁴⁵Fletcher, op. cit., p. 185.

¹⁴⁶Winchell, op. cit., p. 389.

¹⁴⁷Loc. cit.

¹⁴⁸Fletcher, op. cit., p. 186.

International Political Science Abstracts. Documentation politique, internationale. v. 1, 1951- London, Blackwell, 1952- Quarterly.

จัดทำโดย International Political Science Association ในความร่วมมือกับ International Committee for Social Sciences Documentation โดยความช่วยเหลือจาก UNESCO ให้สาระสังเขปของบทความวารสารและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ เป็นภาษาอังกฤษและฝรั่งเศสทางรัฐศาสตร์ เลือกลงมาจากวารสารจำนวนมากที่พิมพ์ขึ้นในประเทศต่าง ๆ จัดเรียงตามลำดับของแผนการจัดหมู่เพื่อให้เห็นอย่างเด่นชัด และทำให้สามารถ ประเมินค่าของสิ่งพิมพ์ทางรัฐศาสตร์เกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ ได้ เช่น ของประเทศไทย ฯลฯ มีบรรณานุกรมผู้แต่ง รวมเป็นรายปี และบรรณานุกรม¹⁴⁹

Journal of Economic Abstracts. V.I- 1963- Cambridge: Harvard University, 1963- Quarterly.

เป็นวารสารสากลพิมพ์เผยแพร่โดยความร่วมมือของวารสารทางเศรษฐศาสตร์ต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ของ American Economic Association รวบรวมสาระสังเขปค่อนข้างยาว คัดเลือกจากวารสาร 35 ชื่อเรื่อง จัดเรียงลำดับตามชื่อวารสาร พร้อมกับให้บรรณานุกรมในแต่ละฉบับ และให้บรรณานุกรมผู้แต่งเป็นรายปี⁵⁰

¹⁴⁹ Thrombley and Siffin, op. cit., p. 126.

¹⁵⁰ Winchell, op. cit., p. 389.

Pingree Elizabeth E. (ed) Business Periodical Index, New York:

H.W. Wilson Company, 1958- Monthly.

รวมครรชนีบทความวารสารประมาณ 120 เรื่อง แยกตามสาขาวิชา การบัญชี การโฆษณา การธนาคารและการคลัง การธุรกิจทั่วไป การประกัน การแรงงาน และการจัดการ การตลาดและการซื้อ การจัดสำนักงาน การบริหาร การเก็บภาษี การธุรกิจเฉพาะต่าง ๆ อุตสาหกรรมและการค้า

ออกรายเดือน เว้นเดือนกรกฎาคม และออกเป็นเล่มใหญ่รายปี

Population Index. Princeton, New Jersey: Office of the Population Research School of Public Affairs, Princeton University and Population Association of America, 1935- Quarterly.

เป็นครรชนีของหนังสือและบทความวารสาร พร้อมบรรณนิทัศน์สังเขป ประมาณ 5,000 รายการต่อปี เป็นเรื่องเกี่ยวกับประชากรทุกด้าน เช่น การเจริญเติบโต การเปลี่ยนแปลง เป็นต้น จัดแยกประเภทอย่างกว้าง ๆ คือ เกี่ยวกับการศึกษา ทั่วไป และทฤษฎีการศึกษาเฉพาะภูมิภาค การกระจายของประชากรที่เป็นอยู่ การตาย เป็นต้น แต่ละหัวเรื่องเหล่านี้จะแยกหัวเรื่องย่อยละเอียดลงไปอีก

ในแต่ละฉบับรายสามเดือน ใ้รายชื่อหนังสือและบทความวารสาร พร้อมบรรณนิทัศน์สังเขป สิ่งพิมพ์นั้นนำมาจากประเทศต่าง ๆ ตอนแรกของแต่ละฉบับเป็น สิ่งพิมพ์ทางสถิติของทางราชการ ซึ่งมีความสำคัญมากในการค้นคว้าด้านประชากร แยกออกเป็นแต่ละประเทศ ในตอนหลังมีครรชนีข้อมูลทางสถิติที่ได้เลือกสรรมาแล้ว และสถิติทางด้านประชากร ซึ่งไม่ได้รวมเข้าเล่มรายปี¹⁵¹

แต่ละเดือนมีครรชนี ลักษณะวิชา ข้อมูลต่าง และครรชนีเรียงตามสถานที่ทาง ภูมิศาสตร์ และแต่ละปีมีครรชนีรวมเล่มข้อมูลต่างและครรชนีชื่อประเทศ

¹⁵¹ Stevens, op. cit., p. 25.

Public Affairs Information Service. Bulletin of the Public Affairs Information Service. New York, 1915 V. 1-

ตามปกติมักจะเรียกว่า PAIS ออกเป็น 3 ลักษณะคือ (1) วารสารรายสัปดาห์ (2) ฉบับรวมพิมพ์ออก 5 ครั้งต่อปี (3) ฉบับรวมเล่มถาวรรายปี¹⁵² เป็นกรณีนี้เรื่องของวรรณกรรมในคานาเกิงการสาธารณะ ครอบคลุมหนังสือใหม่ เอกสาร จุลสาร สิ่งพิมพ์รัฐบาล รายงานของหน่วยราชการและเอกชน บทความวารสาร และวัสดุอื่น ๆ เกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม รัฐประศาสนศาสตร์ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ¹⁵³ เป็นการจัดทำกรณีนี้แบบเลือกสรรจากวารสารมากกว่า 1,000 เล่มที่พิมพ์เป็นภาษาอังกฤษทั่วโลก เป็นกรณีที่มีประโยชน์ในสาขาวิชาการปกครอง การออกกฎหมาย เศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยา หองสมุดใหญ่จะขาดไม่ได้¹⁵⁴ เพราะเป็นบริการกรณีนี้ปัจจุบัน ภาษาอังกฤษที่น่าทึ่งที่สุด สำหรับวิชาสังคมศาสตร์ในโลก¹⁵⁵ แม้ว่าจะเน้นหนักในสิ่งพิมพ์ของอเมริกัน จัดเรียงตามลำดับอักษรของหัวเรื่อง¹⁵⁶ ภายใต้หัวเรื่อง จัดเรียงตามลำดับอักษรของผู้แต่ง ซึ่งคัดเฉพาะผู้แต่งที่สำคัญ มีรายการเกี่ยวกับประเทศที่ตีเลิศและมี cross reference ที่ให้รายชื่อผลงานรวมทางชีวประวัติ เป็นหลักสำคัญในตอน "ทำเนียบนาม-ชีวประวัติ"¹⁵⁷

¹⁵² Winchell, op. cit., p. 345.

¹⁵³ A.J. Walford (ed), Guide to Reference Materials, v. 2 (2d ed; London: The Library Association, 1968), p. 63.

¹⁵⁴ Winchell, loc. cit.,

¹⁵⁵ Fletcher, op. cit., p. 42.

¹⁵⁶ Ibid., p. 184.

¹⁵⁷ Mason, op. cit., p. 15.

Social Science Abstract; A Comprehensive Abstracting and Indexing
Journal of the World's Periodical Literature in the Social
Sciences. New York, N.Y.: Social Science Abstracts,
 Columbia University, 1929-33. 5 V.

เป็นบรรณานุกรมขนาดใหญ่ ประกอบด้วยสารสังเขปของบทความ 70,000 รายการ จากวารสารภาษาต่าง ๆ มากกว่า 4,000 เล่ม เขียนโดยผู้เชี่ยวชาญ ครอบคลุมสาขาวิชาภูมิศาสตร์ มานุษยวิทยาภาควัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา และสถิติ มีบรรณานุกรมและบรรณานุกรมเรื่องเป็นรายปี เล่มที่ 5 เป็นบรรณานุกรมเรื่องและบรรณานุกรมเรื่อง สำหรับ 4 เล่มแรก และมีรายชื่อบรรณานุกรมและสิ่งพิมพ์ที่ออกต่อเนื่องกันทางสังคมศาสตร์¹⁵⁸

Social Science and Humanities Index. New York: H.W. Wilson,

1907-

สืบต่อมาจาก The International Index to Periodicals ชื่อใหม่นี้ให้เห็นว่าบรรณานุกรมมีเนื้อหาครอบคลุมเด่นชัดกว่าเป็นบรรณานุกรมเรื่องและบรรณานุกรมเรื่องให้แถบบทความวารสาร 209 รายการ ในทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ รวมทั้งสิ่งพิมพ์ในสาขามนุษยวิทยา การศึกษาเฉพาะกรณี เศรษฐศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ ศาสนาและเทววิทยา สังคมวิทยา รวมทั้งวารสารที่อยู่ในความสนใจทางวิชาการ

¹⁵⁸Mason, op. cit., p. 16.

Sociological Abstracts. v.1 New York, N. Y.: The American Sociological Society, 1952 - Eight issues per year.

กำหนดออกไม่แน่นอน บางที 9 ครั้งต่อปี

เป็นวารสารที่จัดทำสารสังเขปบทความวารสารในสาขาสังคมวิทยา 110 ชื่อเรื่อง ที่จัดพิมพ์ออก 18 ภาษา และวารสารทางสังคมศาสตร์อื่นอีก 400 ชื่อเรื่อง ที่พิมพ์ออกทั่วโลก แบ่งออกเป็น 13 หัวเรื่องใหญ่ อาทิเช่น เทพปกรณัม จิตวิทยาสังคม สัมพันธภาพทางการเมือง การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมวิทยา ประชากรศาสตร์ ฯลฯ¹⁵⁹ สารสังเขปจัดเรียงตามลำดับอักษรภายใต้หัวเรื่อง แต่ละฉบับมีบรรณานุกรมผู้แต่ง แต่ในแต่ละเล่มมีบรรณานุกรมผู้แต่งและบรรณานุกรมเรื่อง และชื่อเรื่องที่เป็นภาษาอื่น จะแปลออกมาเป็นภาษาอังกฤษด้วย¹⁶⁰

บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, สถาบัน. สำนักบรรณสารการพัฒนา. สารสังเขปวิทยานิพนธ์ปริญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์ 2501 - 2511. พระนคร, 2514.

รวบรวมรายชื่อวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตของคณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และคณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2501 ถึง 2511 ให้สารสังเขปหรือเรื่องย่อของวิทยานิพนธ์ ทั้งที่เขียนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แต่จัดทำสารสังเขปเป็นภาษาไทยทั้งหมด¹⁶¹

ลาวัญญ์ วัชรราช และสมพิศ ยอดเสรี. กรรมนิวารสารไทย พ.ศ. 2503. พระนคร : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2507 613 หน้า.

กรรมนิบทความวารสารเล่มนี้ จัดทำจากวารสารทางวิชาการ 40 ฉบับ

¹⁵⁹ Mason, op. cit., p. 26.

¹⁶⁰ Stevens, op. cit., p. 34.

¹⁶¹ นวนิตย์ อินทรามะ, เรื่องเดิม, หน้า 70.

ส่วนใหญ่เป็นวารสารทางสังคมศาสตร์ บทความที่นำมาทำกรรมวิธีจึง เป็นบทความทางสังคมศาสตร์ เช่นเดียวกัน และเล่มแรกมีขอบเขตในระหว่างเดือนมกราคม 2503 ถึง ธันวาคม 2506 บางเล่มออกรวมปีเดียว บางเล่ม 2 ปี บางเล่ม 3 ปี จัดเรียงลำดับบทความตามหัวเรื่อง แล้วจึงลำดับตามอักษรผู้แต่งอีกทีหนึ่ง และมีกรรมวิธีลำดับตามชื่อผู้แต่ง พร้อมกับมีงานชื่อวารสารที่ทำกรรมวิธี และบอกด้วยว่าวารสารที่มีบทความนั้น ๆ มีอยู่ในห้องสมุดใดอีกด้วย ในต้นเล่มได้อธิบายวิธีใช้ไว้อย่างละเอียด มีกำหนดออกไม่แน่นอน แต่กรรมวิธีบทความวารสารเล่มนี้จัดทำทันสมัยอยู่เสมอ เป็นภาคเพิ่มเติมอยู่ในบรรณสาร สพ.บ. ตั้งแต่ปี 2512.

เศรษฐกิจการพาณิชย์ กรม. กรรมวิธีราคาขายส่งสำหรับประเทศไทย Wholesale Price Indexes for Thailand. รายเดือน.

กรรมวิธีแสดงความเคลื่อนไหวของราคาสินค้าขายส่งทางเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมทั่วไป และราคาขายส่งสำหรับสินค้าที่ผลิตในประเทศไทย สินค้าที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ และสินค้าขาออก มีทั้งภาคภาษาไทยและภาษาอังกฤษ¹⁶²

กรรมวิธีราคาผู้บริโภคสำหรับกรุงเทพมหานคร. กรกฎาคม 2516 Consumer Price Indexes for Bangkok Metropolis July 1972.

กรรมวิธีแสดงความเคลื่อนไหวของสินค้า ราคาผู้บริโภคสำหรับกรุงเทพ แบ่งเป็นหมวด ๆ หมวดอาหารและเครื่องดื่ม หมวดเครื่องนุ่งห่ม หมวดการตรวจรักษาและบริการส่วนบุคคล หมวดเคหสถาน เครื่องเขียน และเครื่องใช้ในบ้าน หมวดยานพาหนะและบริการขนส่ง หมวดการบันเทิง การอ่าน การศึกษา มีทั้งภาคภาษาไทยและภาษาอังกฤษ¹⁶³

¹⁶² เรื่องเดียวกัน, หน้า 35.

¹⁶³ เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

สารานุกรม (Encyclopedias)

หนังสืออ้างอิงประเภทสารานุกรมจะให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ไว้พอสมควรเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา วิวัฒนาการ ตลอดจนความรู้ทั่วไป¹⁶⁴ โดยทั่วไปคำว่า "สารานุกรม" มักใช้เรียกสิ่งพิมพ์ที่พยายามย่อความรู้ทุกสาขาวิชาของมนุษย์ ชุดหนึ่งมีหลายเล่มจบ จัดเรียงตามลำดับอักษรของหัวเรื่อง หรือสาขาวิชาใหญ่ พร้อมกับมีกรรมวิธีหัวเรื่องให้ ในศตวรรษที่ 20 สารานุกรมยังได้รวบรวมบทความ จัดทำโดยกลุ่มงานใหญ่ซึ่งประกอบด้วย กองบรรณาธิการ ที่ปรึกษา และผู้เขียน สารานุกรมที่จัดพิมพ์ในประเทศสหรัฐอเมริกา มักจะมีการปรับปรุงติดต่อกัน (Continuous revision) นอกจากนี้ คำว่า "สารานุกรม" ยังใช้เรียกบทความย่อในสาขาวิชาเฉพาะ เช่น วิทยาศาสตร์ ศิลปะ และสังคมศาสตร์ เป็นต้น¹⁶⁵ ดังนั้น สารานุกรมจึงเป็นหนังสืออ้างอิงที่รวบรวมความรู้อย่างย่อในทุกสาขาวิชา อาจจัดเรียงตามลำดับอักษร หรือจัดแบ่งออกเป็นหมวดหมู่วิชา

สารานุกรมแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ

1. สารานุกรมทั่วไป (General Encyclopedias) มีเรื่องราวย่อของทุกสาขาวิชา แบ่งออกได้ 4 ชนิด คือ สารานุกรมสำหรับผู้ใหญ่ (Comprehensive Adult Encyclopedias) สารานุกรมเล่มเดียวจบ (Adult One-Volume Encyclopedias) สารานุกรมสำหรับโรงเรียน (School-Alphabetical and Classified) และสารานุกรมภาษาต่างประเทศ (Foreign Encyclopedias)

¹⁶⁴ A. D. Robert, Introduction to Reference Books (London: The Library Association Chancery House Nalet Place, 1949), p. 19.

¹⁶⁵ Frances Neel Cheney, "Encyclopedias," Encyclopedia of Library and Information Science; edited by Allen Kent and Harold Lancour, VIII (1972), 45.

2. สารานุกรมเฉพาะวิชา (Subject Encyclopedia) ซึ่งหมายถึง สารานุกรมที่ให้ความรู้ เน้นหนักแขนงวิชาใดวิชาหนึ่งอย่างละเอียด โดยเฉพาะ¹⁶⁶ ผู้เป็นบรรณาธิการและผู้เขียนบทความ เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ มีความรู้ในสาขาวิชานั้นเฉพาะเรื่อง บทความที่มีความยากมาก ถูกต้อง พร้อมทั้งแนะนำบรรณานุกรมที่เลือกสรรแล้วอย่างสมบูรณ์¹⁶⁷ สารานุกรมเฉพาะวิชาที่สำคัญในทางสังคมศาสตร์ ได้แก่

Cortrell, Leonard (ed) The Concise Encyclopedia of Archaeology.

New York: Hawthorn, 1960.

สารานุกรมเล่มนี้ให้ประโยชน์แก่นักศึกษาในภาควิชามานุษยวิทยา เช่นเดียวกับนักโบราณคดี ให้เรื่องราวโดยทั่วไปเกี่ยวกับสาขาวิชานี้ บทความเรียงตามลำดับอักษรจาก A - Z หายบทความมีบรรณานุกรมประกอบ นอกจากนั้นแล้วยังมีภาพประกอบเด่น ๆ อีกด้วย

Encyclopedia of Associations. 3d ed. Detroit: Gale Research Co.

1961. 2 vols.

เล่มแรกเป็นรายชื่อของกิจการ สมาคมอาชีพ สมาคมต่าง ๆ สมาคมพ่อค้า หน่วยงานที่มีได้หากำไรอื่น ๆ ของประเทศสหรัฐอเมริกา ประมาณ 12,000 แห่ง เรียงตามลำดับตามสาขาของหน่วยงาน เช่น กสิกรรม ธุรกิจ การศึกษา หน่วยงานของรัฐ เป็นต้น มีกรณีนี้เรียงตามลำดับอักษรชื่อหน่วยงานตามกฎแจ้ค่า และตามลักษณะวิชา แต่ละรายการมีชื่อ ที่อยู่ ชื่อย่อ การสมาชิก กิจกรรมและวัตถุประสงค์ โครงการวิจัยและการศึกษาอบรม เจ้าหน้าที่ คณะกรรมการพิเศษต่าง ๆ สิ่งพิมพ์ที่จัดพิมพ์ในการประชุม เป็นต้น

¹⁶⁶Shores, op. cit., p. 52.

¹⁶⁷Winchell, op. cit., p. XVIII.

เล่มที่ 2 เป็นกรณีผู้บริหารแบ่งตามที่ตั้งทางภูมิศาสตร์¹⁶⁸

Encyclopedia of Social Work: Successor to the Social Work Yearbook.

New York: National Association of Social Workers, 1965 -

v. 15.

รวบรวมบทความที่ลงชื่อผู้เขียนจำนวนมาก รวมทั้งชื่อประวัตินักสังคมสงเคราะห์ที่เด่น ครอบคลุมเนื้อหา 4 ตอน คือ ประวัติของงานประชาสังคมและสังคมสงเคราะห์ บทความและชีวประวัติ สถิติ นามานุกรมของหน่วยงานสากลแห่งชาติ และคานาคา โดยให้ชื่อ เวลาที่ตั้งขึ้น ที่อยู่ เจ้าหน้าที่ สมาชิกภาพ วัตถุประสงค์ และกิจกรรม รวมทั้งวารสารที่หน่วยงานนั้นออก¹⁶⁹

Goldenson, Robert M. The Encyclopedia of Human Behaviour, Psychology,

Psychiatry, and Mental Health. New York: Doubleday, 1940.

2 vols.

รวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับความรู้ในเรื่องของพฤติกรรมของมนุษย์ จิตวิทยา จิตเวช และสุขภาพจิตที่เชื่อถือได้ ประมาณ 1,000 รายการ เรียงตามลำดับอักษร แต่ละรายการอธิบายให้คำจำกัดความอย่างสั้น ๆ และยกตัวอย่างพร้อมภาพประกอบ มีประวัติบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าด้านนี้ ท้ายเล่มที่ 2 มีกรณีแยกกลุ่มประเภทวิชา เรียงตามลำดับอักษร

¹⁶⁸ นวนิตย์ อินทรามะ, เรื่องเดิม; หน้า 20.

¹⁶⁹ Winchell, op.cit., p. 360.

Heyel, Carl. (ed) The Encyclopedia of Management. New York: Reinhold Publishing Corporation, 1963.

สารานุกรมเล่มนี้ เรียงตามลำดับอักษร A-Z มีบทความครอบคลุมทุกสาขาของการจัดการทางด้านการอุตสาหกรรม มีความยาวประมาณครึ่งหนึ่งถึง 5 หน้า เขียนโดยผู้เชี่ยวชาญ และลงชื่อผู้เขียน มีบรรณานุกรมประกอบ ใต้หัวข้อประวัติบุคคลสำคัญในวงการธุรกิจด้วย

The International Encyclopedia of the Social Science. ed. by D. L. Sills. New York: Macmillan Co. & Free Press, 1968. 17 vols.

มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิงสำหรับนักศึกษาและครูอาจารย์ในสาขาสังคมศาสตร์ ครอบคลุมบทความกล่าวถึงหกสาขาวิชาหลัก เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ คือ มนุษยวิทยา เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา และจิตวิทยา กับสาขา 4 วิชาเล็ก ๆ คือ ภูมิศาสตร์ กฎหมาย จิตเวช และ สถิติ ซึ่งมีบางส่วนที่เกี่ยวกับพฤติกรรม แต่ละบทความซึ่งมีคุณภาพสูงและมีความยาวประมาณ 5,000 คำ หรือต่ำกว่านั้น ลงชื่อผู้ทรงคุณวุฒิจาก 33 ประเทศ แต่ส่วนใหญ่เป็นชาวอเมริกัน ทำบทความมีบรรณานุกรมประกอบ สารานุกรมชุดนี้เน้นหนักในด้านทฤษฎีมากกว่า Encyclopedia of Social Sciences¹⁷⁰

Lasser, J.K. (ed). The Encyclopedia of Tax Procedures. Tax Institute, N. J. Prentice Hall, 1956.

เป็นคู่มือสำคัญสำหรับนายความ นักบัญชี พนักงานการงานของบริษัท ที่ปรึกษาทางธุรกิจ ตลอดจนนักธุรกิจ ผู้ลงทุน และผู้เสียภาษี เนื้อหาเขียนโดยผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาวิชา แบ่งออกเป็น 9 ภาค เกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้ คือ การวางแผน

¹⁷⁰ Mason, op. cit., p. 168.

การจัดองค์การและการดำเนินงาน การจัดงานธุรกิจ การบัญชีธุรกิจ เงินทาง
ธุรกิจ และการขาดทุน ปัญหาการจัดการทางธุรกิจ เงินปันผลและความสัมพันธ์
อื่น ๆ เกี่ยวกับผู้ถือหุ้น การขายและการแลกเปลี่ยน แบบของการขายหรือการ
ซื้อ การติดต่อทางธุรกิจ แต่ละภาคมีบทความประมาณ 10 - 15 บทความ¹⁷¹

Mchaughlin, Andrew C. and Hart, Albert Bushnell (eds) Cyclopedia
of American Government. New York: Peter Smith, 1949. 3 Vols.

เป็นผลงานที่มีประโยชน์ ถึงแม้ว่าเดี๋ยวนี้จะไม่ค่อยครอบคลุมหัวข้อในทฤษฎี
และปรัชญาของสังคมทางการเมือง รูปแบบขององค์การทางการเมืองและรัฐบาล
กฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายรัฐธรรมนูญ ประวัติของพรรคการเมือง
และหัวข้อเกี่ยวกับการเมืองอเมริกันอื่น ๆ ให้ชีวประวัติจำนวนมาก แจกเรียง
ตามลำดับอักษรตามสาขาวิชาย่อย ๆ ให้กรรมวิธีจำแนกบทความลงชื่อผู้เขียนรายชื่อ
พร้อมกับไพบรรณานุกรม¹⁷²

Munn, Glenn G. Encyclopedia of Banking and Finance. 6th ed.
Boston, Massachusetts: The Bankers Publishing Company,
1962.

มุ่งครอบคลุมระบบการเงินอย่างกว้างขวาง ศัพท์ต่างๆเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ
ของสหรัฐอเมริกา เช่น เงินตรา สินเชื่อ เศรษฐกิจการเงินของรัฐ กฎหมาย
หน่วยงานของรัฐ และกฎข้อบังคับต่าง ๆ หน่วยงานทางธุรกิจ การเงิน การ
บัญชี หลักเกณฑ์ในการลงทุนและวิธีปฏิบัติ หลักประกัน สาธารณูปโภค การตลาด
สถาบันทางการเงิน รวมธนาคาร ทรัสต์ ออมสิน สมาคมกู้ยืม สหพันธ์สินเชื่อ
นายหน้า เป็นต้น เรียงตามลำดับอักษร อธิบายความหมายสั้น ๆ¹⁷³

¹⁷¹ นวนิตย์ อินทรามะ, เรื่องเดิม, หน้า 27.

¹⁷² Winchell; op. cit., p. 415.

¹⁷³ นวนิตย์ อินทรามะ, เรื่องเดิม, หน้า 25.

Seligman, E.R.A. (ed) • Encyclopedia of the Social Sciences, New York
Macmillan, 1930-35. 15 Vols.

สารานุกรมทางสังคมศาสตร์ที่สมบูรณ์ที่สุด มีจุดประสงค์รวมบทความสาขา
รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ กฎหมาย มานุษยวิทยา ทัณฑวิทยา สังคม
วิทยา และสังคมสงเคราะห์ นอกจากนี้ยังมีบทความในหัวข้อวิชาทางสังคมศาสตร์
เช่น จริยศาสตร์ การศึกษา ปรัชญา และจิตวิทยา นอกจากนี้ยังมีศาสตร์อื่น ๆ
ซึ่งมีการใช้วิธีการทางสังคม เช่น ชีววิทยา ภูมิศาสตร์และการแพทย์ บทความ
ที่เขียนโดยผู้เชี่ยวชาญลงชื่อเขียน พร้อมกับมีบรรณานุกรมท้ายบทความ ในเล่ม
ที่ 15 มีครรชนี่ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ (1) ครรชนี่บทความ (2) ครรชนี่
หลัก และ (3) ครรชนี่ผู้เขียน¹⁷⁴ มีลักษณะเป็นสากลในขอบเขตและเนื้อหา
แต่เน้นหนักไปในเรื่องของประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษและยุโรปตะวันตกมากกว่า
แห่งอื่นประมาณร้อยละ 50 ของบทความเป็นชีวประวัติ รวมทั้งบุคคลที่เสียชีวิต
แล้ว

Wilding, Herman and Laundry Philip. An Encyclopedia of Parliament.

London: Cassell and Company Ltd., 1958.

รวบรวมเรื่องราวตามลำดับอักษรเกี่ยวกับสภาพหุเลียมেন্টของอังกฤษและ
อาณานิคม ในด้านประวัติ กระบวนการ รัฐพิธี การบริหารงาน และหน่วยงาน
ของรัฐสภาทั่วสหราชอาณาจักร ไม่ได้อ้างถึงชีวประวัติของรัฐบุรุษและนักการเมือง
คนสำคัญ ๆ โดยตรง

¹⁷⁴Harold. G. Russell, Raymond H. Shore and Blanche E.

Moen, The Use of Books and Librries (9th ed.; Minneapolis:

University of Minnesota Press, 1958), p. 41.

Worldmark Encyclopedia of the Nations. 3d ed. New York: Harper,
1967. 5 Vols.

สารานุกรมชุดนี้คล้ายกับ The Statesman's Yearbook และสมบูรณ์กว่า
ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกและเรียงลำดับเพื่อว่าจะได้ง่าย
แก่การเปรียบเทียบลักษณะต่าง ๆ เช่น รัฐบาล หรือสวัสดิการของประเทศต่าง ๆ
และให้ข้อเท็จจริงอื่น ๆ เป็นต้น นอกจากนี้แล้วยังให้เรื่องราวเกี่ยวกับองค์การ
ระหว่างประเทศ มีทั้งหมด 5 เล่ม แต่ละเล่มเกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค
นั้น เช่น เล่ม 1 เกี่ยวกับอัฟริกา เล่ม 2 อเมริกา เล่ม 3 เอเชีย ออสเตรเลีย
และหมู่เกาะต่าง ๆ (Australasia) เล่ม 4 ยุโรป และเล่ม 5 องค์การสห
ประชาชาติ และสาขาต่าง ๆ องค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ

เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเสรีภาพทางการเมือง การพัฒนาทาง
เศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางสังคม และการปฏิบัติงานด้านความร่วมมือระหว่าง
ประเทศ เช่น อำนาจหน้าที่ หน่วยงาน สมาชิก ชั่วโงมทำงาน นโยบายและกิจ
กรรม เป็นต้น

สำหรับแต่ละประเทศในย่อหน้าแรกจะให้เรื่องราวเกี่ยวกับเมืองหลวง แผนที่
ธงชาติ เพลงชาติ ระบบเงินตราและมาตราวัดน้ำหนัก ต่อจากนั้นจะเป็นเรื่อง
เกี่ยวกับตำแหน่งที่ ขนาด ขอบเขต ลักษณะของภูมิศาสตร์ ภูเขาและสัตว์ใน
ท้องถิ่น ภาษา ศาสนา การคมนาคมขนส่ง ประวัติ รัฐบาล พรรคการเมือง
รัฐบาลท้องถิ่น ระบบการศาล กำลังกองทัพ การอพยพ ความร่วมมือระหว่างประเทศ
เศรษฐกิจ รายได้ แรงงาน เกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ การประมง การทำป่าไม้
การทำเหมือง ไฟฟ้าและพลังงาน การอุตสาหกรรม การค้าภายในประเทศ การค้า
ต่างประเทศ หองสมุดและพิพิธภัณฑ์ องค์การต่าง ๆ หนังสือพิมพ์ การท่องเที่ยว
บุคคลที่มีชื่อเสียง และอาชานิคม

หนังสือคู่มือ (Handbooks, Mannuals, and Compendium)

หนังสือคู่มือมีลักษณะแตกต่างกันออกไป 3 ลักษณะคือ หนังสือคู่มือ (Handbooks), หมายถึงหนังสืออ้างอิงเล่มเล็ก ๆ¹⁷⁵ หรือหนังสือประกอบตำราวิชาใดวิชาหนึ่ง อธิบายวิธีใช้ตำราเล่มนั้น¹⁷⁶ และเป็นหนังสือที่ไขข้อมูลที่ไขกันมากมีขนาดมือนถือ¹⁷⁷ สำหรับหนังสือคู่มือ (Mannuals) นั้น เป็นหนังสือเล่มขนาดกระทัดรัด อธิบายใจความสำคัญของวิชาหนึ่งอย่างกระชับ หรือเป็นหนังสือรวบรวมสถิติต่าง ๆ และสิ่งที่ควรรู้ในวิชาต่าง ๆ หรือเป็นหนังสือใหญ่เกินไปเพื่อเป็นการแนะนำทาง¹⁷⁸ ส่วนใหญ่จะเป็นคู่มือการปฏิบัติวิชาใดวิชาหนึ่ง เช่น คู่มือในวิชาเคมีและฟิสิกส์ ซึ่งจะให้ผู้ทรงคุณเฉพาะต่าง ๆ และตารางที่จะใช้ในวิชาเคมีและฟิสิกส์¹⁷⁹ ส่วนหนังสือคู่มือ (Compendium or Compend) คือหนังสือซึ่งแสดงเฉพาะใจความสำคัญของผลงานเขียนขนาดใหญ่ หรือหนังสือที่อธิบายเนื้อหาวิชาที่กว้างขวางอย่างย่อ ๆ หรือในรูปของสรุปความ¹⁸⁰ หนังสือคู่มือทั้งสามลักษณะนี้ จะช่วยส่งเสริมให้ผู้ใฝ่มีความรู้ในวิชานั้น ๆ คืบยิ่งขึ้น¹⁸¹ หนังสือคู่มือแบ่งออกเป็น 4 ประเภทคือ หนังสือคู่มือในทางวรรณคดี

¹⁷⁵ Thompson, op. cit., p. 68.

¹⁷⁶ คณะอนุกรรมการบัญญัติศัพท์วิชาบรรณารักษศาสตร์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เรื่องเดิม, หน้า 30.

¹⁷⁷ White, op. cit., p. 13.

¹⁷⁸ Thompson, op. cit., p. 85.

¹⁷⁹ แม่นมาส ขวลิขิต และศิรินทร ขววงโชติ. คู่มือบรรณารักษศาสตร์ตามหลักสูตรวิชาตุลาการประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา และคู่มือผู้ทำงานในหอสมุดทุกประเภท (พิมพ์ครั้งที่ 2; พระนคร, เกษมบรรณกิจ, 2511), หน้า 683.

¹⁸⁰ Thompson, op. cit., p. 35.

¹⁸¹ White, loc. cit.

ใช้สำหรับคนเรื่องราวทางวรรณคดี หนังสือคู่มือในทางประวัติศาสตร์ เพื่อใช้คนเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ หนังสือคู่มือเกี่ยวกับสถิติ ในรายละเอียดยกเกี่ยวกับสถิติประเภทต่าง ๆ และหนังสือคู่มือเอกสารทางราชการ ซึ่งให้ความรู้เกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติราชการ กฎกระทรวง หน่วยงานต่าง¹⁸² ตัวอย่างหนังสือคู่มือที่สำคัญทางสังคมศาสตร์ ได้แก่

Artamonoff, George L. State Owned Enterprises of Thailand. Bangkok: AID, USOM, 1965 (2508).

เป็นการศึกษารัฐวิสาหกิจของไทย เพื่อปรับปรุงส่งเสริมให้ดีขึ้นและเพื่อโอนให้แก่ออกชนตามสมควร มีรายละเอียดเกี่ยวกับรัฐวิสาหกิจเพียง 40 แห่ง พร้อมกับบอกสถานที่ตั้งผลิตภัณฑ์ หน่วยงานต่าง ๆ อัตราการผลิต และการจำหน่าย จำนวนเจ้าหน้าที่ คนงาน ค่าใช้จ่าย ผลกำไร พร้อมทั้งข้อเสนอแนะของผู้สำรวจ

Christensen, Harold T. (ed) Handbook of Marriage and Family. Chicago: Rand-McNally, 1964.

รวบรวมความเรียง 24 เรื่องเกี่ยวกับทฤษฎี พัฒนาการทางระเบียบวิธี อธิปไตยทางสังคม บทบาทของสมาชิกและปัญหาต่าง ๆ ที่นำมาประยุกต์ใช้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อจะรวบรวมผลงานจำนวนมากในแต่ละหัวข้อ พร้อมกับประมวลหลักเกณฑ์ทางทฤษฎี สถานภาพของความรู้ปัจจุบัน ฉันทวิธีใช้เป็นคู่มือเรื่องราวปัจจุบัน และแนวทางศึกษาต่อไปในอนาคต¹⁸³

Department of Commercial Relations, Ministry of Commerce. Thailand's Exporter 73. Bangkok, 1973.

รวบรวมรายชื่อ ที่อยู่ โทรศัพท์ของบริษัท ห้างร้านที่ทำการส่งสินค้าออกต่างประเทศ โดยแบ่งออกเป็นตอน ๆ ตามประเภทของสินค้าดังนี้คือ ตอน 0 เกี่ยว

¹⁸² Shores, op. cit., p. 148.

¹⁸³ Friedes, op. cit., p. 84.

กับอาหารและสัปดาห์ชีวิต ตอนที่ 1 เครื่องดื่มและยาสูบ ตอนที่ 2 แร่
ธรรมชาติที่รับประทานไม่ได้ ยกเว้นเชื้อเพลิง ตอนที่ 3 แร่น้ำมันเชื้อเพลิง
และวัสดุพลอยได้ที่เกี่ยวข้อง ตอนที่ 4 น้ำมันพืชและน้ำมันสัตว์
ตอนที่ 5 เครื่องเคมี ตอนที่ 6 สินค้าอุตสาหกรรมแยกตามวัสดุ ตอนที่ 7 เครื่อง
จักรกลและเครื่องมือขนส่ง ตอนที่ 8 บทความทางอุตสาหกรรมเบ็ดเตล็ด และตอน
ที่ 9 ธุรกิจเฉพาะไม่ได้จำแนกตามประเภท

นอกจากนี้ยังมีสินค้าออกโดยทั่วไป เช่น ผลผลิตทางเกษตรกรรม สินค้าอุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์ด้วยมือ มีชื่อ ให้อำนาจของธนาคารทางการค้า สายการบิน บริษัท
บริการจัดพิมพ์หอ โรงงาน ตัวแทนกระทรวงการพาณิชย์ในต่างประเทศ หายเลม
มีดรรชนีสินค้า¹⁸⁴

Doris, Lillian, and Miller, Besse May. Complete Secretary's Handbook. 3rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 1970.

เป็นคู่มือสำหรับเลขานุการในการปฏิบัติหน้าที่ประจำวัน ตอนที่ 1 ว่าด้วย
เทคนิคของงานในหน้าที่เลขานุการทั่ว ๆ ไป เช่น มารยาท การบันทึกความจำ
การรับแขก ระบบการเก็บเอกสาร การพิมพ์หนังสือ การส่งและการรับจดหมาย
การใช้โทรศัพท์ โทรเลข การปฏิบัติงานพิเศษ การจัดการเกี่ยวกับเดินทางของ
ผู้บังคับบัญชา ฯลฯ ตอนที่ 2 เป็นการสรุปสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่สำคัญของ
โลกในปี 1968 พร้อมกับพิจารณาคาคะเนสถานะในปี 1969 บทที่ 1 พิจารณา
ถึงความสำเร็จในผลิตภัณฑ์ บทที่ 2 พิจารณาถึงการค้ำระหว่างประเทศ และบท
ที่ 3 เป็นรายงานคล้ายทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ ทั้งที่เกี่ยวกับภายในและ
ภายนอกประเทศ บทสุดท้ายเป็นการคาดคะเนเหตุการณ์ในปี 1969¹⁸⁵

¹⁸⁴ นวนิตย อินทราณะ, เรื่องเดิม, หน้า 34.

¹⁸⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 37-8.

Dunner, Joseph (ed.) Handbook of World History: Concepts and Issue.
London: Peter Owen, 1968.

เป็นคู่มือค้นหาข้อสนเทศทางประวัติศาสตร์ของโลกเหมาะสำหรับคนทุกประเภท
ให้ประวัติทั้งในทางสังคม การเมืองและเศรษฐกิจ เขียนโดยผู้เชี่ยวชาญจากมหา-
วิทยาลัยชั้นนำในประเทศสหรัฐอเมริกา บทความลงชื่อผู้เขียน เรียงตามลำดับ
อักษรของหัวเรื่อง¹⁸⁶

Faris, Robert E. Handbook of Modern Sociology. Chicago: Rand
McNally, 1964.

รวบรวมความเรียง 27 เล่ม โดยรวมจุดสนใจอยู่กับการเลือกหัวข้อที่แสดง
ถึงการวิจัยในด้านความสนใจและความเจริญเติบโตในทางสังคมวิทยา รูปเล่ม
และการแสดงเนื้อหา จัดทำตามลักษณะของคู่มือ¹⁸⁷

Foreign Trade Statistics of Thailand. Bangkok: Department of
Customs, - Monthly.

รวบรวมสถิติการส่งสินค้าออก และสถิติสินค้าเข้าทุกประเภทของประเทศไทย
เป็นรายงานประจำออกเป็นรายเดือน มีฉบับสุดท้ายคือ ฉบับเดือนธันวาคม เป็น
ฉบับรวมทั้งปี ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง เดือนธันวาคม

ให้เรื่องราวเป็นตารางสถิติทั้งหมด เช่น มีตารางแสดงสินค้าเข้า แยกตาม
ประเภทตามลักษณะของสินค้า และของประเทศเจ้าของสินค้า ตารางแสดงสินค้า
เข้าที่ได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ตารางแสดงสินค้าออกแยกประเภท
ตามลักษณะสินค้าและประเทศที่ส่งไป เป็นต้น สำหรับรายการสินค้าเข้า ให้ชื่อ
ประเทศ จำนวนที่มทอ ราคา สำหรับชื่อประเทศนั้นให้เป็นเลขรหัส¹⁸⁸

¹⁸⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 60.

¹⁸⁷ Freides, op. cit., p. 84.

¹⁸⁸ นวนิตย์ อินทรามะ, เรื่องเดิม, หน้า 34-5.

Goode, William J., Hopkins, Elizabeth and McClune, Helen M. Social Systems and Family Patterns: a Propositional Inventory. Indianapolis: Bobbs-Merrill, 1971.

หนังสือคู่มือเสนอแนะวรรณกรรมที่สำคัญเกี่ยวกับการวิจัยเรื่องแบบอย่างทางค่านครอบครัวที่มีต่อสถาบันทางสังคม จัดทำโดยการตรวจสอบวรรณกรรมทางสังคมวิทยา มานุษยวิทยาและจิตวิทยาอย่างกว้างขวาง ข้อความจัดเข้ารวมเล่มและเรียงตามลำดับอักษรของประเภทใหญ่ แล้วย่อยประเภทย่อย พร้อมกับให้บรรณานุกรมไปยังแหล่งข้อมูล¹⁸⁹

Lindzey, Gardner (ed.) Handbook of Social Psychology. 2d ed. Reading, Mass: Addison-Wesley, 1968. 6 Vols.

มีทั้งหมดด้วยกัน 45 บท ในห้าเล่มชุด พร้อมกับมีกรณีศึกษาให้ในเล่มสุดท้าย มีเนื้อหาเรียงลำดับดังนี้คือ เล่มที่ 1 เกี่ยวกับบทบาททางค่านประวัติ เล่มที่ 2 วิธีการวิจัย เล่มที่ 3 เอกัตบุคคลในคำอธิบายทางสังคม เล่มที่ 4 จิตวิทยากลุ่มและปรากฏการณ์ของความสัมพันธ์ระหว่างกัน และเล่มที่ 5 จิตวิทยาสังคมประยุกต์ บทความโดยทั่วไปมีแบบแผนลักษณะตามแบบคู่มือ มีข้อเน้นหนักในการแสดงเนื้อหาที่อยู่ในแต่ละหัวข้อเช่นเดียวกับลักษณะและประวัติศาสตร์ของความหมายที่เกี่ยวกับการวิจัย¹⁹⁰

Merrill, John C. A Handbook of the Foreign Press. Baton Rouge: Louisiana State University Press, 1959. 394 pp.

เป็นคู่มือแนะนำโดยทั่วไปอย่างสั้น ๆ ถึงระบบหนังสือพิมพ์ของประเทศต่าง ๆ มากกว่า 44 ประเทศ และตามพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ มีความคิดเห็นที่บอกให้ทราบถึง

¹⁸⁹Friedes, op. cit., p. 86.

¹⁹⁰Ibid., p. 85.

เนื้อหาของทั้งหนังสือพิมพ์รายวันของมหานครและหนังสือพิมพ์ส่วนท้องถิ่น มีเอกสารประกอบที่จัดเรียงลำดับตามพื้นที่ หรือมีกรรมบุคคล องค์กรและสิ่งพิมพ์เรียงตามลำดับอักษร¹⁹¹

Ministry of Commerce, Thailand. Guide to Thai Manufactured Products and Manufacturers. Bangkok, 1973.

รวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางหัตถกรรม อุตสาหกรรม และบริษัทผู้ผลิต วัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นที่รู้จักในตลาดต่างประเทศ แบ่งออกเป็น 4 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นรายชื่อผลิตภัณฑ์แบ่งตามลักษณะใหญ่ ๆ ของผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นการแบ่งตามมาตรฐานสากล มีรหัสตัวเลขกำกับ ตอนที่ 2 เป็นการเรียงตามลำดับตัวอักษร ชื่อผลิตภัณฑ์ พร้อมกับบริษัทที่ดำเนินการผลิต ตอนที่ 3 เป็นนามานุกรมของโรงงานอุตสาหกรรม เรียงลำดับตามตัวอักษร แต่ละบริษัทมีชื่อ ที่อยู่ โทรศัพท์ ตัวอย่างสำหรับโทรเลข ชนิดของผลิตภัณฑ์ที่ผลิต ธนาคารที่ติดต่อ ชื่อผู้บริหารที่สำคัญ และเรื่องราวอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีประมาณ 900 บริษัทที่สำคัญ ๆ ตอนที่ 4 เป็นที่อยู่ของสถานกงสุล หอพักนิคม หรือที่ปรึกษาทางการค้าของไทยในต่างประเทศ มีที่อยู่ โทรศัพท์ และรหัสโทรเลข เป็นต้น¹⁹²

Sarbine, Theodore R. and Coe, William C. The Students Psychologists Handbook: a Guide to Sources. Cambridge, Mass: Schenkenman Publishing Co. Inc., 1969.

เป็นคู่มืออย่างสั้น ๆ ในเรื่องระเบียบวิธีวิจัยและแหล่งข้อมูลที่ให้เรื่องราวสำคัญ ในรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาของสาขาย่อย ๆ ที่สำคัญทางจิตวิทยา

¹⁹¹White, op. cit., p. 49.

¹⁹²นวนิษฐ์ อินทามะ, เรื่องเดิม, หน้า 32-3.

ลักษณะพื้นฐานของรายงานการวิจัย วารสารที่สำคัญ คู่มือ และแหล่งข้อมูลที่คล้ายคลึงกัน มีอภิธานศัพท์ อธิบายศัพท์ทางสถิติเกี่ยวกับแนวความคิดทางปริมาณพื้นฐาน 50 คำ อธิบายละเอียดกว่าพจนานุกรม¹⁹³

United Nations. World Economic Survey, 1968. New York, 1970 V.21
Issue every three years.

ในแต่ละเล่มเป็นการสำรวจปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ อาทิ เช่น ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจใน 10 ปีแรกหลังสงคราม การขาดดุลการค้า เงินในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ เงินเฟ้อ นโยบาย และการค้า เครื่องอุปโภคหลังสงคราม ประสิทธิภาพและนโยบายเกี่ยวกับการลงทุนและการออมทรัพย์ การพัฒนาอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจ การค้าระหว่างประเทศและการพัฒนาเศรษฐกิจ การประเมินผลแผนพัฒนา การเงินในการพัฒนาเศรษฐกิจและปัญหาการดำเนินงาน เพื่อให้เป็นไปตามแผนพัฒนา

สำหรับเล่มนี้ ตอนแรกพิจารณาปัญหาสำคัญเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนา ซึ่งโลกจะต้องเผชิญในสิบปีข้างหน้า ประกอบด้วย 3 บทเกี่ยวกับ การพิจารณาปัญหาและนโยบายเกี่ยวกับการเพิ่มประชากร ความต้องการในการศึกษาและแรงงาน การพิจารณานโยบายส่งเสริมเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมในสิบปีข้างหน้า และสุดท้ายเป็นการวิเคราะห์การเพิ่มทรัพยากรทั้งภายในประเทศและภายนอกที่จะต้องใช้ในการพัฒนาและพิจารณานโยบายของประเทศที่พัฒนา และประเทศที่กำลังพัฒนา¹⁹⁴

¹⁹³Friedes, op. cit., p. 249.

¹⁹⁴ นวนิตย์ อินทรามะ, เรื่องเดิม, หน้า 37.

U.S. Bureau of Budget. Office of Statistical Standards. Statistical Services of the United States Government. Rev ed. Washington: Government Printing Office, 1963. 136 pp.

เป็นคู่มือพื้นฐาน ตอนที่ 1 อธิบายถึงระบบสถิติของรัฐบาลกลาง ตอนที่ 2 อธิบายอย่างย่อ ๆ ถึงหนังสือสถิติทางสังคมและเศรษฐกิจที่สำคัญซึ่งรวบรวมโดยรัฐบาลและจัดเรียงภายใต้หัวเรื่อง 50 หัวเรื่อง อาทิ เช่น ประชากร กำลังแรงงาน ราคาขายส่ง และการศึกษา ฯลฯ รวมทั้งบอกควยว่าหน่วยงานใดที่เกี่ยวข้องกับการเก็บสถิตินั้น มีภาคผนวก ภาคผนวก 1 อธิบายถึงพื้นที่ของความรับผิดชอบทางสถิติ สำหรับแต่ละหน่วยงาน และภาคผนวก 2 ใ้พบรณานุกรมพร้อมบรรณนิทัศน์ประกอบของสิ่งพิมพ์ทางด้านสถิติที่ออกเป็นระยะ จัดเรียงตามหน่วยงาน แต่ไม่มีครรชนให้¹⁹⁵

เซว่ง เรียงสุวรรณ. การจัดองค์การรัฐวิสาหกิจ 2513. พระนคร: สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2513.

รวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับรัฐวิสาหกิจของไทย เช่น ประวัติการจัดตั้งโดยสังเขป รายชื่อคณะกรรมการ อำนาจและหน้าที่และการจัดตั้งองค์การรัฐวิสาหกิจ ได้จัดรวบรวมรัฐวิสาหกิจที่อยู่ในสังกัดกระทรวงเดียวกันไว้ด้วยกัน เรียงลำดับจากสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงกลาโหม จนถึงรัฐวิสาหกิจในกระทรวงสาธารณสุข

โทมัส, เอ็ม. แลคค และเซว่ง เรียงสุวรรณ. คู่มือการแบ่งส่วนราชการไทย (Thailand Government Organization Manual Series) พระนคร: ฝ่ายวิจัย คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2506.

รวบรวมและเสนอภารกิจต่าง ๆ ของรัฐบาล โดยจัดทำคำบรรยายหน้าที่ของหน่วยราชการต่าง ๆ เป็นรายกระทรวง จัดพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กองเศรษฐกิจการเกษตร. ราคาและภาวะตลาดสินค้าเกษตรกรรม รายสัปดาห์ (เอกสารโรเนียว)

แบ่งเป็นฉบับนครหลวงกรุงเทพมหานคร และฉบับภาคต่าง ๆ แสดงภาวะเกี่ยวกับราคาข้าวในตลาดในประเทศและต่างประเทศ เช่น ฮองกง สิงคโปร์และกัวลาลัมเปอร์ เป็นต้น ราคาข้าวโพด ข้าวฟ่าง มัน ฝ้าย ปอ ยาง มันสำปะหลัง มะพร้าว สับปะรด ถั่วเขียว ถั่วลิสง ถั่วเหลือง ถั่วอื่นต่าง ๆ สุก รำ ไก่ กุ้ง โค กระบือ เป็นต้น และมีเรื่องที่น่าสนใจให้เกษตรกรรู้ เช่น การค้าข้าว เป็นต้น¹⁹⁶

สำนักงานปลัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ. กองเศรษฐกิจการสหกรณ์. สถิติสหกรณ์ในประเทศไทย. 2514.

แสดงสถิติข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนสหกรณ์ทั่วประเทศ จำนวนสหกรณ์แต่ละประเภท ในจังหวัดต่าง ๆ ข้อมูลสรุปของสหกรณ์ทั่วประเทศ ข้อมูลสรุปของสหกรณ์แต่ละประเภท รายชื่อสหกรณ์ต่าง ๆ รายชื่อสหกรณ์ซึ่งหยุดดำเนินการและอยู่ในระหว่างการจัดระเบียบ

พจนานุกรม (Dictionaries)

พจนานุกรมคือหนังสือที่รวบรวมคำให้ความหมายของคำ ตลอดจนอธิบายวิธีใช้คำนั้น ๆ จัดเรียงตามลำดับอักษร¹⁹⁷ เป็นแหล่งข้อมูลที่มีจุดประสงค์เบื้องต้นเพื่อความหมายของคำและวลี¹⁹⁸ และให้ความรู้เกี่ยวกับการสะกดตัวที่ถูกต้อง วิธีอ่าน การออกเสียง

¹⁹⁶ นวนิตย์ อินทรามา, เรื่องเดิม, หน้า 36.

¹⁹⁷ "Dictionary" Collier's Encyclopedia, VI(1961), 193.

¹⁹⁸ White, op. cit., p. 13.

ชนิดของคำ รากคำ การใช้คำ คำพ้อง คำตรงกันข้าม คำที่ออกเสียงเหมือนกัน ตัวอย่าง
 สัญลักษณ์ เครื่องหมาย คำแสดง ภาษาถิ่น และประวัติที่มาของคำ¹⁹⁹ ดังนั้นพจนานุกรม
 จึงเป็นหนังสือสำหรับค้นความหมายของคำที่เรียงตามลำดับอักษร²⁰⁰

พจนานุกรมโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้คือ พจนานุกรมภาษาอังกฤษ
 (English language dictionaries) พจนานุกรมเพิ่มเติมภาษาอังกฤษ (Supple-
 mentary English language sources) พจนานุกรมภาษาต่างประเทศ (Foreign
 language dictionaries) และพจนานุกรมเฉพาะวิชา (Subject dictionaries)²⁰¹

นอกจากนั้นพจนานุกรมยังมีการแบ่งตามเนื้อหาได้ 2 ประเภทใหญ่คือ พจนานุกรม
 ศัพท์ทั่วไป และพจนานุกรมศัพท์เฉพาะ พจนานุกรมประเภทหลังนี้แบ่งออกได้ 2 ชนิดคือ
 พจนานุกรมศัพท์เฉพาะที่มีภาษาเดียวเป็นฉบับเพิ่มเติมของพจนานุกรมศัพท์ทั่วไป ให้ความหมาย
 ศัพท์เฉพาะ เป็นวิชาการมากขึ้นที่ไม่มีในพจนานุกรมศัพท์ทั่วไป อาจจะให้รายละเอียดต่าง ๆ
 แบบสารานุกรม และอีกชนิดหนึ่งคือ พจนานุกรมศัพท์เฉพาะที่มี 2 ภาษาหรือมากกว่านั้น เป็น
 ฉบับเพิ่มเติมของพจนานุกรมสองภาษา โดยให้ศัพท์เฉพาะทางวิชาการ เพื่อใช้เป็นคู่มือใน
 การแปล และอำนวยความสะดวกทางวิชาการภาษาต่างประเทศ และการใช้ศัพท์เทคนิค²⁰² ตัวอย่าง
 พจนานุกรมศัพท์เฉพาะวิชาสังคมศาสตร์ที่สำคัญได้แก่

¹⁹⁹ Shores, op. cit., pp. 23-4.

²⁰⁰ พจนานุกรม, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 (พิมพ์ครั้งที่ 2;
 2513), หน้า 634.

²⁰¹ Shores, op. cit., pp. 39-53.

²⁰² Winchell, op. cit., p. XVIII.

Clark, Donald T. and Gottfried, Bert A. Dictionary of Business and Finance. New York: Crowell, 1957. 409 pp.

ผู้เขียนเป็นผู้เชี่ยวชาญทางปัญหาธุรกิจ การจัดการของบริษัทสถาบันการวิจัยให้ความหมายโดยเฉพาะเจาะจงและละเอียดแก่ผู้เชี่ยวชาญในสาขาธุรกิจและบุคคลทั่วไป ในการอธิบายความหมาย บอกความหมาย ซึ่งเป็นความรู้ขั้นต้นสำหรับบุคคลทั่วไปก่อนแล้ว จึงอธิบายความหมายเฉพาะ นอกจากนั้นยังรวบรวมคำถามทางคานธุรกิจและการคลัง

Dunner, Joseph (ed.). Dictionary of Political Science. New York: Philosophical Library, 1964.

ให้คำจำกัดความศัพท์ในสาขาวิชารัฐศาสตร์ พร้อมกับให้ข้อมูลสำคัญในสาขาวิชานี้ องค์การ สถาบัน และเหตุการณ์สำคัญทางการเมือง²⁰³ คำอธิบายศัพท์เขียนโดยผู้เขียน 200 คน และแต่ละรายการลงชื่อผู้เขียน แต่ไม่ได้ให้บรรณานุกรมและไม่มีการกล่าวถึงความหมายที่เปลี่ยนไป

Encyclopedic Dictionary of Business Finance. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall Inc., 1960.

รวบรวมศัพท์ทางการเงิน มีคำอธิบายพร้อมตัวอย่างง่าย ๆ นอกจากนั้นยังครอบคลุมศัพท์ทางธนาคาร หุน การลงทุนสะสม ตลาดอุปโภค สินค้า การเงิน การจัดการคลัง การวางแผนการเงิน รายงานการเงิน การค้าต่างประเทศ การลงทุน การคำนวณทางการคลัง วิธีการคลัง การคลังส่วนบุคคล ตลาดหลักทรัพย์ แหล่งข้อมูลทางการเงินและทรัพย์สิน

²⁰³ Brogan and Buck, Using Libraries Effectively, p. 84.

English, Horace B. and Ava Champany English. A Comprehensive Dictionary of Psychological and Psychoanalytic Terms.
New York: Longman Green, 1958.

ครอบคลุมศัพท์นักจิตวิทยาในขอบ ในความหมายเฉพาะหรือทางเทคนิค อธิบายความอย่างชัดเจน ชี้ให้เห็นถึงความไปกันได้และความแตกต่างของศัพท์ พร้อมทั้งชี้ให้เห็นถึงความหมายที่เหมาะสม พร้อมทั้งอธิบายการใช้

Fairchild, Henry Pratt. Dictionary of Sociology. Paterson, N.J.: Littlefield, 1961. 342 pp.

รวบรวมศัพท์ทางวิชาสังคมวิทยาและศัพท์วิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อธิบายความอย่างสั้นกระชับครัด พร้อมกับลงชื่อผู้อธิบายเป็นส่วนใหญ่ และให้ความหมายกำกับ

Gould, Julius and W.J. Kolb (eds.) UNESCO Dictionary of the Social Sciences. New York: Free Press, 1964. XVI. 761 pp.

รวบรวมศัพท์พื้นฐานที่ ไขทั่วไปในทางสังคมศาสตร์ ประมาณ 2,000 คำ คำจำกัดความแต่ละรายการเขียนโดยผู้เชี่ยวชาญ และลงชื่อผู้เขียนแต่ละรายการ มีความยาวมาก เพราะได้อธิบายความหมายสำคัญของศัพท์และความหมายที่ใช้แตกต่างกันออกไปในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งให้การอ้างอิงทางบรรณานุกรมมาก²⁰⁴ พจนานุกรมเล่มนี้มีลักษณะเป็นสารานุกรมขนาดเล็ก เพราะได้ให้ คำจำกัดความศัพท์กว้างขวางและยาวกว่าพจนานุกรมธรรมดา²⁰⁵

²⁰⁴ Friedes, op. cit., p. 119.

²⁰⁵ Brogan and Buck, op. cit., p. 75.

Greenwald, Douglas (comp.) McGraw-Hill Dictionary of Modern Economics. New York: McGraw-Hill, 1965.

อธิบายศัพท์ 1,300 คำที่ใช้ในทางเศรษฐศาสตร์ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง เช่น การบัญชีและสถิติ จุดประสงค์เพื่อทำให้ศัพท์เทคนิคในสาขาวิชา เป็นที่เข้าใจง่ายแก่ผู้อ่านที่มีความรู้ทางเศรษฐศาสตร์น้อย คำจำกัดความส่วนใหญ่ได้ให้ตัวอย่างทางคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง และได้อ้างอิงถึงบทเขียนสำคัญที่ได้ใช้หรือให้พจนานุกรมแนวความคิด²⁰⁶ .

Hanson, John Lloyd, A Dictionary of Economics and Commerce. 2d ed. London: Macdonald and Evans, 1967. 432 pp.

รวบรวมศัพท์มากกว่า 4,000 รายการเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ของทฤษฎีทางเศรษฐกิจและเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ เรียงลำดับจากอักษร A - Z

Higgs, H. (ed.) Palgrave's Dictionary of Political Economy. Cass, 1964.

พจนานุกรมเล่มนี้มีลักษณะเป็นสารานุกรมทางเศรษฐศาสตร์ ในความสนใจอยู่ที่ลักษณะทางคำประวัตินี้เกี่ยวกับทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ นักเศรษฐศาสตร์ผู้ยิ่งใหญ่ บทความที่อธิบายคำแต่ละรายการยาวและลงชื่อผู้เขียน และมีบรรณานุกรมที่คัดเลือกรวบรวมไว้ด้วย นับว่าเป็นผลงานทางคำพจนานุกรมทางเศรษฐศาสตร์ที่สำคัญ²⁰⁷

Mihanovich, Clement Simon, McNamara, Robert J. and Tome, William N. Glossary of Sociological Terms. Milwaukee: Bruce, 1957. 36 pp.

ให้คำจำกัดความศัพท์และแนวความคิด ใช้ในสาขาวิชาสังคมวิทยาและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง จัดเรียงตามประเภทคำศัพท์อย่างกว้าง ๆ

²⁰⁶ Freides, op. cit., p. 120.

²⁰⁷ Fletcher, op. cit., pp. 44-5.

Mitchell, G. Duncan (ed.). A Dictionary of Sociology. Chicago: Aldine Publishing Company, 1968. 224 pp.

รวบรวมศัพท์ทางสังคมวิทยา 1,200 คำ แต่ละคำอธิบายให้ความหมายหลายความหมาย คำจำกัดความส่วนใหญ่ รวมเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ และพัฒนาการของศัพท์ทางสังคมวิทยา พร้อมทั้งบอกแหล่งคนควาเกี่ยวกับคำนั้น ๆ ได้ต่อไปอีก นอกจากนี้ยังให้ชีวประวัติของบุคคลสำคัญในสาขาวิชานี้อีกด้วย

Plano, Jack C. and Greenberg, Milton. The American Political Dictionary. N.Y.: Holt, 1962. 383 pp.

คำศัพท์จัดเป็นกลุ่ม 18 หัวข้อ ตัวอย่างเช่น รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา เสรีภาพทางคานพลเรือน วิธีการออกกฎหมายการคลังและการภาษี นโยบายต่างประเทศและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แต่ละตอนรวมเอาคำจำกัดความและคำอธิบายพอสมควรของคำศัพท์ หน่วยงานที่สำคัญ กรณีต่าง ๆ และตัวบทกฎหมาย พายเล่มมีครบถ้วน²⁰⁸

Smith, Edward C. and Zurcher (eds.) Dictionary of American Politics. 2d ed. New York: Barnes & Noble, 1967.

พจนานุกรมเล่มนี้รวบรวมศัพท์เป็นจำนวนพันทางด้านการเมืองอเมริกันและการปกครอง แม้จะมีขอบเขตจำกัดกว่า Dictionary of Political Science แต่ก็ได้รวมเอาคำขวัญและคำแสดงการเมืองซึ่งจะหาจากเล่มอื่นไม่ได้

Seldon, Arthur and Pennance, F.G. Everyman's Dictionary of Economics.
London: J.M. Dent, 1965.

ได้รวบรวมศัพท์เกี่ยวกับแนวความคิดที่สำคัญทางเศรษฐศาสตร์ ศัพท์ทางด้าน
ธุรกิจ ชื่อบุคคลและสถาบัน ให้ความหมายไว้อย่างกว้าง แต่ไม่ได้กล่าวถึงความ
หมายเฉพาะ แต่ละรายการที่เหมือนกัน ได้ให้การจับคู่ไวด้วยกัน และรวมไว้กับ
คำที่เกี่ยวข้องกัน พร้อมกับได้ให้บรรณานุกรมอย่างสังเขปสำหรับหมวดวิชาใหญ่
73 หมวดวิชา

Winick, Charles. Dictionary of Anthropology. Totawa, N.J.:
Littlefield, 1958.

รวบรวมศัพท์ทางมานุษยวิทยา ให้คำจำกัดความสั้นที่พบในบทเรียนทางด้าน
มานุษยวิทยา มีกล่าวถึงชื่อของนักมานุษยวิทยาบาง แต่ไม่ได้ให้บรรณานุกรมเฉพาะ
แต่อย่างไรก็ตามพจนานุกรมเล่มนี้ยังสามารถเป็นผลงานอ้างอิงและเป็นประโยชน์
มากสำหรับผู้ศึกษาทางด้านนี้

Young, Erle Fiske. Dictionary of Social Welfare. New York:
Social Sciences Publishers, 1948. 218 pp.

รวบรวมคำศัพท์ทางสังคมสงเคราะห์ สังคมวิทยา จิตวิทยา จิตเวชวิทยา
แพทย ชีววิทยา เคมี และสถิติ และมีคำศัพท์ที่เป็นภาษาแสลง ให้คำอธิบายอย่าง
สั้น ๆ พร้อมทั้งมีการแนะให้ดูข้อความจากเรื่องหนึ่งไปยังอีกเรื่องหนึ่ง²⁰⁹

Zadrozny, John T. Dictionary of Social Sciences. Washington:

Public Affairs Press, 1958. 367 pp.

อธิบายศัพท์ทางวิชาสังคมศาสตร์ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องของประมาณ 5,000 คำ ครอบคลุมคำจำกัดความสั้น ๆ นอกจากศัพท์ในสาขาวิชาสังคมวิทยา รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ยังมีศัพท์ของสังคมศาสตร์ ตามประชากรศาสตร์ จิตวิทยา มานุษยวิทยาและกฎหมาย คำจำกัดความชัดเจนและกระชับ แม้อาจจะสั้นเกินไป²¹⁰

กมล ทูทรัพย์ และ วิทยา ศรีเครือวัลย์. พจนานุกรมศัพท์พาณิชย์ (Dictionary of Commerce) พิมพ์ครั้งที่ 3. พระนคร: แพร่พิทยา, 2513. 480 หน้า.

เกี่ยวกับศัพท์การพาณิชย์ เศรษฐกิจ การบัญชีและการเงิน และการธนาคาร ให้คำอธิบายเป็นภาษาอังกฤษ เรียงลำดับอักษรจาก A - Z นอกจากอธิบายศัพท์แล้ว ในท้ายเล่มให้ความหมายของคำย่อที่ใช้กันในทางพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชีด้วย ศัพท์บัญชีที่เสนอในที่ประชุมใหญ่ นักบัญชีทั่วประเทศครั้งที่ 2 พิจารณารับไว้ใช้เพื่อเป็นแบบฉบับเดียวกัน และรายชื่อคณะอนุกรรมการบัญชีศัพท์ทางบัญชี สมาคมนักบัญชีแห่งประเทศไทย

ขจร สาธุพันธ์. ศัพท์วิชาการบริหารการคลัง. พระนคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2514. 320 หน้า.

รวบรวมศัพท์ ที่ใช้ในวิชาการบริหารการคลัง 650 คำ อธิบายและให้ความหมายทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษอย่างละเอียด ย่อหน้าสั้น ๆ ประมาณครึ่งหน้า เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาคนควาเพิ่มเติมนอกเหนือจากคำบรรยาย เพราะเขียนอย่างเข้าใจง่าย เหมาะสำหรับนิสิตและนักศึกษา เรียงตามลำดับอักษรจาก A - Z

จรรยา สุภาพ. ศัพท์วิชาการทางรัฐศาสตร์ (Political Science Glossary) พระนคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2512. 102 หน้า.

รวมศัพท์ทางวิชาการรัฐศาสตร์ อธิบายความหมายโดยใช้ภาษาง่าย ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เพื่อให้ผู้ใช้ได้มีโอกาสเทียบเคียงกันได้ พร้อมกับได้ยกตัวอย่างประกอบ และให้ประวัติคำนั้น ๆ โดยสังเขป เรียงลำดับคำจาก A-Z

คำรณ อินธนูไชย. ศัพท์านุกรม ภาษาไทย-อังกฤษเกี่ยวกับการพัฒนาบริหาร. พระนคร: โรงพิมพ์เจริญธรรม, 2511. 88 หน้า.

ประมวลคำศัพท์แปลเป็นภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการพัฒนาบริหาร ให้ชื่อกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ในปัจจุบัน ตำแหน่งและหน่วยงานสำคัญต่าง ๆ ระบบราชการไทยทั่วไป ศัพท์เกี่ยวกับการเจ้าหน้าที่และกรมแรงงาน เศรษฐกิจ การคลัง การศึกษาทางวิชาการและสถิติประยุกต์ การฝึกอบรม รัฐประศาสนศาสตร์ ให้อักษรย่อของการระหว่างประเทศที่มีสำนักงานอยู่ในประเทศไทย หนังสือเล่มนี้เหมาะสำหรับนักพัฒนาบริหารของวงราชการและธุรกิจ ผู้ปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ ตลอดจนนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย²¹¹

ทิน ปรัชญาพทุทธิ และอิสระ สุวรรณผล. พจนานุกรมการบริหาร. พระนคร: โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2514. 287 หน้า.

รวบรวมศัพท์ทางวิชาการบริหารไว้อย่างละเอียดชัดเจน เรียงลำดับอักษร A - Z ในแต่ละศัพท์จะอธิบายให้เห็นว่ามีความหมายอย่างไรบ้าง ให้อักษรย่อต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อสาขาวิชานี้ แต่ละบุคคลจะให้ประวัติอย่างสั้น ๆ พร้อม

²¹¹ สุภาวดี เล่ห์เหล็กชัย, วิจารณ์ เรื่อง ศัพท์านุกรมภาษาไทย-อังกฤษเกี่ยวกับการพัฒนาบริหาร, โดย คำรณ อินธนูไชย, บรรณพิภพ, xxviii (กรกฎาคม-กันยายน, 2511), 6.

ทั้งผลงานของบุคคลเหล่านั้น นอกจากนั้นยังมีชื่อเฉพาะต่าง ๆ เช่น องค์การ
สมาคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของกับงานทางด้านนี้ อาทิเช่น รัฐประศาสนศาสตร์
ของอเมริกา โดยจะอธิบายให้ทราบ ถึงวัตถุประสงค์ และถาหน่วยงาน
นั้น จัดพิมพ์เอกสารต่าง ๆ ก็จะมีบรรณานุกรมและครรชนีประกอบด้วย²¹²

นราธิปพงศ์ประพันธ์, กรมหมื่น. ศัพท์การเมืองและการทูต. พระนคร: กรมสารบรรณ
ทหารอากาศ, 2509. 47 หน้า (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พลโทหม่อม
เจ้า รังษิยากร อากาศ 22 กุมภาพันธ์ 2509)

ให้ศัพท์ทางการเมืองและการทูตที่ใช้กันอยู่แพร่หลายจนถึงปัจจุบันนี้ พร้อม
ทั้งคำอธิบายและยกตัวอย่างประกอบไว้อย่างชัดเจนแจ่มแจ้งที่ช่วยให้เข้าใจง่าย
ศัพท์นั้นเรียบเรียงไว้เป็นหมวดหมู่²¹³

บุญทรง สราวุธ. ศัพท์พหุชย-บัญญัติ (อังกฤษ-ไทย). พระนคร: เกษมบรรณกิจ, 2507.
136 หน้า.

อธิบายศัพท์ทางการเมืองพหุชยและบัญญัติ จากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ

ไพฑูริย์ ช่างเรียน. สารานุกรมศัพท์ทางสังคมวิทยา. พระนคร: คณะรัฐประศาสนศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, [ม.ป.ป.] 86 หน้า (เอกสารการศึกษาสาขา
รัฐประศาสนศาสตร์ เลขที่ 12)

รวบรวมศัพท์ทางสังคมวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร เพื่อนำมาใช้อธิบาย

²¹² อรพินท์ ลิ้มสกุล, วิจารณ์ เรื่อง ปทานุกรมการบริหาร โดย ดิน
ปรัชญพฤกษ์, บรรณพิภพ, XXXII (พฤศจิกายน-ธันวาคม, 2514), 6-7.

²¹³ บุบผา ชนสีลังกูร, วิจารณ์ เรื่อง ศัพท์การเมืองและการทูต โดย
กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์, บรรณพิภพ, XVII-XX (มกราคม-ธันวาคม, 2509), 18.

และคนคว่าเพิ่มความรู้ทางสังคมวิทยาต่อไป มีทั้งหมด 21 คำ อธิบายศัพท์อย่างละเอียดในลักษณะของงานวิจัยมีเชิงอรรถ ให้ความหมายและประวัติความเป็นมา ลักษณะคำจำกัดเรียงตามสารบัญ

วารี พงษ์เวช. พจนานุกรม อังกฤษ-ไทย วาควยเศรษฐศาสตร์ การธนาคารและธุรกิจ
(English-Thai Dictionary of Economic Banking and Business)
พระนคร: รวมสาสน, 2507. 520 หน้า.

ให้ความหมายและอธิบายศัพท์ ส่วนวนที่ไขกันเ็นทางเศรษฐศาสตร์ การธนาคารและธุรกิจ หรือการพาณิชย์ พอสั่งเซป เรียงลำดับอักษรจาก A - Z

วิทยา ศรีเครือวัลย์. พจนานุกรมศัพท์ธุรกิจและการธนาคาร (A Complete Dictionary of Business and Banking Terms) พระนคร: แพรพิทยา, 2505.
628 หน้า.

หนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาเล่มนี้ไ้รวบรวมขึ้นจากพจนานุกรมว่าควยศัพท์ธุรกิจและการธนาคารของอังกฤษและอเมริกาหลายเล่ม ใ้คำจำกัดความของศัพท์ ในวงธุรกิจและการธนาคารทั้งในคานทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เรียงลำดับตามอักษร A - Z แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ทั่วยอตอนหนึ่ง และคำศัพท์อีกตอนหนึ่ง หนังสือเล่มนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษาในสาขาวิชานี้ ตลอดจนผู้ทำงานในวงการธุรกิจและการธนาคารเป็นอย่างมาก²¹⁴

สมพร เทพสิทธิ์. ศัพท์เศรษฐกิจและการค้า (Dictionary of Economics and Business) พระนคร: กาวหนา, 2507. 2 เลม.

รวบรวมศัพท์ทางคานเศรษฐกิจและการค้า เรียงตามลำดับอักษร เลมแรกตั้งแต่อักษร A - G เลมที่สองอักษร H - P.

²¹⁴ อัมพร ทีชะระ, วิจารณ์ เรื่อง พจนานุกรมศัพท์ธุรกิจและการธนาคาร
โดย วิทยา ศรีเครือวัลย์, บรรณพิภพ, IV (กรกฎาคม, 2506), 9-10.

สังข พชโนทัย. ปทานุกรมศัพท์การเมือง อังกฤษ-ไทย. พระนคร: แพร่พิทยา, 2511.

852 หน้า.

เรื่องเดียวกัน. 2513.

ปทานุกรมเล่มนี้รวมศัพท์เฉพาะทางวิชาวิทยาศาสตร์ ให้อธิบายเฉพาะของสนธิสัญญาสำคัญ ๆ ในภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศอื่น ๆ พร้อมทั้งให้อธิบายของคำข้อนั้น ๆ อธิบายประวัติศาสตร์และเหตุการณ์ในเรื่องที่เกี่ยวข้องของประกอบพอสังเขปศัพท์บางคำในรากศัพท์ พร้อมทั้งให้ความหมายของคำพ้องและคำใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นศัพท์ทางการ เมืองที่ผู้อ่านมักจะได้พบจากหนังสือพิมพ์ ฟังจากวิทยุ คำศัพท์เรียงตามลำดับอักษรจาก A - Z ให้ความหมายและประวัติของคำนั้น ๆ มีชื่อของบุคคลสำคัญ พร้อมทั้งชีวประวัติเหตุการณ์ ลัทธิการเมือง องค์การระหว่างประเทศทางการเมืองและเศรษฐกิจ

อภิญญา จรุงพร. ศัพท์และความหมายทางการบริหาร. พระนคร: แพร่พิทยา, 2515.

280 หน้า.

ให้คำนิยามศัพท์วิชาการบริหารของรัฐและธุรกิจ และมีคำอธิบายประกอบศัพท์บางคำให้คำอธิบายไว้หลายคำเพื่อเปรียบเทียบกัน พร้อมทั้งผู้เขียนยังได้ทำเชิงอรรถอธิบายที่มาของศัพท์และคำอธิบายของเจ้าของคำต่าง ๆ ไว้อย่างพอสะดวกต่อการศึกษาค้นคว้าและหาความรู้เพิ่มเติมต่อไป เรียงลำดับอักษร A - Z ในวงเล็บให้คำแปลภาษาไทยไว้ก่อน หายเล่มนี้มีบรรณานุกรมภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

หนังสือรายปี

หนังสือรายปีเป็นสิ่งพิมพ์ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือข่าวที่เกิดขึ้นอย่างสังเขป ในรอบปีที่ผ่านมาหรือเป็นรายงานความก้าวหน้าและให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการบริหาร

งานของกรมกอง อาจจะเป็นทางคานศิลป์ วิทยาศาสตร์ หรือวงการอุตสาหกรรม เนื้อหาที่
ทั้งอธิบายและแสดงตารางสถิติ²¹⁵ หนังสือรายปีให้ความเป็นไปเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ
ในรอบปี รายงานกิจการ สรุปผลงาน หัวข้อข่าวสำคัญในหนังสือพิมพ์ พร้อมกับใบขอเท็จจริง
ตัวเลขสถิติ²¹⁶ ลักษณะเด่นชัดของหนังสือรายปีคือ การรายงานประจำปีซึ่งเปลี่ยนไปจาก
เรื่องราวที่จัดอย่างมีระบบของการพัฒนาเมื่อเร็ว ๆ นี้ ไปสู่การแสดงผลพื้นฐานในรูปตาราง
หนังสือรายปีให้ข้อมูลที่ทันสมัยสำคัญในกิจการสมัยใหม่ ซึ่งทำให้หนังสือรายปีไม่ได้ออกต่างไป
จากเรื่องในหนังสือคู่มือมากนัก แต่สิ่งที่ชัดเจนความแตกต่างก็คือ หนังสือรายปีได้รับการจัด
ทำให้ทันสมัย เพื่อให้เป็นเครื่องมือที่ประโยชน์ในลำดับแรกที่ผู้ใช้ตัดสินใจ²¹⁷ ดังนั้นหนังสือ
รายปีจึงช่วยตอบปัญหาเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ในรอบปี รายงานกิจการ สรุปผลงานและหัวข้อ
ข่าวสำคัญในหนังสือพิมพ์ พร้อมกับใบขอเท็จจริงและตัวเลขสถิติ²¹⁸ หนังสือรายปีแบ่งออก
เป็น 4 ประเภท ดังนี้คือ หนังสือรายปีที่เพิ่มภาคเพิ่มเติมของสารานุกรม (Encyclopedia
Supplements) หนังสือรายปีที่รวมเรื่องราวอื่น ๆ ด้วย (Almanac) หนังสือรายปีเชิง
ประวัติ (Historical Yearbooks) และหนังสือสถิติรายปี (Statistical Yearbook)

หนังสือรายปีที่ทั้ง 4 ประเภทนี้ มีลักษณะคล้ายคลึงกันมาก ปัจจุบันแต่ละประเภท
มักจะบันทึกเหตุการณ์และสถิติต่าง ๆ ไว้ในเล่มเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีหนังสือแสดงสถิติ
ประจำปีเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น สถิติทางคานเศรษฐกิจประจำปี รายงานกิจการของ
หน่วยงานต่าง ๆ ประจำปี และหนังสือรายปีที่บอกเหตุการณ์ต่าง ๆ รวมกัน และสถิติที่เกิด
ขึ้นในประเทศหนึ่ง และใช้ชื่อตามประเทศนั้น เช่น Singapore Yearbook, China
Yearbook เป็นต้น

²¹⁵"Yearbook" Encyclopedia Britannica, XXIII(1964), 880.

²¹⁶Shores, op. cit., p. 88.

²¹⁷White and others, op. cit., p. 13.

²¹⁸Shores, op. cit., p. 68.

ตัวอย่างหนังสือรายปีทางสังคมศาสตร์ โค้ดแก

Annual Register of World Events; a review of the year...V. 1

1758- London, 1961- Annual.

หนังสือรายปีเกี่ยวกับเหตุการณ์ของโลก จัดพิมพ์ครั้งแรก โดยเอ็ดมันด์ เบอร์ก (Edmund Burke) เสนอเหตุการณ์ต่าง ๆ ของปีที่ผ่านมาในรูปของความเรียง แต่ละหัวข้อจัดทำโดยผู้เชี่ยวชาญและรวมเอาบทขอของสุนทรพจน์ที่สำคัญ จำนวนมาก เน้นหนักในเรื่องต่าง ๆ ของอังกฤษ เนื้อหาครอบคลุมหัวข้อเกี่ยวกับประวัติของ สหราชอาณาจักร เครือจักรภพ องค์การระหว่างประเทศ ประวัติศาสตร์ต่างประเทศ (จัดเรียงตามประเทศ หรือกลุ่มประเทศ) ศาสนา วิทยาศาสตร์ กฎหมาย อักษร- ศาสตร์และวรรณกรรม เศรษฐศาสตร์ เอกสารทั่วไป ขาวมรณกรรมและบันทึก เหตุการณ์ของโลก มีบรรณานุกรม และบรรณานุกรม²¹⁹

Asia Yearbook. Hong Kong: Far Eastern Economic Review, 1973.

ประมวลเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศภาคพื้นเอเชียในรอบปี แต่ละปี มีภาคข่าวสำคัญ ๆ เกี่ยวกับประเทศในเอเชียเรียงตามลำดับวันที่ เล่มนี้เริ่มตั้งแต่ เดือนธันวาคม 1971-1972

มีรายงานเกี่ยวกับประชากรในเอเชีย ความร่วมมือระหว่างประเทศ การค้า และความช่วยเหลือแก่ประเทศในเอเชีย การขนส่งทางเรือในปี ค.ศ. 1972 การธนาคารและเงินตรา ฯลฯ

สำหรับรายการภายใต้ประเทศต่าง ๆ มีเกี่ยวกับความก้าวหน้าของแต่ละประเทศในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญ สำหรับปีนี้เน้นหนักในความก้าวหน้าทางการเมืองของประเทศฟิลิปปินส์ สำหรับอินโดนีเซียและสิงคโปร์ เน้นหนักในทางเศรษฐกิจ ให้ตัวเลขสถิติเกี่ยวกับเนื้อที่ ประชากร แนวโน้มทางอุตสาหกรรม การค้า การเงิน การขนส่ง เป็นต้น

²¹⁹White, op. cite, p. 80.

Economic Almanac for 1940- ; a Handbook of Useful Facts of

About Business, Labour and Government in the United States
and Other Areas. N.Y.: National Industrial Conference
Board, 1940- Biennial.

ออกรายปีตั้งแต่ v. 1-10, ค.ศ. 1940-50.

หนังสือคู่มือทางสถิติครอบคลุมเกี่ยวกับราคา การคลัง รายได้ประชาชาติ
แหล่งทรัพยากรการหักลดกรรม การคมนาคมและการขนส่ง การอุตสาหกรรม
เกษตรกรรม แรงงาน การค้าต่างประเทศ สถิติทางเศรษฐกิจระหว่างชาติ ภา
วรวมรวมอภิธานศัพท์ที่ใช้ในธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ มีครรชนนี้โดยทั่วไป และ
ครรชนนี้แบ่งแยกสำหรับประเทศคานาดา²²⁰

The Europa Yearbook. London: Europa Publication, 1959- 2 Vols.

เป็นหนังสือรายปีที่ตีพิมพ์มากสำหรับใช้อ้างอิงเกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ ให้เรื่อง
ราวที่เป็นลักษณะทำเนียบนามมากกว่า Statesman's Yearbook เล่มหนึ่ง
เกี่ยวกับองค์การและประเทศต่าง ๆ ในยุโรป ให้รายละเอียดมากพร้อมทั้งมี
รายชื่อหนังสือหรือเอกสารสำคัญประกอบ เล่มสองเกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ ใน
แอฟริกา อเมริกา เอเชีย ออสเตรเลีย องค์การสหประชาชาติ องค์การของภาค
พื้นต่าง ๆ เช่น องค์การร่วมป้องกันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEATO) และ
สันนิบาตอาหรับ (Arab League) เป็นต้น

แต่ละประเทศให้เรื่องราวเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ รัฐบาล การเมือง ระบบ
นิติบัญญัติ ศาสนา รายชื่อหนังสือพิมพ์ ผู้จัดพิมพ์ ธนาคาร อุตสาหกรรม

องค์การต่าง ๆ สหพันธ์ สมาคม ทางวิชาการ สถาบันวิจัย หอสมุด พิพิธภัณฑ์
และมหาวิทยาลัย²²¹

International Yearbook and Statesmen's Who's Who, 1953-

London: Burke's Peerage, 1953- Annual.

เนื้อหาเปลี่ยนไป ปกติมักจะรวมเอา (1) เรื่องราวขององค์การหรือหน่วย
งานระหว่างประเทศ (2) เรื่องราวทางการเมือง สถิติ และทำเนียบนามเกี่ยว
กับประเทศต่าง ๆ ของโลก ตอนที่ เป็นชีวประวัติ จะให้ภาพร่าง (Sketches)
ผู้นำในการปกครอง การศาสนา การค้า อุตสาหกรรม และการศึกษา²²²

Statesman's Yearbook; Statistical and Historical Annual of the

World... V. 1- 1864- New York: Macmillan, Annual.

หนังสือคู่มือประเภท Compendium ที่สมบูรณ์ทันสมัยและเชื่อถือได้ในการให้
เรื่องราวเกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ตอนที่ 1 เกี่ยวกับองค์การระหว่าง
ประเทศ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับเครือจักรภพอังกฤษโดยละเอียด ตอนที่ 3 สำนวน
ประเทศอเมริกาโดยจำแนกหัวเรื่องย่อยสำหรับแต่ละรัฐและการครอบครอง ตอนที่
4 ครอบคลุมประเทศอื่น ๆ แต่ละรายการจะกล่าวถึงเรื่องราวทั่วไป และสถิติ
เกี่ยวกับประวัติศาสตร์การเมือง ผู้ปกครองของรัฐ รัฐธรรมนูญ และการปกครอง
พื้นที่และประชากร ศาสนา การศึกษา การศาล การคลัง การป้องกันประเทศ
ผลิต การค้า การเงินและการธนาคาร และน้ำหนักและมาตราวัด ให้รายชื่อ
ผู้แทนทางการทูต รวมทั้งเจ้าหน้าที่สถานทูตที่ไปยังและจากอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา
ตั้งแต่ 1960-61 ตามประเทศต่าง ๆ รายการสำหรับประเทศเครือจักรภพที่ให้

²²¹ นวนิตย อินทราเมะ, เรื่องเดิม, หน้า 20.

²²² Winchell, op. cit., p. 415.

รายชื่อผู้แทนทางการทูตที่สำคัญ แต่ละหน่วยจะให้รายชื่อหนังสืออ้างอิงสั้น ๆ และให้กรรชนชื่อสถานที่ต่าง ๆ²²³

Thailand Official Yearbook 1968. 2d ed. Bangkok: Government House Printing Office, 1968. illus.

ให้เรื่องราวเกี่ยวกับประเทศไทยทุกด้านอย่างกว้างขวาง อาทิ เช่น ภูมิหลังเกี่ยวกับอาณาเขตของไทย ประวัติศาสตร์ ประวัติการปกครอง ตั้งแต่การปฏิวัติ 1932 การต่างประเทศ การป้องกันประเทศ การสังคมสงเคราะห์ การแพทย์และการสาธารณสุข กระบวนการยุติธรรม การเศรษฐกิจ การค้าและการเงิน การสื่อสาร คมนาคม การศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา การท่องเที่ยว เป็นต้น

มีภาคผนวกเกี่ยวกับระบบเงินตราของไทย มาตรการซึ่งตวงวัด ปฏิทิน ประชากร โดยประมาณ และสำมะโนประชากร หน่วยบริหารต่าง ๆ ของไทย เหตุการณ์สำคัญ ๆ เป็นต้น ท้ายเล่มมีกรรชนเรียงตามลำดับอักษร

Thailand Year Book 1973 - 1974. Bangkok: Temple Publicity Services, 1974.

ให้เรื่องราวเกี่ยวกับประเทศไทยเป็นภาษาอังกฤษ แบ่งออกเป็นภาคตั้งแต่อักษร A-Z ดังนี้ คือ ภาค A เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ภาค B ประมวลเหตุการณ์สำคัญของโลก ภาค C บันทึกเหตุการณ์ประจำวันที่สำคัญของไทยในปี 1972 ภาค D การสำรวจสภาพทางภูมิศาสตร์และเศรษฐกิจของไทย ภาค E การร่างรัฐธรรมนูญ ภาค F การภาษีอากรและการธนาคาร ภาค G การศึกษา ภาค H โรงพยาบาลและการให้บริการทางการแพทย์ ภาค I การขนส่งและการคมนาคม ภาค J แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 3

²²³White and others, op. cit., pp. 50-51.

ภาค K อุตสาหกรรมและเกษตรกรรม ภาค L การประกันภาษีและการแลกเปลี่ยนหุ้น ภาค M ความสัมพันธ์กับต่างประเทศ และผู้แทนทางการทูต ภาค N องค์การสหประชาชาติ และองค์การชำนาญพิเศษ ภาค O ความร่วมมือในภาคพื้นภูมิภาค ภาค P การแต่งตั้งทางศาสนา ภาค Q สื่อมวลชน ภาค R การท่องเที่ยว ภาค S วัด พระราชวัง และวัฒนธรรมไทย ภาค T สโมสรและสมาคม ภาค U รายชื่อบริษัทการค้า ภาค V รายชื่อบริษัทการค้าแยกตามประเภทของสินค้า ภาค W และ X รายชื่อและที่อยู่ของบุคคลสำคัญทั้งหญิงและชาย ภาค Y เรื่องราวเบ็ดเตล็ด ภาค Z ภาคผนวก

United Nations. Statistical Office. Demographic Yearbook.

New York, 1949- Annual.

รวบรวมสถิติเกี่ยวกับประชากร พร้อมคำอธิบาย มีตารางสถิติเปรียบเทียบแต่ละปี ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประชากรศาสตร์โดยทั่วไป สัญชาติ การกระจายของประชากร แนวโน้มของประชากร สำนะโนประชากร ลักษณะทางศีลธรรม จรรยาและเศรษฐกิจ การสมรสและการหย่าร้าง ในบางเล่มมีการบรรยายเกี่ยวกับประชากร วิเคราะห์แนวโน้มบางประการเกี่ยวกับประชากรของโลก แต่ละเล่มที่ออกมาตั้งแต่ปี 1948-1955 มีบรรณานุกรมแห่งชาติและระหว่างชาติที่พิมพ์ออกมาใหม่ ๆ เกี่ยวกับสถิติประชากร²²⁴

United Nations. Statistical Yearbook for Asia and The Far East.

Bangkok: ECAFE, 1971.

ให้เรื่องราวทางสถิติเกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ เฉพาะในเอเชียและตะวันออกไกล เป็นข้อมูลประเภทเดียวกับที่ปรากฏใน Statistical Yearbook และมีเพิ่มเติมตารางสถิติใหม่ ๆ เช่น เกี่ยวกับอัตราการหยาราง อัตราการเกิด และการตาย การศึกษาพิเศษเฉพาะการตายโดยสาเหตุต่าง ๆ และการประกันชีวิต เป็นต้น สถิติที่ให้เรียงตามลำดับอักษร ชื่อประเทศ (มีทั้งภาษาไทยและฝรั่งเศส)

U.S. Bureau of the Census. Congressional Districts Data Book

(Districts of the 87th Congress), Washington: Government Printing Office, 1961. 150 pp.

เป็นฉบับเพิ่มเติมล่าสุดของ Statistical Abstract of the United States. รวบรวมเรื่องราวทางสถิติต่าง ๆ ซึ่งหาไม่ได้จากที่อื่น หรือหาได้เฉพาะในแหล่งข้อมูลที่แยกออกไปโดยเฉพาะ ตารางที่ 1 แสดงรายการต่าง ๆ 135 รายการเกี่ยวกับประชากร พื้นที่ การเลือกตั้งและการเคหะ สำหรับเขตเลือกตั้ง สภาผู้แทนราษฎรในท้องถิ่น 437 เขต ตารางที่ 2 แสดงรายการ 125 รายการเกี่ยวกับสถิติการเกิด การสะสมเงินในธนาคาร การค้าปลีก รัฐบาลท้องถิ่น เป็นต้น สำหรับ 297 ตำบล ซึ่งประกอบด้วยหนึ่งจังหวัดหรือมากกว่านั้น ตารางที่ 3 แสดงรายการ 72 รายการที่เกี่ยวกับประชากรที่ไม่ใช่คนผิวขาวในตำบลที่ได้คัดเลือก²²⁵

²²⁵ White and others, op. cit., p. 53.

U.N. Statistical Office. Compendium of Social Statistics. New York, 1963 (In progress).

เป็นผลงานจัดพิมพ์ที่เริ่มมาจากการสำรวจสถิติอย่างกว้างขวางในปี ค.ศ. 1963 และทุก 4 ปีครั้ง หลังจากนั้น ให้ชื่อสั้นไปกับ World Social Survey และมีจุดประสงค์ที่จะให้เป็นเครื่องแสดงระดับการครองชีพของประเทศต่าง ๆ มีประเด็นที่สำคัญดังนี้คือ ประชากรและสถิติเกี่ยวกับชีวิต สภาพสุขภาพ การบริโภคอาหารและโภชนาการ การเคหะ การศึกษาและกิจกรรมทางวัฒนธรรม แรงงานและสภาพของการว่างงาน ความปลอดภัยทางสังคม รายได้และรายจ่าย²²⁶

United Nations, Statistical Office. Statistical Yearbook. No. 1-1948- New York, 1948- Annual.

เป็นหนังสือสถิติรายปี เล่มที่ต่อจาก The Statistical Yearbook of the League of Nations, 1926- No. 1942/44 (Geneva, 1927-45) มีตารางแสดงเกี่ยวกับประชากร กำลังงานการเกษตร ผลิตภัณฑ์ การก่อสร้างเหมืองแร่ การอุปโภคบริโภค การขนส่ง การค้าภายนอกประเทศ การจ้างแรงงาน ราคา รายได้ประชาชาติ การคลัง สถิติทางสังคม การศึกษาและวัฒนธรรม ปกติจะให้สถิติประมาณ 10-20 ปี ในแต่ละเล่ม มีบรรณานุกรมและชื่อเรื่องพร้อมกับมีการแจ้งแหล่งที่ได้อะไร มีคำอธิบายทั้งภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส²²⁷

Statistical Yearbook 1948. New York: Lake Success, 1949- Annual.

มีข้อมูลเป็นตารางสถิติ 2 ภาษา อังกฤษและฝรั่งเศส เป็นข้อมูลของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เช่นเกี่ยวกับประชากร แรงงาน เกษตรกรรม การป่าไม้ การ

²²⁶

Loc. cit.

²²⁷

Ibid., p. 52.

ประมง ผลผลิตทางอุตสาหกรรม การทำเหมืองแร่ การตัดถักรวม การก่อสร้าง ไฟฟ้า แก๊ส การขนส่ง การคมนาคม การค้าภายใน การค้าภายนอก ดุลยการ จ่ายเงิน ค่าจ้างและราคา รายได้ การเงิน สถิติทางสังคม การศึกษาและ วัฒนธรรม มีกรรมวิธีเรียงตามประเทศอุทยาลม

สำหรับตารางที่เกี่ยวกับประชากรนั้นจะเป็นข้อมูลเฉพาะที่คนทั่วไปสนใจ ส่วน รายละเอียดอื่น ๆ นั้นอาจหาได้จาก Demographic Yearbook.

United Nations, Statistical Office. Yearbook of International Trade Statistics. New York: Publishing Services. Annual.

ในรายละเอียดข้อมูลทางการค้าของประเทศต่าง ๆ ประมาณ 144 ประเทศ วิเคราะห์การค้าระหว่างประเทศ แสดงถึงความผันผวนของราคาสินค้า มีตาราง สรุป การค้าของโลกแบ่งเป็นภาคและเป็นประเทศ การส่งสินค้าออกของโลกตาม แหล่งของสินค้า และจุดหมายปลายทาง ปริมาณสินค้าออกและสินค้าเข้า มีกรรมวิธี ราคาสินค้าและกรรมวิธีของสินค้าที่ค้าตามภาค และกรรมวิธีแบ่งตามประเภทของสินค้า

U.S. Bureau of the Census. Statistical Abstract of the United States. V. 1- 1878- Washington: Government Printing Office, 1879- Annual.

เป็นแบบมาตรฐานทางคานสถิติเกี่ยวกับองค์การทางสังคม การเมือง และ เศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อใช้เป็นคู่มือแนะ ไปยังสิ่งพิมพ์และแหล่งข้อมูลในแต่ละตาราง และบรรณานุกรมของแหล่งข้อมูล ในลำดับแรกเน้นหนักในข้อมูล ที่เกี่ยวกับชาติ และให้รายละเอียดสำหรับพื้นที่เล็ก ๆ เช่นเมืองใหญ่ แคว้น และเขต มหานคร เป็นต้น ออกใหม่ฉบับเพิ่มเติม²²⁸

²²⁸ Ibid., p. 53.

World Almanac and Book of Facts, 1968-

New York, N.Y.: World

Telegram, 1868-

Annual.

เป็นหนังสือรายปีอเมริกันที่สมบูรณ์และเป็นประโยชน์ที่สุด ให้ข้อมูลสถิติและเรื่องราวกระต๊วคเกี่ยวกับกิจการปัจจุบันทุกด้าน เช่นทางศาสนา การเมือง สังคม เศรษฐกิจ ฯลฯ บอกแหล่งที่หาสถิติส่วนใหญ่ มีกรรมสิทธิ์และเอี้ยค

Yearbook of International Organizations, Annuaire des Organization

Internationales. Brussels: Union of International Associations, 1948- Annual.

หนังสือรายปีเล่มนี้ให้เรื่องราวที่คล้ายคลึงกันเกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐบาล ประมาณ 150 แห่ง และหน่วยงานระหว่างประเทศมากกว่า 1,300 แห่ง ในด้านการศาสนา จริยศาสตร์ การเมือง กีฬา การศึกษา และสาขาอื่น ๆ มีกรรมสิทธิ์ค่านิยมเรียกชื่อองค์การภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส²²⁹

ประมวลสถิติ. พระนคร: ส่วนการทะเบียนและบัตร กรมการปกครอง, 2511. 105 หน้า.

ประมวลสถิติตัวเลขเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรและการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บัตรประจำตัวประชาชน จำนวนสัตว์พาหนะที่วราชอาณาจักร จำนวนมูลนิธิ ศาลเจ้า สถานขนานนาม จำนวนรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่ครั้งที่ 1 - 11 (2476-2501) แยกเป็นรายชื่อจังหวัดและรายครั้ง

สถิติที่สำคัญของประเทศไทย 25- พระนคร: สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 25-

มีคำแปลภาษาอังกฤษ แสดงตัวเลขสถิติที่สำคัญ ๆ และเป็นสถิติเกี่ยวกับประชากรชีพ และการสาธารณสุข การศึกษา การทำงาน การเกษตร การ

อุตสาหกรรม การป่าไม้ การเหมืองแร่ การประมง ธุรกิจการค้า การค้า
ต่างประเทศ การขนส่งและคมนาคม และเรื่องเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ ไม่มีคำบรรยาย
แต่ให้หนังสืออ้างอิง แผ่นผังสถิติการสมทบทุนถาวร ประเภทสินทรัพย์

สมุดสถิติรายปีของประเทศไทย บรรพ 22-

พระนคร: สำนักงานสถิติแห่งชาติ,

24-

มีคำแปลเป็นภาษาอังกฤษ แสดงรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับประเทศไทย
ในด้านอุตุนิยม ประชากร การสาธารณสุข การศึกษา การศาล เกษตรกรรม
ป่าไม้ โลหกิจ การค้าภายนอกประเทศ การคมนาคมขนส่ง การสหกรณ์และการ
คลัง เป็นต้น

ทำเนียบนาม (Directories)

ทำเนียบนามเป็นหนังสืออ้างอิงที่ให้รายการชื่อบุคคล หรือองค์การที่มีการจัดเรียง
ลำดับอย่างเป็นระเบียบ โดยมากมักเรียงตามลำดับอักษรหรือลำดับประเภทของเรื่อง แจง
รายการตำบลที่อยู่ ตำแหน่งหน้าที่และข้อความอื่น ๆ ²³⁰ ถ้าเป็นองค์การจะให้ที่อยู่ และการ
เขาเป็นสมาชิกในองค์การนั้น ²³¹

ทำเนียบนามแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่คือ

1. หนังสือทำเนียบนามที่เป็นรายชื่อบุคคลทั่ว ๆ ไป (General Directories)
ให้รายละเอียดเกี่ยวกับชื่อบุคคล และที่อยู่ ²³²

²³⁰ คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิชาการบรรณารักษศาสตร์, เรื่องเดิม, หน้า 26.

²³¹ Elizabeth B. Thompson, A.L.A. Glossary of Library Terms
(Chicago: American Library Association, 1943), p. 47.

²³² Shores, op. cit., pp. 109-110.

2. หนังสือทำเนียบนามที่เป็นรายชื่อขององค์การต่าง ๆ (Directories of Agencies) ให้รายละเอียดเกี่ยวกับชื่อของ การ สถานที่ตั้ง รายชื่อสมาชิก เจ้าหน้าที่ พนักงาน คนงาน ความมุ่งหมาย ตลอดจนสิ่งพิมพ์ที่องค์การนั้น ๆ พิมพ์ออกเผยแพร่หรือจำหน่าย²³³

3. หนังสือทำเนียบนามที่เป็นรายชื่อของบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาใดวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ (Directories of Specialists) ให้รายชื่อของบุคคลที่มีความรู้ ความชำนาญในแต่ละสาขาวิชา²³⁴ ดังตัวอย่างในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ ดังนี้คือ

Amyot, Jacques and Kickert, Rober W. (eds) Directory of the Social Sciences in Thailand. Bangkok: The Faculty of Political Science, Chulalongkorn University, 1963. 100 pp.

ทำเนียบนามเล่มนี้จัดทำเพื่อให้เป็นแหล่งหาข้อมูลทางสังคมศาสตร์ในประเทศไทย ครอบคลุมเรื่องราวเกี่ยวกับนักสังคมศาสตร์ไทย แต่ละรายการจะบอกชื่อ ชื่อสกุล คุณวุฒิหรือปริญญาที่ได้รับ สาขาวิชาที่ศึกษา วิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยที่เข้าทำการศึกษา ตำแหน่งงานปัจจุบัน ที่อยู่ปัจจุบัน พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ สาขาวิชาที่สนใจโดยทั่วไปและสนใจเฉพาะ ผลงานเขียน มี ตารางอาชีพ ขอบเขตของความสนใจ วิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยที่ศึกษา สารบัญย่อกรขยและแบบสอบถามข้อมูล ส่วนบุคคลสำหรับนักสังคมศาสตร์ในประเทศไทย

American
Cattell. Jacque. (ed) Men of Science: A Biographical Directory. V. 5
The Social and Behavioral Sciences. 10th ed. Tempe,
Arizona: Jacque Cattell Press, 1962.

²³³ Ibid., pp. 126-7.

²³⁴ Ibid., pp. 278-79.

เป็นทำเนียบชีวประวัติของยูเอชเออเมริกันและคานาเคียนในสาขาวิชา
มานุษยวิทยา เศรษฐศาสตร์ ภูมิศาสตร์ รัฐศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยาและสถิติ
มากกว่า 22,000 คน ในรายละเอียดชีวประวัติของแต่ละบุคคล คำนึงถึง ชื่อ สกุล
ตำแหน่ง ที่อยู่ คุนวุฒิสภาวิชาที่เชี่ยวชาญ สถานที่เกิด ปริญญาที่ได้รับ ตำแหน่ง
ต่าง ๆ ที่เคยเป็น การเป็นสมาชิก สถานที่ทำงานวิจัย²³⁵

Department of Commercial Intelligence, Ministry of Economic Affairs.

Commercial Directory for Thailand B.E. 2512 (1969) Bangkok, 1967.

รวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับกิจการค้าของประเทศไทย แบ่งออกเป็น 7 ตอน
ตอนที่ 1 เกี่ยวกับภูมิหลังโดยทั่วไปอย่างย่อ ๆ ของประเทศไทย ตอนที่ 2 การ
ค้าภายในและภายนอกของประเทศ ตอนที่ 3 แผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม
ฉบับที่ 2 (1967-71) ตอนที่ 4 ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการลงทุนทางอุตสาหกรรม
ตอนที่ 5 รายชื่อของสินค้าภายใต้การควบคุมของ Export-Import Control &
Standardized Commodities ตอนที่ 6 ธรรมเนียมทางเศรษฐกิจที่สำคัญ
และตอนที่ 7 สมาคมทางการค้าและสภาหอการค้า²³⁶

The Foundation Directory. New York: Russed Sage Foundation,

1967.

รวบรวมรายชื่อมูลนิธิต่าง ๆ ของสหรัฐอเมริกา มีเรื่องราวเกี่ยวกับชื่อตาม
กฎหมาย ที่อยู่ ชื่อผู้บริจาค เจ้าหน้าที่ คณะกรรมการทรัสต์ จำนวนทรัพย์สิน
รายจ่าย เงินอุดหนุนสำหรับปีที่ผ่านมา วัตถุประสงค์ของมูลนิธิ สาขาวิชาที่สนใจ
และขอจำกัดบางประการ

²³⁵ นวนิตย์ อินทรามะ, เรื่องเดิม, หน้า 19.

²³⁶ เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

การให้เรื่องราวแต่ละมูลนิธิ เรียงตามลำดับอักษรชื่อรัฐ ในแต่ละรัฐเรียงตามลำดับอักษรชื่อมูลนิธิ

มีพรรณนี้ตามสาขาวิชาที่สนใจ พรรชนีชื่อเจ้าหน้าที่ ๆ ปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่บริหารและคณะกรรมการ และพรรณนี้ชื่อมูลนิธิ

Palmer, Archie M. (ed) Research Centers Directory. Detroit: Gale Research Co., 1965.

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 1 มีชื่อว่า Directory of University, Research Bureau and Institutes ให้เรื่องราวเกี่ยวกับหน่วยงานที่ทำการวิจัยของสหรัฐในทุกสาขาวิชา ประมาณ 3,200 แห่ง ซึ่งรวมทั้งสถาบันวิจัย ศูนย์วิจัย มูลนิธิ กิจกรรมเกี่ยวกับงานวิจัย ห้องปฏิบัติการสำนักงาน สถานที่ทดลองและหน่วยงานวิจัยอื่น ๆ ที่ไม่ทำการค้าหากำไร

รายการในหนังสือแบ่งออกเป็น 23 ตอน ^{และ} แบ่งตามลักษณะของงานวิจัยออกเป็น 16 ตอน ดังนี้คือ เกษตรกรรม คนเศรษฐศาสตร์ และโภชนาการ, คาราศาสตร์ ธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการขนส่ง การสงวนรักษา การศึกษา วิศวกรรมศาสตร์ และเทคโนโลยี รัฐบาลและหน่วยงานบริการสาธารณะ แรงงานและความสัมพันธ์ทางอุตสาหกรรม กฎหมาย วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์กายภาพ และภาคพื้นดิน การศึกษาเฉพาะภูมิภาคและพื้นที่ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศาสนา รายการที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชาต่าง ๆ สำนักงานรวมมีอกันในทางการวิจัย

มีภาคผนวก รายชื่อโรงพิมพ์มหาวิทยาลัย

มีพรรณนี้ 5 พรรชนี ซึ่งประกอบด้วย พรรชนีหน่วยวิจัย พรรชนีสถาบัน พรรชนีชื่อทางภูมิศาสตร์ พรรชนีเรื่องและพรรณนี้ชื่อ แต่ละรายการให้ชื่อทางการของหน่วยงานวิจัย ชื่อหน่วยงานเจ้าสังกัด ที่อยู่ โทรศัพท์ ชื่อและตำแหน่งของผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่ ปีที่ตั้ง หน่วยงาน สถานะปัจจุบัน แหล่งที่สนับสนุน จำนวนเงินทุน สาขาวิชาที่สนใจ อุปกรณ์ส่งเสริมงานวิจัย วิธีการเผยแพร่การวิจัย การประชุม

สัมมนาที่จัดใหม่ หอสมุด และจำนวนหนังสือ เป็นต้น

Morehouse, Ward and Ehrman, Edith. (ed) American Institutions and Organization Interested in Asia; a reference directory.
New York: Taplinger (Asia Society), 1961.

เป็นทำเนียบโครงการที่เกี่ยวกับเอเชีย ประมาณกว่า 1,000 โครงการ ซึ่งดำเนินการโดยหน่วยงานหรือองค์กรอเมริกัน รายละเอียดแต่ละโครงการมีชื่อ สถานที่ ชื่อและตำแหน่งเจ้าหน้าที่สำคัญ ๆ ข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงาน เอกสารพิมพ์ กิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำเกี่ยวกับเอเชีย ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ชื่อเจ้าหน้าที่และรายละเอียดของโครงการ มีภาคผนวก รายชื่อเจ้าหน้าที่ประจำสถานทูต กงสุล และศูนย์เอกสารของเอเชีย และประเทศสหรัฐอเมริกา มีครรชนีเรียงตามลำดับอักษรชื่อสถาบัน หน่วยงาน โครงการ คณะกรรมการ ฯลฯ²³⁷

The Siam Directory: The Book of Facts and Figures, 1971-1972.

Bangkok: Consumer International Limited, 1973.

นามานุกรมเล่มนี้ให้เรื่องราวเกี่ยวกับประเทศไทย รวมทั้งข้อมูลสถิติต่าง ๆ ทุกด้าน ขึ้นต้นด้วยส่วนที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ต่อจากนั้นแบ่งออกเป็น 6 ตอนคือ

ตอน ๐ เกี่ยวกับหน่วยงานต่าง ๆ ของทางราชการ รัฐวิสาหกิจ คณะรัฐมนตรี องคมนตรี รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎรและพรรคการเมืองต่าง ๆ พร้อมกับให้รายละเอียดเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ มีคำอธิบายเกี่ยวกับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ มีตารางเปรียบเทียบเวลากับประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก มีศทางทหารต่าง ๆ

ตอน F เกี่ยวกับคณะทูตานุทูต ให้อื่อ ที่อยู่ ตำแหน่ง กงสุล รายชื่อสมาชิก
องค์การสหประชาชาติ หน่วยงานในองค์การสหประชาชาติ พร้อมชื่อเจ้าหน้าที่
องค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ ประวัติของวัดต่าง ๆ งานฉลองและพิธีการ ชื่อ
โรงแรมพร้อมที่ตั้ง และหมายเลขโทรศัพท์ บริการท่องเที่ยว

ตอน A เกี่ยวกับภูมิประเทศของไทย ให้อื่อและความยาวของแม่น้ำสำคัญ
ภูเขาสำคัญ ดินฟ้าอากาศ ประวัติศาสตร์ไทยโดยสังเขป ให้อื่อคณะรัฐมนตรีของ
รัฐบาลชุดต่าง ๆ ตั้งแต่ปฏิวัติ รัฐธรรมนูญไทย ประชากร ศาสนา จังหวัดและ
อำเภอ ฐานะทางเศรษฐกิจของกรุงเทพฯ มีตารางแสดงการค้ากับต่างประเทศ

ตอน B เกี่ยวกับหน่วยงานทางการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัย โรงเรียน ฯลฯ
พร้อมกับชื่อเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ราชบัณฑิตยสถาน โรงพยาบาล สภากาชาดไทย
สถาบันทางการศึกษา วัฒนธรรมและวิจัย สมาคม สโมสร หนังสือพิมพ์ วารสาร
ห้องสมุด รายชื่อพระบรมวงศานุวงศ์ ตอนท้ายมีครุฑขึ้นแบ่งออกเป็นชื่อชายและหญิง

ตอน C รายชื่อบริษัท ห้างร้าน และบริการต่าง ๆ แบ่งตามประเภทของ
สินค้าและบริการ ซึ่งนำมาจากสมุดปกเหลือง (Yellow Pages) ของสมุดโทรศัพท์

ตอน D รายชื่อธนาคารต่าง ๆ พร้อมทั้งสาขา ที่ตั้ง ชื่อเจ้าหน้าที่ หมายเลข
โทรศัพท์ สภาหอการค้าไทย องค์การคาระหว่างประเทศ เนติบัณฑิตสภา สำนักงาน
นายความ สมาคมนักคิดสตรีทางกฎหมาย สมาคมนายความแห่งประเทศไทย
ศูนย์การค้า บริษัท ห้างร้านเรียงตามลำดับอักษร ชื่อบริษัท, พร้อมทั้งให้อื่อ ชนิด
ของการค้า โทรศัพท์ ชื่อผู้จัดการ

Social Work Yearbook. New York: American Associations of Social
Workers, 1929-

พิมพ์ออก 2 ปีครั้ง ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1929-51 และตั้งแต่ปี ค.ศ. 1951
ออก 3 ปีครั้ง รวบรวมกิจกรรมทางด้านสังคมสงเคราะห์ในสหรัฐอเมริกา และ
กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง สำหรับเล่มปี 1960 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ๆ แรกเป็นบท
ความเกี่ยวกับพัฒนาการพื้นฐาน และแนวโน้มของงานสังคมสงเคราะห์และการ

ประกันสังคมในสหรัฐอเมริกา จัดเรียงบทความตามลำดับอักษร ภายใต้หัวข้อ
ตอนที่ 2 มีบทความเกี่ยวกับงานสังคมสงเคราะห์ทุกด้านประมาณ 86 บทความ
เขียนโดยผู้เชี่ยวชาญแต่ละด้าน ตอนที่ 1 และ 2 มีเชิงอรรถและบรรณานุกรม
ที่เลือกแล้วท้ายเล่ม และมีครรชนีทั่วไป

ส่วนตอนที่ 3 เป็นนามานุกรมของหน่วยงานสังคมสงเคราะห์ระหว่างประเทศ
13 แห่ง หน่วยงานสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ 65 แห่ง หน่วยงานอาสาสมัครของ
สหรัฐอเมริกา 337 แห่ง และของนานาชาติ 40 แห่ง พร้อมทั้งให้รายละเอียด
อย่างย่อ ๆ ของแต่ละหน่วยงาน

คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, สำนักงาน. สำนักนายกรัฐมนตรี. ทำเนียบหน่วยงานวิจัย
ทางสังคมศาสตร์ในประเทศไทย พ.ศ. 2515. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2517. 373 หน้า.

รวบรวมรายชื่อหน่วยงาน สถาบันต่าง ๆ ที่มีลักษณะการปฏิบัติงานเกี่ยวกับ
การวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อจะได้อำนวยความสะดวกให้แก่กักวิจัยและหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องได้ทราบ และเป็นแนวทางก่อให้เกิดความร่วมมือประสานงานระหว่าง
หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องทางงานสังคมศาสตร์

เรียงลำดับหน่วยงานต่าง ๆ ตามสารบัญ ซึ่งมีหน่วยราชการต่าง ๆ เรียงตาม
ลำดับอักษรภายใต้กระทรวง 9 แห่ง รวมทั้งสำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี

ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ เรียงตามลำดับอักษรของมหาวิทยาลัย จบลงด้วย
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

กรุงเทพมหานคร

รัฐวิสาหกิจ ของกระทรวงกลาโหม การคลัง เกษตรและสหกรณ์ มหาค-
ไทย และสำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี

หน่วยงานต่างประเทศ

หน่วยงานเอกชน

สมาคมและมูลนิธิต่าง ๆ

ในแต่ละทำเนียบจะให้รายละเอียดคือ ชื่อ หน่วยงานวิจัย สถานที่ตั้ง ปีที่
เริ่มจัดตั้งหน่วยงานวิจัย หัวหน้าหน่วย ตำแหน่ง ทุนอุดหนุนในการวิจัย ขอบเขต
การวิจัย จุดประสงค์ในการวิจัย สถานที่ไปดำเนินการวิจัย โครงการวิจัยที่เสร็จ
สมบูรณ์ไปแล้ว โครงการวิจัยที่กำลังดำเนินการอยู่ โครงการวิจัยที่จะทำในอนาคต
วารสารที่พิมพ์ เผยแพร่การวิจัย และรายนามนักวิจัย

ทำเนียบนักวิจัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (Directory of Chulalongkorn Univer-
sity's Researchers) พระนคร: หน่วยวิจัย สถาบัน สำนักงานเลขาธิการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515. 656 หน้า (เอกสารหมายเลข 2 ภาคผนวก)

ทำเนียบนักวิจัยฉบับนี้ เป็นเอกสารภาคผนวกของโครงการวิจัย การสำรวจ
นักวิจัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การให้รายชื่อนักวิจัย จัดเรียงตามลำดับอักษร
ภายใต้แต่ละต่าง ๆ คือ คุรุศาสตร์ พาณิชยศาสตร์และการบัญชี คณะแพทยศาสตร์
รัฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เภสัชศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์
อักษรศาสตร์ แผนกอิสระสื่อสารมวลชนและการประชาสัมพันธ์ และสถาบันประชากร
ศาสตร์ แต่ละรายการจะให้รายละเอียดดังนี้ คือ ชื่อ สกุล ประวัติการศึกษา
ลักษณะหน้าที่การงานในปีการศึกษา 2514 ซึ่งประกอบด้วยวิชาที่สอน จำนวนเวลา
ที่สอนต่อสัปดาห์ จำนวนเวลาทำการวิจัย จำนวนเวลาที่ไปปฏิบัติงานการบริหาร
การบริการ จำนวนนิสิตที่อยู่ในความดูแล และโครงการวิจัยที่กำลังวิจัยอยู่ หรือ
จะประมาณจะวิจัยในช่วงปีการศึกษา 2514 ถึง 2519 ทำเนียบนักวิจัยเล่มนี้อาจ
จะใช้ประโยชน์ได้โดยเอกเทศ แต่อาจจะให้ข้อมูลสมบูรณ์ควรจะใช้ควบคู่กับตัว
รายงาน "การสำรวจนักวิจัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย"

นามานุกรมทรัพยากรสื่อสารมวลชนทั่วประเทศ... พระนคร: แผนกอิสระสื่อสารมวลชน,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2515. 474 หน้า.

เป็นภาษาไทยและอังกฤษ แสดงผลการสำรวจสื่อสารมวลชนที่สำคัญทั้งหมด
คือ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และนิตยสาร แยกออกเป็น

ในพระนครธนบุรี และในต่างจังหวัด พร้อมทั้งจำแนกตามกำหนดเวลาออก รายการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แยกเป็นในพระนครธนบุรี และต่างจังหวัดเช่นเดียวกัน การเรียงลำดับในหมวดหมู่พระนครธนบุรี เรียงตามลำดับอักษรภาษาไทย แต่ในต่างจังหวัดเรียงตามลำดับอักษรภาษาไทยตามชื่อ หน่วยสื่อสารมวลชน ชื่อจังหวัดหน้าหนึ่งแบ่งออกเป็น 2 คอลัมน์ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สำหรับรายละเอียดแต่ละรายการมีดังนี้คือ

หนังสือพิมพ์แต่ละรายการจะให้ชื่อเจ้าของ ผู้พิมพ์ บรรณาธิการ ผู้อำนวยการ ผู้จัดการ สถานที่ตั้ง ราคา ลักษณะรูปเล่ม การจำหน่าย กำหนดเวลาออก แหล่งข่าวจากสำนักข่าว และบริการข่าว อัตราค่าโฆษณา ประเภทเนื้อหาทั่วไป

สำหรับรายการโทรทัศน์ กล่าวถึงชื่อเจ้าของ ผู้อำนวยการ ผู้จัดการ ขนาดคลื่น กำหนดเวลาส่งภาพ หัวหน้าฝ่ายช่างเทคนิค ของ ความถี่ กำลังส่ง หน่วยราชการที่ดำเนินการ สถานที่ตั้งสถานีส่ง - รับ มีทั้งรับภาพชัดเจน สถานีที่ตั้งสถานีถ่ายทอด แหล่งข่าวจากสำนักข่าวและสำนักแดงข่าว อัตราโฆษณาสำหรับรายการ 30 นาทีต่อครั้ง

ส่วนค่านิเทศ จะให้ชื่อผู้อำนวยการ ผู้จัดการ หัวหน้าฝ่ายจัดรายการ จัดหาโฆษณา ช่างเทคนิค ชื่อเต็มของสถานี ความถี่ ระบบกระจายเสียง กำลังส่ง หน่วยราชการที่ดำเนินงาน สถานที่ตั้ง ภาษาที่ใช้ในการกระจายเสียง เวลา วันส่ง กระจายเสียง รัศมีที่รับเสียงชัดเจน แหล่งข่าวและบริการข่าว อัตราโฆษณาสำหรับรายการ 30 นาทีต่อเดือน

นอกจากนี้ยังให้ชื่อเปรียบเทียบกำลังคนและวัสดุของแต่ละชนิดของสื่อมวลชนเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์และนิตยสาร วิทยุ และโทรทัศน์ และตารางเปรียบเทียบเนื้อหาวิชาทั่วไป ท้ายเล่มมีบรรณานุกรมชื่อภาษาอังกฤษเรียงตามลำดับอักษร²³⁸

สภาวิจัยแห่งชาติ, สำนักงาน. ทำเนียบสถาบันการวิจัยในประเทศไทย พ.ศ. 2506.

พระนคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2507.

รวบรวมรายชื่อหน่วยราชการ และรัฐวิสาหกิจที่ดำเนินการวิจัยเรียงลำดับตามสารบัญชี่ที่จำแนกตามหน่วยงาน โดยเรียงตามลำดับกระทรวง โดยมีสำนักนายกรัฐมนตรีขึ้นต้น แล้วตามด้วยกระทรวงอื่นตามลำดับอักษร และมีสารบัญชี่จำแนกสาขาวิชาตามศัพท์ภาษาอังกฤษ ใต้ศัพท์เรียงตามอักษรของกระทรวง ให้กระทรวงแยกออกเป็นกรม กอง แผนก มีงานละเอียดในแต่ละรายการดังนี้ คือ ที่ตั้งของหน่วยงาน วันที่จัดตั้ง สภาพของหน่วยงาน (เป็นหน่วยราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ระดับกรมกอง หรือระดับอื่น ๆ สภาพการวิจัย สาขาใด แขนง และวิชา เช่น สังคมศาสตร์ สาขาเศรษฐศาสตร์ วิชาการคลัง) วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานวิจัย เจ้าหน้าที่วิจัย อุปกรณ์การวิจัย งบประมาณวิจัยที่ได้รับ ทองสมุกที่ไซคนควา เอกสารที่พิมพ์เผยแพร่ (ถ้ามี)

สภาวิจัยแห่งชาติ, สำนักงาน. กองประมวลและประสานงาน. ทำเนียบกิจกรรมวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ไทย 2506. พระนคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2507. 149 หน้า.

เป็นทำเนียบแสดงกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์สาขาต่าง ๆ และทางสังคมศาสตร์ไทย สาขาวิชา รัฐศาสตร์ สถิติ เศรษฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์การเกษตร มนุษยวิทยา โบราณคดี สังคมวิทยา และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เรียงลำดับผลงานวิจัยตามสาขาวิชา ใต้ชื่องานวิจัยจะบอกชื่อผู้ทำการวิจัย โครงการวิจัย สถานที่ทำการวิจัย สาขาวิชา วัตถุประสงค์ สถานะการวิจัย ทุนอุดหนุนการวิจัย ผลการวิจัย และการเผยแพร่ผลงานการวิจัย

ทำเนียบโครงการวิจัยซึ่งได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ
ตั้งแต่ พ.ศ. 2503-2514 พระนคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี,
2515.

รวบรวมรายชื่อโครงการวิจัยทางสาขาวิชาต่าง ๆ รวมทั้งสาขาทางสังคมศาสตร์ ซึ่งมีผู้ขอทุนสภาวิจัยแห่งชาติ ทำการวิจัย แยกออกเป็นโครงการวิจัย ประเภทสาขาวิชาการ ประเภทอาจารย์และศาสตราจารย์และประเภทนักศึกษา ชั้นบัณฑิต เรียงลำดับตามสาขาวิชาในแต่ละสาขาเรียงตามลำดับประเภทของโครงการวิจัย และในแต่ละโครงการเรียงตามลำดับเลขที่โครงการ

แต่ละโครงการมีรายละเอียดชื่อโครงการ สถานที่ทำการวิจัย ผู้วิจัย ทุนอุดหนุนการวิจัย กำหนดเวลาที่วิจัย ที่หัวข้อโครงการมีเลขรหัสแสดงสาขาวิชา ประเภทโครงการและเลขที่ของโครงการ นอกจากนั้นมีภาคโครงการพิเศษ รายชื่อ โครงการวิจัยที่เสร็จสมบูรณ์แล้วตั้งแต่ พ.ศ. 2504-2514 และมียอดรวมจำนวนเงินอุดหนุนงานวิจัยในแต่ละสาขา ในแต่ละปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2503-2514 มีภาคแสดงสถิติเปรียบเทียบจำนวนเงินอุดหนุนการวิจัยที่ได้รับทุนจากสภาวิจัยแห่งชาติแต่ละปี ตารางเปรียบเทียบเงินทุนอุดหนุนทั้งสามประเภท พร้อมกับมีแผนผังและตารางเปรียบเทียบจำนวนเงินอุดหนุน การวิจัยทั้งสามประเภท จำแนกตามสาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์

หนังสือประวัติ (Histories)

ประวัติ (Histories) หมายถึง เรื่องเล่าที่เขียนขึ้นประกอบกับการบันทึกอย่างมีระเบียบวิธี ตามลำดับเวลา ของเหตุการณ์สำคัญ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับประเทศ ประชาชน บุคคล หรือเรื่องราวต่าง ๆ เป็นต้น²³⁹ ส่วนหนังสือประวัตินั้น คือหนังสือที่มีเรื่องราวติดต่อกันที่แสดงถึงวิถีที่ชีวิตนั้น ไคกาพานามาและเรื่องราวของบุคคลซึ่งมีผลงาน

²³⁹ The Shorter Oxford English, Dictionary on Historical Principles Combined with Britannica World Language Dictionary V.I
(Oxford: The Clarendon Press c. 1962), p. 906.

เกี่ยวกับความก้าวหน้า²⁴⁰ ปัจจุบันมีหนังสือประวัติของสังคมศาสตร์ยังไม่พอเพียง และมี
อยู่เพียงเล่มเดียวเท่านั้นที่เขาเกณฑ์คือ Becker, Howard and Barnes, Harry E.
Social Thoughts from Lore to Science นอกจากนั้นก็ไม่ได้วิเคราะห์ทางตาม
ประวัติอย่างแท้จริงเพียงแต่ใหม่หน้าที่มีประวัติสั้น ๆ ทางสังคมศาสตร์ที่ไม่ค่อยดีนัก ตัวอย่าง
หนังสือประวัติที่สำคัญทางสังคมศาสตร์ได้แก่

Abel, Theodore. The Foundation of Sociological Theory. New York:

Random. [nd.]

เป็นการศึกษาพัฒนาการของทฤษฎีที่มีระบบในสังคมวิทยา โดยได้ตรวจสอบผล
งานของ เคอร์กไฮม์ (Durkheim) ซิมเมล (Simmel) และ เวเบอร์ (Weber)
ในฐานะเป็นผู้วางรากฐานทฤษฎีสังคมวิทยาสมัยใหม่ และได้ประติดประต่อความ
ต่อเนื่องระหว่างการวางรากฐานและวิธีการจำแนกวิเคราะห์ที่ใหม่กว่า²⁴¹

Aron, Raymond. Main Currents in Sociological Thought. 2 Vols.

New York: Basic Books, Vol.1, 1965, Vol. 2, 1967.

การวิเคราะห์ผลงานของนักทฤษฎีทางสังคมวิทยา ตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 จน
ถึงตอนต้นศตวรรษที่ 20 จุดประสงค์เพื่อคนหารองรอยความต่อเนื่องระหว่าง
ทฤษฎีสังคมวิทยาสมัยใหม่ที่วิเคราะห์ออกมาแล้วกับทฤษฎีทางสังคมวิทยารุ่นเก่า
เล่มหนึ่งกล่าวถึง มงเตสกีเยอร์ (Montesquieu) คอมท (Comte) มาร์กซ
(Marx) และโตเกอรวีลด์ (Toqueville) และเล่มที่สอง เคอร์กไฮม์
(Durkheim) ปาเรโต (Pareto) และเวเบอร์ (Weber)²⁴²

6

²⁴⁰White and Others, op. cit., p. 11.

²⁴¹Friedes, op. cit., p. 111.

²⁴²Ibid., p. 112.

Becker, Howard, and Barnes, Harry E. Social Thought from Lore to Science. 3d ed. 3 Vols.

เป็นเรื่องราวที่ละเอียดและกว้างเกี่ยวกับการคิดทฤษฎีทางสังคม ตั้งแต่ความคิดของกลุ่มชน กอนานออกเขียนไดและของวัฒนธรรมโบราณรวมถึงสังคมวิทยาทั่วโลกในศตวรรษที่ 20 เน้นหนักในเนื้อหาและคำอธิบายทางสังคมเกี่ยวกับปรัชญาทางสังคมขั้นพื้นฐาน และยังมีมุ่งความสนใจอยู่ที่การพิจารณาทางระเบียบวิธี การและสิ่งที่เกิดขึ้นที่กำลังวิวัฒนาการทางสังคมศาสตร์ ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 3 มีเนื้อหาเหมือนฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 พิมพ์ในปี ค.ศ. 1952 (ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 1 พิมพ์ในปี 1938) และมีคำวิจารณ์เพิ่มเติมผนวกเข้าไปในแต่ละบท พร้อมกับมีบรรณานุกรมที่จัดทำให้ทันสมัยและมีภาคผนวกเกี่ยวกับแนวโน้มทางสังคมวิทยา ตั้งแต่ ค.ศ. 1937-1960 ซึ่งเป็นเรื่องราวที่เขียนอยู่ดั้งเดิมปีต่อปี สำหรับหนังสือรายปีของ Encyclopedia Britannica.

Brew, J.O. (ed) One Hundred Years of Anthropology. Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1968.

เป็นปรากฏการณ์ที่แสดงเป็นอนุสรณ์ในปี ค.ศ. 1966 ในการฉลองครบรอบปีของการก่อสร้าง Peabody Museum of Archaeology and Ethnology ที่ฮาร์วาร์ด คำบรรยายแต่ละอันแสดงโดยนักวิชาการที่มีชื่อเสียงเด่น เกี่ยวกับพัฒนาการในสาขาวิชาอหสาทางมานุษยวิทยาระหว่างศตวรรษที่ผ่านมาคือโบราณคดีอเมริกัน วิชาอนุประวัติศาสตร์ของโลกที่เก่าแก่ มานุษยวิทยาชีวภาคชาติพันธุ์วิทยา และมานุษยวิทยาสังคม ภาษาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับมานุษยวิทยา²⁴³

Crick, Bernard. The American Science of Politics: Its Origins and Foundations. Berkeley: University of California Press, 1959.

เป็นเรื่องราวเชิงวิจารณ์ของพัฒนาการตามทัศนะกว้าง ๆ ทางวิทยาศาสตร์ในการศึกษาทางการเมืองในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยได้ตรวจสอบแนวโน้มที่สำคัญ ของนักเขียนในคานการเมืองอเมริกัน ตั้งแต่การก่อตั้งสาธารณรัฐไปจนถึงกลางคริสต์วรรษ 1950²⁴⁴

Fusfeld, Daniel R. The Age of the Economist, the Development of Modern Economic Thought. Chicago: Scott, Foresman, 1966.

ประวัติของแนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์ในทวีปยุโรปและอเมริกา ตั้งแต่เริ่มต้นเศรษฐกิจการค้าในศตวรรษที่ 15 พัฒนาการของเศรษฐศาสตร์ในฐานะที่เป็นสาขาหนึ่งของการตรวจสอบทางคานวิทยาศาสตร์ แต่เน้นหนักในการแสดงออกถึงตำแหน่งของแนวความคิดของโรงเรียนต่าง ๆ และความสัมพันธ์ระหว่างความคิดทางเศรษฐศาสตร์และนโยบายสาธารณะในขณะนั้นด้วย²⁴⁵

Hacker, Andrew. Political Theory: Philosophy. Ideology, Science. New York: Macmillan Co., 1961.

เป็นการอภิปรายความคิดเห็นของนักทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ 15 คน ตั้งแต่เพลโต (Plato) จนกระทั่งถึง จอห์น สจจอต มิลล์ (John Stuart Mill) ให้ประวัติของปรัชญาทางการเมืองมากกว่าประวัติการเมืองการปกครอง

²⁴⁴ Ibid., p. 110.

²⁴⁵ Ibid., p. 108.

จุดประสงค์สำคัญของหนังสือเล่มนี้ เพื่อจะแสดงให้นักทฤษฎีเห็นว่า คำรทาง
 ความประวัติเป็นเพียงการวิเคราะห์ที่จะนำไปสู่การศึกษาต่อไป²⁴⁶

Harris, Marvin. The Rise of Anthropological Theory: A History of
 Theories of Culture. New York: Thomas G. Crowell, 1968.

เป็นการอภิปรายเชิงวิจารณ์เกี่ยวกับพัฒนาการทางทฤษฎีในทางมานุษยวิทยา
 ตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 จนถึงปัจจุบัน มุ่งหน้าไปสู่การค้นหากฎเกณฑ์ทางประวัติของ
 วัฒนธรรม²⁴⁷

Hays, H.R. From Aape to Angel: an Informal History of Social
 Anthropology. London: Methuen & Co. Ltd., 1959.

บรรยายประวัติของมานุษยวิทยาสังคม ซึ่งเป็นผลงานของนักวิชาการ 50 คน
 ที่สำคัญ โดยพิจารณาในหัวข้อทั่ว ๆ ไป ตัวอย่างเช่นมานุษยวิทยา และจิตวิทยา
 ขั้นทดลอง²⁴⁸

Hoselitz, Bert F. (ed) A Reader's Guide to the Social Sciences.
 Glencoe Ill.: Free Press, 1959. 256 pp.

แม้จะเป็นคู่มือแนะนำวรรณกรรมทางสังคมศาสตร์ 7 สาขาวิชา แต่บทแรกก็มี
 ประวัติพัฒนาการอย่างสั้น ๆ ของวิชาทางสังคมศาสตร์

²⁴⁶ Ibid., p. 110.

²⁴⁷ Ibid., p. 107.

²⁴⁸ Loc. cit.

Haselitz, Berthod (ed) Theories of Economic Growth. Glencoe, Ill.: Free Press, 1960.

รวบรวมความเรียง 7 เรื่อง โดยผู้เขียนต่างกันซึ่งเกี่ยวกับความคิดของ ความเจริญเติบโตทางดานเศรษฐศาสตร์เท่าที่ได้อพัฒนาการมาในโรงเรียนสำคัญ ทางดานนี้ ตั้งแต่สมัยระบบนายทุนและขุนนางจนกระทั่งถึงปัจจุบัน²⁴⁹

Kardiner, Abram and Edward Preble. They Studied Man. Cleveland: World, 1961.

เป็นเรื่องราวของชีวิตและผลงานของบุคคลสำคัญ 10 คน ในประวัติของ มานุษยวิทยา แต่ละคนได้อให้วิธีการใหม่ ๆ สำหรับการศึกษารื่องคน จุดประสงค์ ที่สำคัญคือ เพื่อจะเชื่อมโยงข้อสมมุติฐานของนักแก้ไขค้ดแปลงผู้ยิ่งใหญ่สองสาม คนในพัฒนาการของศาสตร์เกี่ยวกับคนตามอุดมคติของสมัยต่าง ๆ ตลอดชีวิตส่วนตัว ของบุคคลเหล่านั้น²⁵⁰

Maokenzie, Norman. (ed) A Guide to the Social Sciences. New York: The New American Library, c1966. 256 pp.

เป็นคู่มือแนะวิชาทางสังคมศาสตร์ มีทั้งหมด 11 บท แต่ละบทเขียนโดยนัก สังคมศาสตร์เด่น ๆ ทายบทมีการแนะนำวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยการให้รายชื่อ หนังสืออ่านคนคว้อต่อไป บทที่ 1 เป็นบทนำเกี่ยวกับลักษณะวิชาสังคมศาสตร์โดย ชั่วไป ประวัติอย่างสังเขป นอกนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และสังคม มานุษยวิทยา สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ การปกครอง จิตวิทยาสังคม อุดมการ ทางการเมือง วรรณกรรมและสังคม แนวความคิด วิธีการและคุณค่า แต่ละบท

²⁴⁹Ibid., p. 108.

²⁵⁰Loc. cit.

แสดงทัศนะที่สมบูรณ์ถึงการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ โดยผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการ
10 คน ซึ่งสังเกตและประเมินลักษณะชีวิตของคน

Mitthell, G. Duncan. A Hundred Years of Sociology. London:
Gerald Duckworth, 1968.

สรุปพัฒนาการของสังคมวิทยา ตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 19 จนถึงกลางศตวรรษ
ที่ 20 มุ่งความสนใจอยู่ที่พัฒนาการของประเพณีนิยมหลัก 2 อันคือ แบบนิกคีนและ
แบบบรยาย และให้ข้อพิจารณาที่ละเอียดเชิงวิจารณ์เกี่ยวกับบุคคลและผลงาน
สำคัญ²⁵¹

Roll, Eric. A History of Economic Thought. 3d ed. Englewood
Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1956.

เป็นประวัติของลัทธิเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่ พร้อมกับเน้นหนักในประวัติของ
นักเศรษฐศาสตร์ที่เป็นเจ้าของความคิดซึ่งมีความสำคัญ สัมพันธ์กับทฤษฎีปัจจุบัน
และขัดแย้งในสาขาวิชาเศรษฐกิจการเมืองที่กว้างขวางมากกว่าในสาขาย่อย ๆ
ของเศรษฐศาสตร์²⁵²

Sabine, George H. A History of Political Theory. 3d ed. New York:
Holt, Rinehart, Winston, 1961.

เป็นตำราที่รู้จักดีและใช้กันมากครอบคลุมปรัชญาทางการเมืองที่นักเขียน ตั้งแต่
สมัยกรีกโบราณจนถึงลัทธิเสรีนิยม สังคมนิยม คอมมิวนิสต์ และฟาสซิสต์ในสมัย
ศตวรรษที่ 20 มีการวิเคราะห์อย่างละเอียดและกว้างขวางในเรื่องความคิดและ

²⁵¹ Ibid., p. 113.

²⁵² Ibid., p. 108.

แนวโน้มนำสำคัญ ในลักษณะของเหตุผลและความถูกต้องส่วนตัว การเชื่อมต่อไปถึงสภาพทางการเมืองและสังคมในสมัยนั้น รวมทั้งผลกระทบที่มีต่อนักเขียนอื่น ๆ ²⁵³

Schumpeter, Joseph A. Ten Great Economists from Marx to Keynes.

New York: Oxford University Press, 1961.

รวบรวมความเรียงที่ขนาดยาวที่เคยพิมพ์ออกมาในรูปของบทความระหว่าง ค.ศ. 1910-1950 เกี่ยวกับนักเศรษฐศาสตร์ผู้ยิ่งใหญ่ 10 คน คือ มาร์กซ์ (Marx) วาลรัส (Walras) มันเกอร์ (Menger) มาร์แชลล์ (Marshall) ปาเรโต (Pareto) โบรม บาวเวค (Bohm-Bawerk) ไทสซิก (Tauszig) ฟิชเชอร์ (Fisher) มิทเชลล์ (Mitchell) และเคนส์ (Keynes) บทเขียนส่วนใหญ่เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์อย่างกว้าง ๆ ในระยะเวลา 50 ปีที่ผ่านมา แต่ได้กล่าวถึงการศึกษาเศรษฐศาสตร์อย่างละเอียด พร้อมกับการวิเคราะห์บางอย่างอื่นที่มีความสำคัญอย่างมากที่สุดต่อเศรษฐศาสตร์ ²⁵⁴

Somit, Albert and Tanenhaus, Joseph. The Development of American Political Science: from Burgess to Behavioralism. Boston: Allyn and Bacon, 1967.

เรื่องราวเกี่ยวกับพัฒนาการของรัฐศาสตร์เท่าที่เป็นวิชาชีพในประเทศสหรัฐอเมริกา พร้อมกับเน้นหนักในทัศนะที่เปลี่ยนไปของนักการรัฐศาสตร์เกี่ยวกับขอบเขตและวิธีการของสาขาวิชา ตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 19 จนถึงปัจจุบัน จุดประสงค์เพื่อจะแสดงให้เห็นสภาพปัจจุบันของสาขาวิชา โดยเฉพาะเท่าที่ปรากฏ

²⁵³ Ibid., pp. 110-111.

²⁵⁴ Ibid., pp. 108-109.

จากความขัดแย้งทางระเบียบ วิธีการของปี 1940 และ 1950 โดยการตรวจสอบ
จากประวัติของสาขาวิชาเอง²⁵⁵

Whittaker, Edmund. Schools and Streams of Economic Thought. Chicago:
Rand McNally, 1960.

แสดงถึงพัฒนาการทางความคิดทางด้านเศรษฐศาสตร์ ตั้งแต่สมัยโบราณจน
กระทั่งถึงปัจจุบัน ทิวทัศน์ถึงวิวัฒนาการของเศรษฐศาสตร์เท่าที่เป็น
สาขาวิชาที่ทำการศึกษา แต่จุดที่น่าสนใจที่สุดคือบทสรุปและนโยบายที่มีต่อไปข้าง
หน้าของนักปรัชญาทางเศรษฐกิจมากกว่าลักษณะของการวิเคราะห์²⁵⁶

สังคมศาสตร์กับประเทศไทย ประมวลบทความควยสังคมศาสตร์สาขาต่าง ๆ และการนำสาขา
วิชาเหล่านี้มาใช้ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคนควา มหาวิทยาลัย
คอร์เนลล์, 2499.

รวมบทความ 27 เรื่อง ว่าควยสังคมศาสตร์สาขาต่าง ๆ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เนื้อหาครอบคลุมสาขาวิชามานุษยวิทยา ภาษ
วัฒนธรรม ภาษาศาสตร์ จิตวิทยาสังคม จิตวิทยาการศึกษา สังคมวิทยา สังคม
สงเคราะห์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์การเกษตร
และสถิติ สังคม อธิบายถึงขอบเขต ความมุ่งหมายประวัติอย่างย่อ ๆ ของแต่ละ
สาขาวิชา โดยชาวต่างประเทศ แล้วจึงอธิบายถึงการใช และความสามารถที่
จะนำมาใช้ในประเทศไทย ท้ายภาคภาษาไทยมีอภิธานศัพท์ ไทย - อังกฤษ
ครึ่งเล่มหลังเป็นภาคภาษาอังกฤษ

²⁵⁵ Ibid., p. 111.

²⁵⁶ Ibid., p. 109.

อักษรานุกรมชีวประวัติ (Biographical Dictionaries)

ชีวประวัติ (Biographies) หมายถึงบันทึกชีวิตที่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษรของแต่ละบุคคล²⁵⁷ อักษรานุกรมชีวประวัติหมายถึงหนังสือที่รวมประวัติบุคคลสำคัญ โดยให้ความรู้เรื่องปีเกิด ตาย (ถ้าตายแล้ว) ภูมิลาเนา และเรื่องส่วนตัว เช่น ฐานะการสมรส ชื่อภรรยา บุตรธิดา ประวัติการศึกษา งานสำคัญที่เคยทำ ตำแหน่งปัจจุบัน และตำบลที่อยู่²⁵⁸ นอกจากนั้นแล้วยังกล่าวถึงตำแหน่งที่เคยดำรง (เรียงตามลำดับเวลา) ตำแหน่งกิตติมศักดิ์ สมาชิกในสมาคมต่าง ๆ ชื่อวิทยานิพนธ์ อนุมัติบัณฑิต ชื่อหนังสือและบทความที่เขียนและได้รับการตีพิมพ์ ประสบการณ์ การเดินทาง และงานอดิเรก เป็นต้น²⁵⁹

อักษรานุกรมชีวประวัติแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. อักษรานุกรมชีวประวัติของบุคคลสำคัญทั่วโลก (Universal Biographical Dictionaries) ซึ่งรวบรวมรายชื่อบุคคลสำคัญ ๆ ทั่วโลกทั้งที่ล่วงลับไปแล้วและยังมีชีวิตอยู่
 2. อักษรานุกรมชีวประวัติของบุคคลที่ล่วงลับไปแล้ว (Retrospective Biographical Dictionaries) รวบรวมเรื่องราวของบุคคลที่ล่วงลับไปแล้วทั้งสิ้น ไม่มีบุคคลที่มีชีวิตอยู่เลย อักษรานุกรมชีวประวัติประเภทนี้ยังแบ่งย่อยเป็นชีวประวัติของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือชาติใดชาติหนึ่งก็ได้ หรืออาจเป็นชีวประวัติของบุคคลผู้ที่มีอาชีพอย่างเดียวกัน เช่น นักสังคมศาสตร์ นักการศึกษา และนักดนตรี เป็นต้น
 3. อักษรานุกรมชีวประวัติของบุคคลที่ยังมีชีวิตอยู่ (Current Biographical Dictionaries) รวบรวมชีวประวัติของบุคคลที่ยังมีชีวิตอยู่ในระบายนั้น ๆ
- ตัวอย่างอักษรานุกรมชีวประวัติที่รวบรวมชีวประวัติของนักสังคมศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ

ได้แก่

²⁵⁷ "Biographies," The Britannica World Language..., P. 180.

²⁵⁸ แม่นมาส ขวาลิต และสิรินทร ขวงโชติ, เรื่องเดิม, หน้า 4.

²⁵⁹ John W. Best, Research in Education (2d ed.; Englewood Cliffs: Prentice Hall, Inc., 1970), p. 71.

Current Biography. V 1.- New York: H.W. Wilson, 1940-

Monthly with annual Cumulations.

รวมชีวประวัติของบุคคลในปัจจุบันในวงอาชีพ 40 ชนิด มีรูปภาพ การออกเสียงชื่อยาก และมีการอ้างอิงถึงวัสดุที่จะอ่านเพิ่มเติม แต่ละฉบับมีบรรณานุกรมของฉบับก่อน ๆ ฉบับรวมเล่มรายปีมีบรรณานุกรม²⁶⁰

Dictionary of American Biography. New York: Scribner's, 1928-1958.

11 Vols.

จัดทำตามแนวเดียวกับ Dictionary of National Biography ให้เรื่องราวทางชีวประวัติอย่างพอเพียงเกี่ยวกับชาวอเมริกันที่ตายไปแล้ว แต่มีชื่อเสียง และให้ชีวประวัติของบุคคลที่ทำประโยชน์สำคัญให้แก่ประเทศชาติ รวมทั้งได้ไต่รรมานุกรมของอักษรานุกรมชีวประวัติด้วย²⁶¹

International who's who, 1935- London: Europa Publications,

1935- Annual.

ออกไม่สม่ำเสมอ เป็นชีวประวัติบุคคลที่เด่นของโลกประมาณ 8,000-13,000 คนต่อปี ตั้งแต่เริ่มแรกจนถึง ค.ศ. 1935 ออกเป็นส่วนหนึ่งของแผนปลิว Europa เป็นชีวประวัติสั้นแต่เชื่อถือได้ ให้ออก ตำแหน่ง ปีเกิด สัญชาติ การศึกษา อาชีพ ผลงาน (ทางวิทยาศาสตร์ วรรณกรรม และทางศิลปะ ฯลฯ) และที่อยู่²⁶²

²⁶⁰ White and others, op. cit., p. 45.

²⁶¹ Brogan and Buck, op. cit., p. 79.

²⁶² White and Others, op. cit., p. 46.

International Yearbook and Statesmen's WHO's WHO, 1953-

London: Burke's Peerage, 1953- Annual.

เป็นหนังสืออ้างอิงที่รวมเอาข้อมูลเกี่ยวกับสภาทางการเมืองและเศรษฐกิจของโลก พร้อมกับเป็นนามานุกรมชีวประวัติระหว่างชาติที่ให้ชีวประวัติอย่างสังเขปของบุคคลประมาณ 10,000 ซึ่งเป็นรัฐบุรุษ นักการทูต ผู้นำทางทหาร พระ อุตสาหกรรม เป็นต้น เนื้อหาเกี่ยวกับประกาศต่าง ๆ จัดเรียงตามลำดับอักษร และให้ตัวเลขทางสถิติอย่างละเอียด

Smith, George. Dictionary of National Biography. New York: Oxford University Press, 1882. - 1961. 22 Vols. and Supplements, which include the Concise Dictionary of National Biography.

เป็นสิ่งพิมพ์ทางวิชาการให้ชีวประวัติของชาวอังกฤษผู้มีชื่อเสียงมากกว่า 30,000 คน ทำให้บรรณาธิการใช้เวลาเขียนถึง 15 ปี ที่จะทำฉบับแรกให้สมบูรณ์ และตั้งแต่นั้นมาก็นับเพิ่มเติมออกมาเพื่อให้อักขรานุกรมเล่มนี้ทันสมัย²⁶³

Webster's Biographical Dictionary. Springfield, Mass: Merriam, 1964.

ให้ชีวประวัติบุคคลอย่างสั้น ๆ จากทุกสมัยเป็นจำนวนพัน และเป็นอักขรานุกรมเล่มที่หายาก เพราะได้ไ้การออกเสียงของชื่อต่าง ๆ และมักจะเป็นเล่มที่บรรณารักษ์วางไว้ไขบนโต๊ะบริการอ้างอิงตอบคำถามและช่วยคนความมากกว่าจะนำขึ้นไว้บนชั้นหนังสือ

¹⁶³ Brogan and Buck, op. cit., p. 78.

Who's Who, New York: St. Martin's, 1849-

รวบรวมประวัติของชาวอังกฤษที่มีชื่อเสียง แม้จะคล้ายกับ Who's Who in America แต่เก่าแก่กว่าครึ่งศตวรรษ และยังมีชุดที่เรียกว่า Who was Who ที่ให้ประวัติชาวอังกฤษในอดีตด้วย²⁶⁴

Who's Who in America. Chicago: Marguis, 1898-

รวบรวมชีวประวัติอย่างสั้น ๆ พร้อมให้ที่อยู่ของชาวอเมริกันที่ยังมีชีวิตอยู่ที่มีชื่อเสียง และอาจจะให้รายชื่อบุคคลที่เป็นที่รู้จักดี แต่ดำรงตำแหน่งที่มีความรับผิดชอบพอสมควร หนังสือเล่มอื่น ๆ ในชุดนี้ที่จำกัดเฉพาะพื้นที่ทางภูมิศาสตร์พอจะหาได้ อาทิเช่น Who's Who in the West สำหรับชีวประวัติของชาวอเมริกันแต่เริ่มแรกอยู่ในชุดที่มีชื่อว่า Who Was Who in America.²⁶⁵

Who's Who in Thailand. Bangkok: International Publishing and Marketing Company Limited, 1973- Monthly.

รวบรวมเรื่องราวชีวประวัติอย่างสั้น ๆ ของบุคคลที่มีชื่อเสียงในเมืองไทย ทั้งที่เป็นคนไทยและชาวต่างประเทศ เรียงตามลำดับอักษร แต่ละรายการให้ภาพเจ้าของชีวประวัติ บอกชื่อ เชื้อชาติ สถานที่และวันเกิด วุฒิทางการศึกษา ประวัติอาชีพการงาน ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน กิจกรรมพิเศษ ประวัติทางครอบครัว เจริญสุดขีด และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับ งานอดีตและที่อยู่ปัจจุบัน

คำกรณยานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี. ประวัติบุคคลสำคัญแบบสมบูรณ์. พระนคร: คลังวิทยา, 2505.

รวมชีวประวัติบุคคลสำคัญ ๆ ของไทย ส่วนมากเป็นบุคคลที่มีตำแหน่งการงานสูง มีภาพประกอบและคำอธิบายอย่างละเอียด

²⁶⁴Loc. cit.

²⁶⁵Loc. cit.

ศักดิ์ นาสุกนิรันดร์ และคนอื่น ๆ. ใครเป็นใครในประเทศไทย Who's Who in Thailand
พระนคร: ฝ่ายวิจัย คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2506.

รวมชีวประวัติของบุคคลสำคัญ ซึ่งมีความรู้ความชำนาญในแขนงวิชาต่าง ๆ ทั้งในและนอกวงราชการ โดยเน้นหนักไปในด้านคุณวุฒิ การปฏิบัติงาน และความชำนาญพิเศษของแต่ละบุคคล เพื่อเป็นประโยชน์แก่ทางราชการและวงการศึกษา ในการที่จะค้นคว้า หรือติดต่อขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ในการเลือกบุคคลสำคัญในวงราชการ จะเลือกข้าราชการตั้งแต่นั้นเอกขึ้นไป ที่ยังคงดำรงตำแหน่งอยู่ เรียงลำดับประวัติตามแบบพจนานุกรม

ถวิล เกิดเปรมเวส (ผู้รวบรวม) เกียรติศักดิ์ผู้นำของไทย. พระนคร: ทีวีกิจการพิมพ์, 2508.

รวบรวมประวัติของนายกรัฐมนตรี 17 คนของไทย พร้อมกับให้รายชื่อคณะรัฐมนตรีรายชื่อยุแทนราษฎรชุดแรก การแบ่งงานของรัฐบาล พร้อมกับให้รายชื่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสายงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นชั้นหัวหน้า มีภาคผนวกประวัติย่อของจอมพล 11 คน

ทองศรี กำภู และคนอื่น ๆ. รัฐสภาไทย พุทธศักราช 2511 ชีวประวัติสมาชิกรัฐสภา.
พระนคร: สำนักวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนาบริหารศาสตร์, 2513.

ประมวลชีวประวัติของสมาชิกรัฐสภาในปี 2512 ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภา 164 นาย และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 214 นาย เป็นชีวประวัติสั้น แยกออกเป็นวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้รายละเอียดดังนี้ คือ ชื่อ สังกัดพรรค วันเดือนปีเกิด อาชีพ การศึกษา ที่อยู่และการสมรส

ให้ตารางสถิติแสดงการวิเคราะห์เกี่ยวกับสมาชิกรัฐสภาในด้านอายุ สมาชิกวุฒิสภา ภูมิลำเนาที่เกิดของสมาชิก ภูมิลำเนาปัจจุบัน แบ่งตามภาค สังกัดพรรคการเมือง อาชีพหลัก มาตรฐานการศึกษา เป็นต้น

ไถยน้อย (นามแฝง) 10 นายกรัฐมนตรี. พระนคร: แพทย์พญา, 2502.

รวบรวมชีวประวัติโดยละเอียดของนายกรัฐมนตรีไทย 10 คน นับแต่วัยเด็ก ประวัติการเรียน อุปลินสัยใจคอ ความเป็นอยู่ในครอบครัว สังคม เพื่อนสนิท ผลงาน ความคิดเห็นทางการเมือง การปฏิบัติงานอย่างละเอียด เหตุการณ์สำคัญ ๆ ในสมัยที่เป็นนายก มีการสนทนาโต้ตอบในเรื่องสำคัญ ๆ นอกจากชีวประวัติแล้วยังมีเหตุการณ์ที่คณะกรรมการทำการศึกษา การปรับปรุงกองทัพไทย พระราชหัตถเลขาของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เกี่ยวกับการทรงสละพระราชบัลลังก์ และพระราชวิจารณ์เค้าโครงเศรษฐกิจของนายปรีดี พนมยงค์

บุญทรง สราวุช. 40 รัฐบุรุษของโลก. พระนคร: เสริมวิทย์บรรณาการ, 2515.

รวบรวมชีวประวัตินักการเมืองสำคัญของโลกผู้ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมให้แก่ประเทศชาติ และผู้ที่ประสบความสำเร็จขึ้นไปอยู่ในตำแหน่งสูงสุดของชาติต่าง ๆ ทั้งในอเมริกา ยุโรปและเอเชีย รวม 40 คน มีรูปภาพประกอบ เวลาเกิดและตาย กล่าวถึงชีวประวัติตั้งแต่เด็ก และผลงานสำคัญ

ประเสริฐ อุนครุหะนันท์. ประวัติประธานาธิบดีและนายกรัฐมนตรีของโลก. พระนคร: เขมมบรรณกิจ, 2504.

หนังสือชีวประวัติที่ได้รวบรวมจากต้นฉบับหลายแห่ง กล่าวถึงประวัติของประธานาธิบดีและนายกรัฐมนตรีของโลก 123 คน เรียงตามลำดับอักษรชื่อเจ้าของประวัติ มีวันเดือนปีเกิด ประวัติการทำงาน การศึกษา การสมรส ให้แต่สาระสำคัญ มีภาพเจ้าของประวัติประกอบ อาจเป็นภาพเขียนหรือภาพวาด

สมบัติ พลายน้อย. ชาวต่างชาติในประวัติศาสตร์ไทย. พระนคร: รวมสาส์น, 2505.

รวบรวมชีวประวัติชาวต่างชาติที่เข้ามาทำประโยชน์ให้แก่ประเทศไทย รวมทั้งหมด 24 คน พร้อมทั้งรูปภาพประกอบด้วย

หนังสือแผนที่และหนังสือภาพ (Atlases and Pictorial Works)

หนังสือแผนที่และหนังสือภาพ เป็นแหล่งข้อมูลที่พิมพ์แผนที่และรูปภาพหรือเรื่องราว ปัจจุบันในรูปของศิลปะแบบอื่น ๆ²⁶⁶

"Atlas" เป็นคำที่ประยุกต์ใช้โดยทั่วไปกับการรวบรวมแผนที่หรือแผนภูมิปกติ จะเข้บรวมนเข้าไว้ด้วยกันเป็นเล่ม นอกจากแผนที่และแผนภูมิแล้วมักจะมีรูปภาพ ข้อมูลตาราง ข้อเท็จจริง และครรชนนี้ชื่อสถานที่ เส้นละติจูดและลองจิจูด หรือตามเส้นแสดงตำแหน่งที่จะ มีตัวเลขและตัวหนังสือไปตามค่านวนอนของแผนที่นั้น ๆ โดยทั่วไปแผนที่อาจจำแนกออก ได้ 2 ประเภทใหญ่คือ แผนที่โลกและแผนที่เฉพาะภูมิภาค (World and Regional Works) และแต่ละประเภทอาจจำแนกย่อยลงไปเป็นแผนที่อ้างอิงทั่วไป เพื่อจะช่วยในการหาคำแห่ง หรือแสดงลักษณะทางภูมิศาสตร์ หรือสิ่งที่เป็นอยู่ทางการเมือง และแผนที่เฉพาะวิชาที่ให้เรื่องราวอย่างละเอียดเกี่ยวกับ อาณาเขต ภูมิอากาศ เศรษฐกิจ ชรณีวิทยา ประวัติศาสตร์ ภาษา ประชากร ศาสนา แหล่งทรัพยากร การคมนาคมสื่อสาร การปลูกพืช และลักษณะอื่น ๆ ของพื้นที่²⁶⁷ ตามตัวอย่างดังต่อไปนี้

Atlas of South-East Asia. London: Macmillan & Co., Ltd., 1964.

รวบรวมแผนที่ 130 แผนที่ มีบทความอยู่หลังแผนที่ กล่าวถึงอาณาเขตของ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งหมดก่อนแล้ว จึงกล่าวแต่ละประเทศ แผนที่ให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอาณาเขตและประชากร สภพทางภูมิศาสตร์ ภาพถ่ายและเกี่ยวกับมนุษย์ ภูมิอากาศและการเพาะปลูก การใช้พื้นที่การเกษตรกรรม การชลประทาน แหล่งแรธาตุต่าง ๆ การอุตสาหกรรม การคมนาคม และประชากร เป็นต้น

²⁶⁶White and Others, op. cit., p. 13.

²⁶⁷"Atlas" Encyclopedia Britannica, II (c 1966), 699.

นอกจากนี้ยังมีแผนผังของเมืองใหญ่ ๆ รวมอยู่ด้วย พร้อมกับแสดงถึงท่ามลต่าง ๆ
ท้ายเล่มมีครรรชนี

The Economist Intelligence Unit and The Cartographic Department of
the Clarendon Press. Oxford Economic Atlas of the World.
2d ed. Oxford: Oxford University Press, 1959. 280 pp.

จัดทำเพื่อสนองความต้องการของนักเศรษฐศาสตร์ นักภูมิศาสตร์ และนัก
เรียนอื่น ๆ รวมทั้งบุคคลที่จัดทำธุรกิจการค้า อุตสาหกรรมและเกษตรกรรม ผู้ซึ่ง
ต้องการเรื่องราวพื้นฐานเกี่ยวกับเศรษฐกิจของโลก แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ
ตอนที่หนึ่ง เกี่ยวกับแผนที่สินค้าของโลก จัดรวมกลุ่มออกเป็น 10 ส่วน ตามประ-
เภทของสินค้า และ ตอนที่สอง เป็นครรรชนี จัดเรียงลำดับตามประเทศ ให้อัตติ
และแสดงให้เห็นความสำคัญที่สัมพันธ์ของสินค้านิคแตกต่างกันในทางเศรษฐกิจของ
ประเทศ แผนที่โลกเล่มนี้ได้รับการทำสมบูรณ์ยิ่งขึ้นโดยหนังสือแผนที่เฉพาะภูมิภาค
ซึ่งให้รายละเอียดมาก อาทิเช่น The Middle East and North Africa
The Middle East and North Africa เป็นตน²⁶⁸

Encyclopedia Britannica World Atlas. Chicago: Encyclopedia Britan-
nica Corp, 1964.

เป็นหนังสือแผนที่ที่ได้รับความนิยมมาก ครอบคลุมแผนที่โลก ตารางสถิติและ
ครรรชนีของชื่อสถานที่ แบ่งออกเป็นห้าตอนคือ แผนที่ทางการเมืองและกายภาพ
แผนที่โลก ข้อสรุปทางคานภูมิศาสตร์ การเปรียบเทียบสภาพทางภูมิศาสตร์ และ
ครรรชนีเพื่อแสดงให้เห็นดังตัวอย่างเช่น การกระจาย พืชผลเกี่ยวเกี่ยวของโลก
ประชากร อุตสาหกรรม ภูมิศาสตร์การเมือง และลักษณะทางกายภาพ ในส่วนที่

²⁶⁸ Whinchell, op. cit., p. 390.

เป็นสถิติของตอนข้อสรุปทางภูมิศาสตร์ มีข้อมูลสำหรับประเทศมากกว่า 200 ประเทศ เกี่ยวกับการแบ่งแยกทางการเมือง ประชากร การลงทุนการผลิต การค้า การคลัง การขนส่ง การคมนาคม การศึกษาและสุขภาพ และในตอนเปรียบเทียบสภาพทางภูมิศาสตร์ ให้อายชื่อ ลักษณะภูมิประเทศ ตามธรรมชาติ และลักษณะทางกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นในโลก

Ginsburg, Norton Sydney. Atlas of Economic Development. Chicago:

University of Chicago Press, 1961. 119 pp.

เป็นหนังสือแผนที่แสดงภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ ประชากร การเกษตรกรรม การค้า และอุตสาหกรรม การขนส่ง แต่ละตอนมีคำบรรยายประกอบ แยกออกเป็น 8 ตอน ตอนแรก เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องพื้นฐานทั่วไป ตอนที่ 2 แผนที่แสดงประชากรของโลก เช่น ความหนาแน่นความเจริญเติบโต การตาย จำนวนแพทย์ต่อ จำนวนประชากร จำนวนอาหาร ตอนที่ 3 เป็นแผนที่แสดงการจัดประเภทประชากร เช่น ประชากรเกษตรกร ประชากรเมือง ประชากรที่ใ้รับการศึกษา จำนวนหนังสือพิมพ์จำหน่ายต่อประชากร 1,000 คน จำนวนผู้ศึกษาในชั้นประถม และจำนวนผู้ศึกษาหลังชั้นประถมขึ้นไป ตอนที่ 4 เกี่ยวกับทรัพยากรการลงทุนต่าง ๆ เช่น พื้นที่ทำการเกษตรกรรม จำนวน 100 เอเคอร์ต่อประชากร จำนวนเปอรเซนตของพื้นที่ทำการเกษตร จำนวนชาวสล่า จำนวนชาวเปิดกิจการได้ จำนวนพลังงานที่มี เป็นต้น ตอนที่ 5 ความหนาแน่นของทางรถไฟ การใช้ทางรถไฟ ถนน รถ ตอนที่ 6 เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงในทางอุตสาหกรรม ตอนที่ 7 ความสัมพันธ์ภายนอกประเทศ เช่น การไปรษณีย์ การค้าระหว่างประเทศ และตอนที่ 8 การวิเคราะห์รูปแบบต่าง ๆ ของการพัฒนา เศรษฐกิจทางคานสถิติตลอดเล่ม แผนที่อยู่ทางขวา แต่คำอธิบายอยู่ทางซ้าย

Palmer, R.R. (ed) Atlas of World History. New York: Rand McNally, 1957.

แม้จะเป็นแผนที่แสดงประวัติศาสตร์โดยทั่วไปของโลกได้ดีที่สุด ยังแสดงประวัติศาสตร์ทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมเรียงตามลำดับเวลา เริ่มตั้งแต่สมัยโบราณ สมัยกลาง สมัยใหม่ โดยจัดแบ่งออกเป็นภาคดังนี้คือ สมัยโบราณ ยุโรปสมัยกลาง ยุโรปสมัยใหม่ เอเชีย ออฟริกา และอเมริกา ส่วนแผนที่ในศตวรรษที่ 20 มีแผนที่สมัยจักรวรรดิอาณานิคมสมัยสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ประกอบด้วยแนวตะวันตกและแนวตะวันออก สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ทั้งของยุโรปและเอเชียหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ไพบรรณานุกรมและมีครรชนแผนที่และแต่ละแผนที่คำบรรยายให้

Rand McNally Commercial Atlas and Marketing Guide. Chicago: Rand

McNally, [n.d.] Revised Annually,

เป็นหนังสือแผนที่ที่ตีพิมพ์เล่มหนึ่ง ตัวแผนที่กระจ่างและจัดทำเพื่อบุคคลในวงการอุตสาหกรรม ให้เรื่องราวทางสถิติเกี่ยวกับสภาพทางธุรกิจเป็นจำนวนมาก และเป็นหนังสือแผนที่ที่ออกเป็นรายปี²⁶⁹

Rand McNally New Cosmopolitan World Atlas. Chicago: Rand McNally,

1962.

เป็นหนังสือแผนที่ที่ตีพิมพ์เล่มหนึ่ง นอกจากแผนที่แล้วยังให้ข้อมูลทางสถิติ การเมือง และภูมิศาสตร์ในรูปแบบตาราง มีครรชนชื่อ สถานที่ทุกแห่งบนแผนที่ทุกแผนที่²⁷⁰

²⁶⁹ Brogan and Buck, op. cit., p. 79.

²⁷⁰ Loc. cit.

Taaffe, Robert N. and Kingsbury, R.C. An Atlas of Soviet Affairs.
London: Methuen & Co., Ltd., 1965.

รวบรวมแผนที่ 65 แผนที่คำบรรยายประกอบ ให้เรื่องราวทางภูมิศาสตร์ การเมือง การทหาร เศรษฐกิจและสังคมของประเทศโซเวียตรัสเซีย โดยให้ ประวัติศาสตร์อย่างย่อ อธิบายอาณาเขตสำคัญทางเศรษฐกิจ การบริหาร และความเปลี่ยนแปลงของประชากร การพัฒนาทางการเกษตรและอุตสาหกรรม ความสัมพันธ์ของรัสเซียกับประเทศอื่น ๆ ในโลก มีครุฑ

สิ่งพิมพ์ที่ออกตามวาระหรือวารสาร (Periodical or Journals)

"Periodical" ศัพท์คำนี้เคยหมายถึงสิ่งพิมพ์ทุกชนิดที่ออกตามระยะเวลาเป็นปกติ แต่ปัจจุบันนี้บรรณาธิการและบุคคลอื่น ๆ ใช้เรียกสิ่งพิมพ์ที่ออกตามกันมา ยกเว้นหนังสือพิมพ์²⁷¹ และหมายความถึงสิ่งพิมพ์ที่ออกเป็นระยะ ๆ แต่ไม่จำเป็นต้องออกประจำเสมอไป มีระยะเวลาการออกน้อยกว่า 1 ปี แต่ละฉบับจะมีหมายเลขแสดงลำดับการออก และบอกปีที่พิมพ์ โดยไม่มีการคาดล่วงหน้าว่าจะหยุดออกเมื่อใด วารสารแต่ละฉบับจะบรรจุเรื่องราวจากแหล่งต่าง ๆ และมีผู้เขียนบทความหลายคน²⁷²

ดังนั้นวารสารคือสิ่งพิมพ์ซึ่งออกเป็นวาระ กำหนดระยะเวลาพิมพ์ไม่สม่ำเสมอ ได้แก่รายวัน รายสัปดาห์ รายบimester รายเดือน รายปี ฯลฯ นอกจากนั้นยังเป็นหนังสือซึ่งรวมเรื่องต่าง ๆ เข้าไว้ในเล่มเดียวกัน บางเรื่องก็จบในฉบับ บางเรื่องก็ลงต่อเนื่องกันไปหลาย ๆ ฉบับจนกว่าจะจบ เนื้อเรื่องภายในเล่มอาจเป็นเรื่องที่จำกัดขอบเขตของแขนงวิชาใดวิชาหนึ่ง เช่น วิศวกรรมศาสตร์ เกษตรศาสตร์ รัฐศาสตร์ วิชาการศึกษา เป็นต้น

²⁷¹ "Periodical," Encyclopedia Britannica, XVII(1966), 611.

²⁷² Davinson, op. cit., p. 27.

เรื่องอาจจะเป็นการแจ้งข่าวความเคลื่อนไหว รายงานการประชุมทางวิชาการของทางราชการ องค์กร สมาคม หรืออาจเป็นเรื่องทั่วไป สำหรับผู้อ่านบางประเภทโดยเฉพาะ²⁷³

วารสารเป็นสิ่งพิมพ์ที่จำเป็นที่สุดของวรรณกรรมสาขาเศรษฐศาสตร์ บางทีอาจจะมากกว่าในสังคมศาสตร์สาขาอื่น ๆ คว ย และความสำคัญอันนี้กำลังจะเพิ่มขึ้น คุณค่าและความสำคัญของวารสารในทางเศรษฐศาสตร์เหมือนกับในสาขาวิชาอื่น ๆ เนื่องจากลักษณะการจัดพิมพ์ของวารสาร คือมีบทความขนาดสั้น พิมพ์ออกรวดเร็วกว่าหนังสือ ดังนั้นบทความวารสารจึงมีแนวโน้มที่จะแทนที่แผ่นปลิว หรือจุลสาร เพราะเป็นสื่อสำหรับพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยอย่างเป็นทางการครั้งแรกและบทความต่าง ๆ เหล่านี้สามารถนำมากล่าวอ้างได้อย่างอิสระ²⁷⁴

อย่างไรก็ตามสิ่งพิมพ์ที่ออกตามวารสารก่อให้เกิดปัญหาให้แก่บรรณารักษ์และผู้ใช้ห้องสมุด เพราะมีเนื้อหาครอบคลุมหลายวิชาในแต่ละฉบับ ซึ่งกว้างขวางกว่าที่พบในเอกสารเรื่องเดียวส่วนใหญ่ ดังนั้นวารสารจึงต้องได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างไปจากหนังสือ เพราะเนื่องจากว่าเนื้อหาวิชาไม่สามารถจะทำแนวสืบค้นโดยอัตโนมัติรายการหัวเรื่องของห้องสมุดตามธรรมดาได้ ดังนั้น เพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้ ห้องสมุดจึงต้องจัดให้มีบริการจัดทำสาระสังเขปและครุชนี และยังเมื่อเร็ว ๆ นี้เกิดมีวารสารคาบเกี่ยวหลายสาขาวิชาที่ออกมาเพื่อพัฒนาการวิชาการต่าง ๆ จำนวนมาก²⁷⁵

วารสารทางสังคมศาสตร์แบ่งออกได้ 2 ประเภทใหญ่คือ วารสารการวิจัย (Representative Research Journals) ซึ่งมีจุดประสงค์หลักคือ การเผยแพร่รายงานการวิจัย และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีในสาขาวิชาที่ศึกษา และมีเนื้อหาที่สำคัญคือ บทความ

²⁷³สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ, คู่มือสำหรับจัดทำรวมรายชื่อวารสารของห้องสมุดมหาวิทยาลัย และห้องสมุดบางแห่งของคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงห้องสมุดในสถาบันอุดมศึกษา (พระนคร, 2511), หน้า 1.

²⁷⁴Fletcher, *op. cit.*, p. 50.

²⁷⁵*Ibid.*, pp. 50-51.

บทความนี้มักจะ เป็นภาคเพิ่มเติมต่อในวารสารที่เกี่ยวกับการศึกษาในสาขานั้น
วารสารประเภทนี้ส่วนใหญ่มักจะจัดพิมพ์โดยสมาคมทางวิชาการหรือมหาวิทยาลัย และวารสาร
ที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ (Special Purpose Journals) ไม่ได้เป็นรายงานการวิจัย แต่
จัดทำเพื่อจุดประสงค์ต่าง ๆ ตามที่ได้ออกไว้ในวารสารแต่ละเล่ม สามารถเป็นแหล่งข้อมูล
ที่ให้เรื่องราวโดยเฉพาะใดก็ได้เช่นเดียวกัน²⁷⁶ ดังตัวอย่างวารสารการวิจัยสังคมศาสตร์
สาขามนุษยวิทยา

American Anthropologist. Washington D.C. American Anthropological
Association 1888, Bimonthly.

จัดพิมพ์บทความทางวิชาการในวงความสนใจทั่วไปของนักมานุษยวิทยาอาชีพ
จากทุกสาขาวิชาของมานุษยวิทยา โทบทวิจารณ์หนังสือครอบคลุมสิ่งพิมพ์ใหม่ที่
สำคัญในสาขาวิชานี้ มีฉบับพิเศษ จัดให้เฉพาะบทความและวิจารณ์หนังสือ 200-
300 เล่มต่อปี ในคอลัมน์ "Discussion and Debate" มีข้อวิจารณ์โดยสังเขป
เกี่ยวกับบทความที่พิมพ์มาในฉบับก่อนและเรื่องอื่น ๆ ²⁷⁷

Ethnology: an International Journal of Cultural and Social
Anthropology Pittsburgh, University of Pittsburgh,
1962- Quarterly.

วารสารฉบับนี้ลงบทความวารสารในด้านต่าง ๆ ของมานุษยวิทยาภาควัฒนธรรม
ที่ส่งมาจากนักวิทยาศาสตร์สังคมทั่วโลก บทความมีการอภิปรายทางค่านิยมและ
ระเบียบวิธีการจะได้รับการจัดพิมพ์ ถ้าเกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีข้อมูลอยู่แล้วเป็นตัวต้น²⁷⁸

²⁷⁶ Friedes. op. cit., p. 65.

²⁷⁷ Ibid., p. 66.

²⁷⁸ Loc. cit.

สาขาเศรษฐศาสตร์

American Economic Review. Evanston, Ill.: American Economic Association, 1911- Quarterly.

ลงบทความทางการวิจัยและคานาทฤษฎีในทุกสาขาวิชาย่อยของเศรษฐศาสตร์ มีการแจกจ่ายอย่างสิ้น ๆ และรายชื่อรวมรายปีของวิทยานิพนธ์ชั้นดุษฎีบัณฑิต²⁷⁹

Economica. London: London School of Economics and Political Science, 1921- Quarterly.

ลงบทความและ วิจารณ์หนังสือคานเศรษฐศาสตร์

Quarterly Journal of Economics. Cambridge, Mass., Harvard University, 1886- Quarterly.

ลงบทความ บันทึกข้อความเบ็ดเตล็ด และการอภิปรายทางเศรษฐศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์

American Political Science Review. Washington, D.C.: American Political Science Association, 1906- Quarterly.

ลงบทความและรีวิวนั่งสื่อทางรัฐศาสตร์และสาขาที่เกี่ยวข้อง

Public Opinion Quarterly. New York: American Association for Public Opinion Research and Columbia University, 1937- Quarterly.

ลงบทความ บทความย่อยอย่างสิ้น ๆ เกี่ยวกับการวิจัยที่ดำเนินต่อมา เรื่องราวที่อยู่ในวงความสนใจปัจจุบัน บทสรุปของผลการเลือกตั้งและ วิจารณ์หนังสือ

²⁷⁹Loc. cit.

World Politics: a Quarterly Journal of International Relations.

Princeton: Center of International Studies, Princeton
University, 1948-

ลงบทความและวิจารณ์หนังสือทางการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ทั่วโลก

สาขาจิตวิทยาสังคม

Developmental Psychology, Washington, D.C.: American Psychological Association, 1969- Bimonthly.

บทความวิจัยในปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความเจริญเติบโต พัฒนาการและตัวแปรที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่สำคัญทางจิตวิทยา

Journal of Personality and Social Psychology. Washington, D.C.:

American Psychological Association, 1965. Monthly.

พิมพ์เผยแพร่รายงานการวิจัยดั้งเดิมในเรื่องของจิตวิทยาสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมคุณลักษณะ

สาขาสังคมวิทยา

American Journal of Sociology. Chicago: University of Chicago, 1895- Bimonthly.

บทความวารสารทางค่านิยมวิทยาและวิจารณ์หนังสือทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาประมาณ 400-500 ชื่อเรื่องต่อปี ในเล่มเดือนกรกฎาคม จะรวบรวมรายชื่อวิทยานิพนธ์ชั้นคุณวุฒิบัณฑิตทางมานุษยวิทยาและสังคมวิทยาของมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา

American Sociological Review: Official Journal of the American

Sociological Association: Washington, D.C. Bimonthly.

บทความทางค่านิยมวิทยาและค่านิยม ครอบคลุมทุกสาขาวิชาย่อยของสังคมวิทยา

Social Forces. Chapel Hill, University of North Carolina, 1922-
Quarterly.

บทความวารสารและวิจารณ์หนังสือเกี่ยวกับสังคม
วารสารที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะแยกออกไคหลายชนิด ดังต่อไปนี้ วารสาร
วิชาชีพ (Professional Journals) วารสารคาบเกี่ยวสาขาวิชาและสากล
(Interdisciplinary and International Journals) วารสารสำหรับ
บุคคลทั่วไป (Public Issues) และวารสารที่นิยมกันทั่วไป (Popularizing
Journals) วารสารวิจารณ์ (Review Journals) และวารสารบรรณานุกรม
(Bibliographic Journals)

วารสารทางวิชาชีพ (Professional Journals) ให้ความรู้อย่างกว้าง ๆ
ในชีวิตอาชีพของปราชญ์ อาจจะมีพิเศษเฉพาะการศึกษาวิจัยในหัวข้อที่เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ
ในหลายด้าน แต่บทความจะต้องเหมาะที่จะเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ เช่น การศึกษาและพัฒนา
การทางคานวิชาชีพ การคมนาคม องค์การต่าง ๆ จริยศาสตร์ มีข่าวของการแต่งตั้ง เงิน
ช่วยเหลือ การประชุม เป็นต้น ดังตัวอย่างเช่น

American Psychologist. Washington D.C.: American Psychological
Association, 1946- Monthly.

เป็นสิ่งพิมพ์ทางการของสมาคม มีเอกสารจดหมายเหตุ วิจารณ์ มีคอลัมน์
จิตวิทยาที่เกี่ยวกับการกระทำ ประกาศ ปฏิทิน และบทความประจำ บทความทัน
สมัยและอยู่ในวงความสนใจโดยทั่วไปอย่างกว้าง ๆ ของนักจิตวิทยาในด้านการ
แนะนำทางวิทยาศาสตร์และวิชาชีพ

American Sociologist. Washington, D.C., American Sociological
Association, 1965- Quarterly,

ให้เรื่องราวและการอภิปรายในเรื่องภารกิจทางคานวิชาชีพของนักสังคม-
วิทยาในฐานะที่เป็นกลุ่มชนทางสังคม

Current Anthropology. Chicago: University of Chicago and Wenner
Gren Foundation for Anthropological Research, 1960-
Five issues per year.

วารสารฉบับนี้ทำหน้าที่เป็นศูนย์รวบรวมและเผยแพร่ข่าวและความคิด และ
แสดงแนวโน้มและความต้องการในอาชีพ แต่มีข้อสังเกตว่าวารสารฉบับนี้บาง
ส่วนมีข่าวทางค่านวิชาชีพ และบางส่วนเป็นการวิจารณ์หนังสือ

P.S. Washington, D.C.: American Political Science Association,
1968- Quarterly.

เป็นวารสารข่าวของสมาคม พร้อมกับให้เรื่องราวทางพัฒนาการทางค่าน
วิชาชีพ การวิจัย การอุดหนุนการศึกษา พร้อมทั้งรายงานกิจกรรมทางค่านวิชาชีพ
เช่นเดียวกับของสมาคม นอกจากนั้นยังมีบทความและรายงานเกี่ยวกับสาขาวิชา
และอาชีพต่าง ๆ

วารสารคาบเกี่ยวสาขาวิชาและสากล (Interdisciplinary and Inter-
national Journals) จัดทำเพื่อส่งเสริมการติดต่อระหว่างนักวิชาการแยกตามสาขาวิชา
หรือแยกตามประเทศ พยายามที่จะรวบรวมหัวเรื่องทั่วไปในทุกสาขาวิชา และพยายามเน้นหนัก
ในเรื่องการเชิญนักเขียน ดังตัวอย่างเช่น

American Behavioral Scientist. Beverly Hills, California: Sage
Publications, 1959- Bimonthly.

แต่ละฉบับจัดเตรียมภายใต้การอ่านรายการของบรรณาธิการที่ไว้ใจและ
มุ่งอยู่ในโครงเรื่องเฉพาะ โดยการใช้วิธีการคาบเกี่ยวสาขาวิชาจำนวนมาก
เลือกสรรจากเนื้อหาของสาขาย่อยในวงความสนใจคาบเกี่ยวสาขาวิชาในทาง
สังคมศาสตร์

Behavioral Science. Louisville, Ky: University of Louisville,

1956-

Bimonthly.

จัดพิมพ์บทความดั้งเดิม เกี่ยวกับระบบของสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต เช่น เรื่อง อะตอม โมเลกุล เซลล์ ไวรัส เชลล์ อวัยวะ สิ่งมีชีวิต กลุ่มชน องค์การ สมาคม ระบบ ระบบสรีรยจักรวาล ทางช้างเผือก บรรณาธิการมีความสนใจโดยเฉพาะในการรับต้นฉบับที่คาบเกี่ยวกับสาขาวิชาอย่างกว้างขวาง ซึ่งมักจะไม่ว่างได้พบในวารสารที่มีขอบเขตสาขาวิชาเดียว

International Social Science Journal. Paris: UNESCO, 1949-

Quarterly.

จัดทำเพื่อความสะดวกในการติดต่อข้ามประเทศระหว่างสาขาวิชาในหมู่นักสังคมศาสตร์ แต่ละฉบับอุทิศให้เฉพาะหัวข้อเกี่ยวกับสาขาวิชาทางสังคมศาสตร์หนึ่งสาขาวิชาหรือมากกว่านั้น และมีบทความที่แสดงความคิดเห็นของปราชญ์จากประเทศต่าง ๆ รวมอยู่ด้วย มีข่าวกิจกรรมทางสังคมศาสตร์อย่างกว้างขวางทั่วโลก อาทิเช่น สถาบัน การประชุม วารสารใหม่ ๆ เป็นต้น

นอกจากนั้น ยังมีวารสารสำหรับคนทั่วไป และวารสารที่นิยมกันทั่วไป (Public Issue and Popularizing Journals) วารสารประเภทนี้รวมจุดสนใจในด้านเกี่ยวกับพัฒนาและปัญหาทางสังคมและการเมืองในปัจจุบัน โดยมีจุดประสงค์ในระยะยาวโดยทั่วไปคือเพื่อจะนำความรู้ทางคานวิทยาศาสตร์มาแก้ปัญหาของสังคม และเพื่อจะให้การศึกษาและบอกกล่าวให้คนทั่วไปได้รู้เห็นในลำดับแรกเป็นการอภิปรายทางคานวิชาการ บทความทางเทคนิคส่วนใหญ่ วารสารประเภทนี้อาจจะรวมเอารายงานการวิจัยดั้งเดิม แต่จะต้องเป็นรายงานที่มีความเกี่ยวข้องกับความสำเร็จทางสังคมปัจจุบัน อาทิเช่น

American Academy of Political and Social Science. Annals.

Philadelphia, 1890-

Bimonthly.

แต่ละฉบับจะมีบทความเกี่ยวกับปัญหาทางสังคมหรือการเมืองที่เด่น ๆ ที่เขียนโดยการเชิญของบรรณาธิการ มีวิจารณ์หนังสือทางสังคมศาสตร์ทุกสาขาอย่างสั้น

Daedalus: Journal of the American Academy of Arts and Sciences.

Cambridge, Mass., 1846-

Quarterly.

แต่ละฉบับจะอุทิศให้หัวข้อหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องสำคัญในปัจจุบัน เช่น The Future of the Black Colleges, The Professions in America ซึ่งประกอบด้วยบทความที่เขียนโดยปราชญ์ที่เด่นในหลายสาขาวิชา แต่ละฉบับจะต้องมีรายงานการประชุมซึ่งบทความต่าง ๆ นำมาแสดงออกและอภิปรายกัน มีหลายฉบับที่ได้รับการจัดพิมพ์เป็นหนังสือเล่มต่อมาต่างหาก

Foreign Affairs. New York: Council on Foreign Relation, 1922-

Quarterly.

จัดทำเพื่อจะให้ความรู้แก่คนที่ได้รับการศึกษา โดยเฉพาะผู้นำที่ต้องแสดงความคิดเห็น เช่น นักธุรกิจและนักหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเรื่องการต่างประเทศ ลงบทความเกี่ยวกับภารกิจระหว่างประเทศที่สำคัญ ที่เขียนโดยผู้นำทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล ทั้งชาวอเมริกันและชาวต่างประเทศ พร้อมทั้งให้รายชื่อหนังสือปัจจุบัน พร้อมทั้งรายละเอียดอย่างย่อ ๆ เกี่ยวกับการเมืองระหว่างประเทศ

Journal of Economic Issues. East Lansing Association of Evaluatory

Economics and Michigan State University, 1967-

Quarterly.

ลงบทความเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ ระเบียบวิธีการทางเศรษฐศาสตร์ ความรู้ความเข้าใจในวิถีทางและปัญหาของความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ วารสารเล่มนี้ได้ชื่อว่าเด่นในเรื่องให้การเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจปัจจุบัน มีลักษณะความเกี่ยวในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น มีปัญหาในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ และนโยบายเศรษฐกิจ และมักจะยึดในเรื่องบทบาทที่เปลี่ยนแปลงของรัฐบาลในดานเศรษฐกิจ

Journal of Social Issues. Ann Arbor Michigan: Society for the Psychological Study of Social Issues, 1945- Quarterly.

สมาคมผู้จัดทำมีความพยายามที่จะนำทฤษฎีและการฝึกฝนมาใช้ในเรื่องปัญหา
กลุ่มของมนุษย์ ชุมชน และประเทศชาติ เช่นเดียวกับเรื่องสำคัญอื่น ๆ ซึ่งไม่มี
ความซีกกันทางศาสนา วารสารเล่มนี้เป็นเป้าหมายเพื่อเป็นการติดต่อในเรื่อง
การค้นพบในคานวิทยาศาสตร์ และการตีความออกมาเป็นลักษณะธรรมดา แต่
โดยปราศจากการสละมาตรฐานทางวิชาชีพ บางฉบับอุทิศให้เฉพาะหัวเรื่องเดียว
พร้อมกับมีคำนำของบรรณาธิการ และมีการแสดงความคิดเห็นที่ได้รับความนิยม
ส่วนเล่มอื่น ๆ รวมบทความต่าง ๆ ไว้มากมายบทความ

Psychology Today: a Magazine about Psychology, Society and Human
Behaviour. Del. Mar, Calif: Communications/Research & Machines, Inc., 1967- Monthly.

จัดทำเพื่อให้ความรู้แก่คนทั่วไปเกี่ยวกับพัฒนาการในทางจิตวิทยา บทความ
ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของนักจิตวิทยาบรรยายถึงเรื่องการค้นพบทางวิจัยในเรื่องที่คน
ส่วนใหญ่สนใจ เช่น ทศนคติทางสังคม และการเลี้ยงดูเด็ก เป็นต้น

Public Interest. New York: National Affairs, Inc., 1965-
Quarterly.

ลงบทความวิจารณ์ในคานสังคมการเมืองปัจจุบัน เขียนโดยนักสังคมศาสตร์

Society: The Magazine of Social Science and Modern Society. New Brunswick, N.J., Rutgers, The State University, 1963- Ten issues per year.

ลงบทความที่เป็นบทสรุป หรือเรื่องคัดแปลง รายงานการวิจัยในหัวข้อที่คน
สนใจมากหรือน้อย และมักจะมีรายชื่อหนังสืออย่างสั้น แนะนำการอ่านต่อไป แต่

ก็มีหลายฉบับที่อุทิศให้หัวข้อพิเศษเฉพาะ และได้รับการจัดพิมพ์เป็นหนังสือต่างหาก ฉบับที่พิมพ์ระหว่างปี 1963-1972 มีชื่อว่า Trans-Action.

วารสารวิจารณ์ลงบทความที่อุทิศให้แก่เรื่องสรุป การวิเคราะห์ การประเมิน คุณค่าการวิจัยที่พิมพ์เผยแพร่ออกมา ดังตัวอย่างดังนี้คือ

Current Anthropology. Chicago: University of Chicago and Wenner Gren Foundation for Anthropological Research. Five issues per year.

อุทิศเนื้อหาส่วนใหญ่ให้แก่การวิจัยบทความทางมานุษยวิทยา ในวารสารนี้ บทความแต่ละบทความมีการวิจารณ์โดยผ่านการตรวจสอบของบรรณาธิการจากผู้เขียน ซึ่งมีผลงานที่อภิปรายกันในบทความและบุคคลอื่น ๆ ได้ทำงานวิจัยสำคัญในด้านเกี่ยวกับปัญหา มีความตั้งใจที่จะแสดงความคิดเห็นของบุคคลในวงอาชีพ

Current Sociology. London: Blackwell (for UNESCO), 1952-

Three issues per year.

เป็นวารสารวิจารณ์ซึ่งคล้ายคลึงกับบทวิจารณ์ที่เป็นอยู่ประจำทั้งในจุดประสงค์และเนื้อหา แต่อกไม่สม่ำเสมอ ไม่มีแบบแผนในการเลือกหัวเรื่องที่มาทำการวิจารณ์ แต่ละฉบับจะมีบทความยาวเพียงเรื่องเดียว (หรือที่เรียกว่า Trend report) บรรยายถึงลักษณะ วิธีการ และผลการศึกษารวบรวมในหัวเรื่องเฉพาะในขอบเขตความสนใจทางสังคมวิทยา

Journal of Economic Literature. Washington, D.C.: American

Economic Association, 1962- Quarterly.

ลงบทวิจารณ์การวิจัยที่สำคัญในทางเศรษฐศาสตร์ แต่ก็ไม่มีแบบแผนที่แน่นอนสำหรับการเลือก หรือมีความพยายามอย่างมีระบบที่จะ

ครอบคลุมสาขาวิชาทั้งหมดออกตามระยะเวลาที่ได้อ่าวไว้ ให้รายชื่อหนังสือที่
สมบูรณ์ รวมทั้งบทความจากวารสาร 150 ชื่อเรื่อง ทั้งภาษาอังกฤษและภาษา
ต่างประเทศ รายชื่อหนังสือจัดเรียงตามวิชา พร้อมกับให้บรรณนิทัศน์สังเขป
ส่วนบทความจัดเรียงตามวิชาและตามรายชื่อวารสาร มีบทวิจารณ์ขนาดยาวของ
หนังสือเล่มสำคัญ สารสังเขปบทความที่เลือกสรรแล้ว และบทความวิจารณ์²⁸⁰

Psychological Bulletin. Washington, D.C.: American Psychological
Association, 1964- Monthly.

เป็นวารสารที่อุทิศให้แก่วารสารวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหาทางจิตวิทยา

สำหรับตัวอย่างวารสารทางสังคมศาสตร์ไทย มีดังนี้คือ

ชาวกรพณิชย. พระนคร: กรมพาณิชย์สัมพันธ์ กระทรวงพาณิชย์, รายเดือน.

วารสารฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอข่าวความเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจ
การค้าขายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อแนะนำความรู้ที่จะเป็นประโยชน์แก่
การประกอบธุรกิจการค้า เพื่อเป็นสื่อกลางในการให้ข่าวสารและข้อคิดเห็นระหว่าง
หน่วยราชการกับเอกชน และเพื่อจัดพิมพ์จดหมายเหตุแสดงรายการเครื่องหมายการค้า
ของบทความเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจของไทย บทความวิชาการเกี่ยวกับ
เศรษฐศาสตร์ ข่าวสารทางเศรษฐกิจทั้งในและนอกประเทศ พร้อมควมภาพ
ประกอบ และที่สำคัญคือ มีจดหมายเหตุแสดงรายการเครื่องหมายการค้าของสินค้า
ชนิดต่าง ๆ ที่ได้รับการจดทะเบียน ให้คำแปลของเครื่องหมายการค้าต่าง ๆ และ
รายการของสินค้านั้น ๆ ด้วย

²⁸⁰ Friedes, op. cit., p. 184.

ชาวสภาวิจัยแห่งชาติ. พระนคร: สภาวิจัยแห่งชาติ, 2503- รายเดือน.

มีจุดประสงค์เพื่อเสนอข่าวกิจกรรมของสภาวิจัยแห่งชาติ และเผยแพร่วิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน เนื้อหาแบ่งออกเป็น 4 ภาคคือ ภาคที่หนึ่งเป็นรายงานการประชุมกรรมการต่าง ๆ เช่น วิทยาศาสตร์การแพทย์ นิติศาสตร์ สังคมวิทยา เป็นต้น ภาคที่สองเป็นนักวิจัยสมทบ บอกหัวข้อที่ชาวต่างประเทศมาวิจัยในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ภาคที่สามสรุปผลการวิจัยของผู้ที่ได้รับทุนอุดหนุนจากสภาวิจัยแห่งชาติ และภาคที่สี่เป็นความเคลื่อนไหวในองการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงาน และความเห็นเกี่ยวกับการรายงานผลการวิจัย ชาวสภาวิจัยแห่งชาติ มีรูปเล่มค่อนข้างบาง บางที่ก็รวม 2 ฉบับอยู่ในเล่มเดียวกัน

เทศาภิบาล. พระนคร: สำนักงานหนังสือเทศาภิบาล กรมการปกครอง, รายเดือน.

มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่การปกครองระบอบประชาธิปไตย การปกครองส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น การพัฒนาท้องถิ่นและการบริหารงานราชการ คอลัมน์ต่าง ๆ แบ่งเป็นภาค ๆ ได้แก่ภาควิชาการ สารคดี ภาษาอังกฤษ ภาคข่าว และภาคบันเทิง ลงบทความเกี่ยวกับการเมือง อำนาจการปกครอง สังคม รวมทั้งลงข่าวความเคลื่อนไหวทางการเมือง

รัฐศาสตร์นิเทศ. พระนคร: สมาคมรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2507- รายสามเดือน.

วารสารเล่มนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นแหล่งรวมความคิดและวิชาการทางการเมือง ลงบทความทางวิชาการ และให้ทัศนะแปลก ๆ ใหม่ ๆ ทางการเมือง ทุกระดับ มีทั้งบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เขียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่าน จะให้ข้อคิดทางการศาล อำนาจบริหาร บทบาทขององค์การระหว่างประเทศที่มีต่อประเทศไทย บางบทความมีบรรณานุกรม อ้างอิงให้ด้วย

รัฐาภิรักษ์. พระนคร: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, กองบัญชาการทหารสูงสุด
กระทรวงกลาโหม, 2502. ราชสามเดือน.

มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่วิทยาการ กิจการและความคิดเห็นในปัญหาเกี่ยวกับวิวัฒนาการของประเทศ และระหว่างประเทศในเรื่องการเมือง การทหาร การเศรษฐกิจ สังคม และจิตวิทยาและมุ่งหมายจะให้เป็นที่รวมความคิดเห็น ทั้งของพลเรือนและทหาร แต่ละฉบับลงบทความค่อนข้างยาว ประมาณ 6-7 บทความ โดยผู้เขียนผู้ทรงคุณวุฒิทั้งทหาร ตำรวจและพลเรือนที่ไต่ดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ ระดับชาติ ส่วนใหญ่เคยศึกษาอยู่ที่วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร บทความให้ความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบัน ความเคลื่อนไหวทางการเมืองทั้งในและนอกประเทศ ปัญหาสำคัญของประเทศ การประชุมระหว่างประเทศ แต่ละบทความมีการแนะนำให้อ่านรู้จักผู้เขียน ให้อ่านละเอียดและสาระเชื่อถือได้ พร้อมทั้งมีเชิงอรรถและบรรณานุกรมอ้างอิงด้วย

ราชกิจจานุเบกษา. พระนคร: แผนกราชกิจจานุเบกษา กองประกาศิต สำนักเลขาธิการ
คณะรัฐมนตรี, 2401 ราชสัปดาห์ ทุกวันอังคาร ในระหว่างสัปดาห์ ถ้ามีเรื่อง
ความก็ออกเพิ่มเป็นฉบับพิเศษ.

มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมประกาศของกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ภายใน
รอบสัปดาห์ออกเผยแพร่ จึงจัดพิมพ์พวกประกาศ คำสั่ง แจ้งความของหน่วย
ราชการทุกแห่ง พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง กฎหมาย ขาวใน
ราชสำนัก ประกาศยศทหาร บันทึกการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ภายในเล่ม
เรียงลำดับตามวันที่ออกประกาศ มีสารบัญช้ออกมาเป็นระยะ แยกตามกระทรวง

รายงานเศรษฐกิจรายเดือน. พระนคร: ฝ่ายวิชาการธนาคารแห่งประเทศไทย, 2504-
รายเดือน.

วารสาร เล่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ข่าวสาร ผลงานกิจการและความ
เคลื่อนไหวในวงการเศรษฐกิจ เนื้อหาในเล่มแบ่งออกเป็นภาค ๆ ดังนี้คือ ภาค

ภาวะเศรษฐกิจและการเงิน แสดงให้เห็นปริมาณ การเปลี่ยนแปลงในปริมาณเงิน ในระยะเวลาที่กำหนดไว้ พรอมนด้วยภาวะทางธนาคาร การหมุนเวียนเกี่ยวกับการ เงิน ความเคลื่อนไหวของราคาสินค้าบางชนิดในเดือนหนึ่ง ๆ ภาคบทความ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการ เศรษฐกิจ การลงทุน และการธนาคาร ภาคกฎหมายและ ระเบียบการ มีประกาศทางราชการที่มีผลบังคับใช้ที่ผู้อยู่ในวงการธุรกิจ เศรษฐกิจ ควบรวม เช่น การประกาศเพิ่มค่าเงินบาท การลดอัตราศุลกากร เป็นต้น ลง บันทึกรเหตุการณ์สำคัญทาง เศรษฐกิจและการเงินในรอบเดือนที่ผ่านมา นอกจากนั้น ยังให้ตารางสถิติตัวเลขจัดทำเป็นภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการ เงิน การธนาคาร การค้ากับต่างประเทศ การแลกเปลี่ยน เงินเชื่อ การผลิต และราคาสินค้า

แรงงานสัมพันธ์. พระนคร: กรมแรงงาน, กระทรวงมหาดไทย, 2502 รายเดือน.

มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้และข่าวสารเกี่ยวกับกิจการด้านแรงงาน เศรษฐกิจ อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม เกษตรกรรม และเพื่อส่งเสริมสัมพันธ์ภาพ อันดีระหว่างนายจ้าง ลูกจ้าง และรัฐบาล ลงบทความต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหาร และพัฒนาแรงงาน สถานการณ์และภาวะแรงงานของไทยและต่างประเทศ ค่าจ้าง แรงงาน ลูกจ้าง ปัญหาแรงงาน กฎหมายแรงงาน การใช้แรงงานในค่านอุตสาหกรรม สถิติภาพคนงาน บางบทความมีตัวเลข สถิติที่น่าสนใจสำหรับค่าจ้าง แรงงานต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีสรุปข่าว เศรษฐกิจและแรงงานจากหนังสือพิมพ์ ต่าง ๆ

วารสารกรุงเทพมหานคร. พระนคร: กรุงเทพมหานคร, 2516 รายเดือน.

วารสารฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่กิจการของ เทศบาลกรุงเทพมหานคร ต่อประชาชน นอกจากประมวลภาพข่าวรายงานกิจการความเคลื่อนไหวของ เทศบาลกรุงเทพมหานครแล้วยังมีบทความทางวิชาการทางสังคมวิทยา การ บริการของรัฐแก่ประชาชน การพัฒนาประเทศ ที่อยู่อาศัย พร้อมทั้งให้บรรณานุกรมหายบทความด้วย.

วารสารข้าราชการ. Civil Officials' Magazine พระนคร: สำนักงานข้าราชการพลเรือน, 2499- รายเดือน.

วารสารฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่วิชาการ การบริหารงานบุคคล แนวคิดในการปฏิบัติราชการ และเพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างข้าราชการ เพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดีสำหรับข้าราชการ บทความส่วนใหญ่เป็นบทความทางวิชาการ เกี่ยวกับระบบการทำงานใหม่ประสิทธิภาพ การบริหารงานบุคคล ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ปัญหาการคลัง การสอบเลื่อนขั้น เป็นต้น และยังมีสารคดีเกี่ยวกับเรื่องต่างประเทศ และสรุปข่าวเหตุการณ์ทั่วโลก ท้ายเล่มมีแนะนำผู้เขียนว่ามีตำแหน่งหน้าที่อะไรบ้าง

วารสารธนาคาร. พระนคร: สมาคมธนาคารไทย, [ม.ป.ป.] รายสามเดือน

มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารและกิจการของสมาคมส่งเสริมเผยแพร่วิชาการทั้งหลายอันเกี่ยวกับการธนาคาร ธุรกิจการเงิน การคลังทั้งในค่านทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อรายงานความเคลื่อนไหวในวงการธนาคาร การค้าทั้งภายในและต่างประเทศ และเพื่อเป็นสื่อกลางของธนาคารทั้งหลาย ดังนั้น จึงลงบทความและสารคดีทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการเศรษฐกิจ การเงิน การค้า การธนาคาร มีคอลัมน์ตอบปัญหาเกี่ยวกับการธนาคาร มีทั้งบทความภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ แนะนำบุคคลสำคัญในวงการธนาคารต่าง ๆ ทั่วโลก เสนอข่าวทางเศรษฐกิจของโลก สรุปข่าวการเงินและธุรกิจ

วารสารธนาคารกรุงศรีอยุธยา. พระนคร: ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด, รายสามเดือน.

ธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีนโยบายให้วารสารนี้เป็นศูนย์แสดงทัศนคติที่กว้างขวาง และส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างธนาคารและบุคคลภายนอก นอกจากลงบทความเกี่ยวกับธนาคาร การเงินแล้ว ยังให้ตัวเลข สถิติเกี่ยวกับเศรษฐกิจพร้อมทั้งบอกแหล่งที่มาของข้อมูล และเสนอข่าวทั่วไปเกี่ยวกับการธนาคาร การอุตสาหกรรมและการพาณิชย์ มีภาพข่าวธนาคารประกอบด้วย

วารสารธนาคารกสิกรไทย. พระนคร: ธนาคารกสิกรไทย, 2513- รายสามเดือน.

วารสารเล่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมบทความทางเศรษฐกิจ การเงิน การธนาคาร และการบริหารธุรกิจ เขียนโดยผู้เชี่ยวชาญทางเศรษฐศาสตร์และการธนาคาร บทความส่วนใหญ่ทันสมัย โดยผู้เขียนได้นำเอาเรื่องราวทางเศรษฐกิจ การอุตสาหกรรมการผลิตและการจำหน่ายมาวิเคราะห์ ในข้อคิดเห็นต่าง ๆ บทความแต่ละบทความมีความยาวพอประมาณ เขียนตามข้อเท็จจริง มีข้อมูล สถิติ ตาราง ประกอบ มีบรรณานุกรมอ้างอิงท้ายบทความ มีรูปภาพประกอบ บทบรรณาธิการ แสดงสรุปเรื่องราวแต่ละบทความอย่างย่อ ๆ. ท้ายเล่มมีรายชื่อสาขาธนาคารกสิกรไทยทั่วประเทศ

วารสารธรรมศาสตร์. พระนคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2514- รายสี่เดือน.

เป็นวารสารทางวิชาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ศิลปวิทยาการ ความรู้ และความคิดเห็นใหม่ ๆ ในแขนงวิชาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ส่งเสริมให้อาจารย์และคณาจารย์ได้เสนอผลงานทางวิชาการ และเพื่อเป็นเอกสารอ่านประกอบการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ดังนั้นจึงบรรจุบทความหลายสาขาวิชา เช่น วรรณคดี ภาษา การศึกษา เศรษฐศาสตร์ การเมือง สังคม ประวัติศาสตร์ ปรัชญา บางเล่มลงบทความอภินิหารนิพนธ์ ผู้เขียนบทความส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ระดับมหาวิทยาลัย มีคอสมันประจำคือ วิจารณ์หนังสือทุกแขนงวิชาทั้งหนังสือภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ นอกจากนี้ยังออกฉบับพิเศษเกี่ยวกับความรู้ทางแขนงใดแขนงหนึ่งโดยเฉพาะ บทความแต่ละบทมีเชิงอรรถและบรรณานุกรมเพื่อการค้นคว้าอย่างแท้จริงสมดังวัตถุประสงค์

วารสารบัณฑิตวิทยาลัย. พระนคร: บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512- รายครึ่งปี.

เป็นวารสารทางวิชาการอย่างแท้จริงทั้งในด้านการจัดรูปแบบและการจัดบทความ มีรูปแบบในการเสนอบทความคือ มีความย่อตอนตน บทความ และมี

บรรณานุกรมทาบบทความ จุดเด่นคือ วารสารเล่มนี้ตีพิมพ์วิทยานิพนธ์ชั้นปริญญา
มหาบัณฑิตเรื่องเด่นในทุกสาขาวิชาของสถาบัน ลงบทความทางวิชาการที่ได้จาก
การค้นคว้าของอาจารย์ในสถาบัน เรื่องต่าง ๆ ที่นำมาลงในวารสารนี้เป็นผล
งานที่ได้จากการค้นคว้าและวิจัยในระดับสูงกว่าชั้นปริญญาตรี อาทิเช่น วิทยานิพนธ์
ที่บัณฑิตวิทยาลัยได้รับรอง และอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรชั้น
มหาบัณฑิต บทความที่ตีพิมพ์ทั้งที่เขียนเป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ใน
สาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีการเรียน การสอนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วารสารพัฒนาชุมชน. พระนคร. กองส่งเสริมและเผยแพร่ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวง
มหาดไทย, 2504- รายเดือน.

วารสารเล่มนี้จัดทำเพื่อรวบรวมข้อคิดเห็นและบทความเผยแพร่เกี่ยวกับงาน
พัฒนาชุมชน เนื้อหาประกอบด้วยภาควิชาการ ภาคสารคดี และนวนิยาย ภาค
ปกิณกะ และภาคข่าว ระเบียบคำสั่ง บทความต่าง ๆ บางบทเป็นบทบรรยายทาง
สถานีวิทยุศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน บางบทให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตน
ในการติดต่อกับชุมชน รายงานการประชุมเกี่ยวกับการพัฒนา และคำสั่งที่ควรรู้
ของกระทรวงมหาดไทย การบรรจุแต่งตั้ง เลื่อนชั้นข้าราชการสังกัดกรมการพัฒนา
ชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีสารคดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและสังคม

วารสารพัฒนาบริหารศาสตร์. (Thai Journal of Development Administration)

พระนคร: สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2504. รายสามเดือน.

เนื่องจากมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่วิชาการ และผลงานวิจัยทางพัฒนาบริหาร
ศาสตร์ และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง จึงลงบทความเน้นหนักไปในทางวิชาการ มีทั้ง
บทความภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ โดยผู้เขียนที่ทรงคุณวุฒิ มีเชิงอรรถ
อ้างอิงค้ำย นอกจากนี้ยังมีคอลัมน์วิจารณ์หนังสือ สารสังเขปวิทยานิพนธ์ และบท
ความที่น่าสนใจแปลจากบทความภาษาต่างประเทศ ศัพท์ทางคานพัฒนาบริหารศาสตร์
วารสารเล่มนี้เรียงลำดับหน้าติดต่อกันในปีเดียวกัน.

วารสารรามคำแหง. พระนคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2517- รายสามเดือน.

เป็นวารสารทางวิชาการของมหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ศิลป
วิทยาการ ความรู้และความคิดใหม่ ๆ ส่งเสริมให้คณาจารย์และบุคลากร
ผลงานทางวิชาการ และเพื่อให้เป็นเอกสารประกอบการศึกษาในระดับอุดมศึกษา
องบทศวรรษครอบคลุมสาขาวิชามนุษยศาสตร์ นิติศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ วิทยาศาสตร์
บริหารธุรกิจ วิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และรัฐศาสตร์ มีคอลัมน์ประจำคือ
หน้าหนังสือซึ่งวิจารณ์หนังสือทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ แนะนำผู้เรียนและ
หน้าบรรณาธิการ

วารสารเศรษฐกิจ. พระนคร: ธนาคารกรุงเทพ จำกัด, 2506- รายเดือน.

วารสารทางวิชาการเล่มนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอข่าวความเคลื่อนไหวใน
วงการเศรษฐกิจ การค้า ธุรกิจ และการอุตสาหกรรม บทความจึงเป็นเรื่องเกี่ยว
กับด้านเศรษฐกิจ การธนาคาร ธุรกิจการค้า การลงทุน การอุตสาหกรรม แต่ละ
บทความมีตัวเลขสถิติประกอบอย่างละเอียด เนื้อหาในแต่ละฉบับแบ่งออกเป็น
3 ภาคใหญ่ คือ ภาคข้อคิดเห็น ซึ่งมีบทบรรณาธิการแสดงเรื่องทางเศรษฐกิจ ข้อ
คิดเห็นประจำฉบับ และสัมภาษณ์บุคคลที่มีบทบาททางด้านนี้ทั้งชาวไทยและชาวต่าง
ประเทศ ภาคสารัตถะ ประกอบด้วยเรื่องในวงการอุตสาหกรรม ภาวะการค้า
ภาวะเศรษฐกิจ กฎระเบียบข้อบังคับที่ทางราชการประกาศใช้ และภาคสถิติ
เป็นตัวเลข ทางการค้า การเงิน การลงทุน และเศรษฐกิจด้านอื่น ๆ

วารสารสังคมวิทยา-มานุษยวิทยา. (The Journal of Sociology & Anthropology).

เชียงใหม่: คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2512-

รายสามเดือน.

วารสารเล่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่วิชาการ ข้อคิดและผลการวิจัยที่
เกี่ยวข้องกับสังคมวิทยา มานุษยวิทยา สังคมสงเคราะห์ รวมทั้งผลงานของภาค
วิชาสังคมวิทยา-มานุษยวิทยา ของคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และ

เพื่อเป็นแหล่งกลางเชื่อมโยง และสร้างความเข้าใจในหมู่นักสังคมวิทยา นักมานุษยวิทยา และบุคคลทั่วไป นอกจากบทความทางด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา และสาขาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว ยังมีปริทรรศน์หนังสือและข่าวความเคลื่อนไหวในวงการ.

วารสารสังคมศาสตร์. พระนคร: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2507-
 รายสามเดือน.

วารสารเล่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการ แก่นิสิต นักศึกษา อาจารย์และผู้สนใจ และเพื่อเป็นศูนย์กลางในการรายงานกิจการ และความเคลื่อนไหวของสมาชิก ลงบทความครอบคลุมสาขาวิชาต่าง ๆ ในทางสังคมศาสตร์ เช่น สังคมวิทยา มานุษยวิทยา ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ เป็นต้น โดยผู้ทรงคุณวุฒิ บทความในวารสารแต่ละฉบับจะเป็นเรื่องราวในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ มีเชิงอรรถและบรรณานุกรมอ้างอิงควย หายเล่มมีคอลัมน์แนะนำและวิจารณ์หนังสือทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

วารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์. พระนคร: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2506
 รายเดือน. (ฉบับพิเศษและฉบับนักศึกษา)

มีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่บทความแสดงความคิดเห็นทางสังคมศาสตร์ในด้าน การเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม จึงลงบทความ บทความ และสารคดี นำมาเกี่ยวกับการเมืองไทยและต่างประเทศ ปัญหาของสังคม ความวุ่นวายทาง การเมืองและเศรษฐกิจ ข้อคิดเห็นของคนรุ่นใหม่แสดงถึงเหตุผลและความมุ่งมั่น ที่จะปรับปรุงสังคมปัจจุบัน บทความต่าง ๆ เขียนโดยนักเขียน นักวิจารณ์ และนัก การเมืองที่มีชื่อเสียง มีคุณค่าเชื่อถือได้ เพราะมีเชิงอรรถประกอบควย นอกจากนี้ ยังมีบรรจุเรื่องเด่น ๆ หลายเรื่อง โดยเฉพาะบทนำ และมีคอลัมน์วิจารณ์หนังสือ ในทุกฉบับ

สังคมศาสตร์. เชียงใหม่: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2514-
รายสี่เดือน.

วารสารเล่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่วิชาการ ข้อคิด และผลงาน วิจัย
ทางสังคมศาสตร์ ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรมของสภ
นาไทย และเป็นแหล่งกลางเชื่อมโยงและสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างนักศึกษ
นักวิชาการและประชาชน ลงบทความครอบคลุมเนื้อหาทางสาขาวิชาประวัติศาสตร์
รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ปรัชญา จิตวิทยา สังคมวิทยา และมานุษยวิทยา เขียน
โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

เศรษฐศาสตร์ปริทัศน์. พระนคร: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514.
รายสี่เดือน.

วารสารเล่มนี้ มีจุดประสงค์ที่จะส่งเสริมการศึกษา การค้นคว้าในวิชาเศรษฐ
ศาสตร์ทฤษฎีประยุกต์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจและสังคมศาสตร์สาขาอื่นที่ใกล้เคียง
บทความต่าง ๆ จึงเป็นบทความวิชาการเกี่ยวกับเศรษฐกิจของประเทศและของโลก
การค้า ภาษี การอุปโภค บริโภค รายได้ของประชาชน อุตสาหกรรม การธนาคาร
บทความบางบทมีสถิติข้อมูลประกอบและบอกที่มา บทความมีทั้งภาษาไทยและภาษา
อังกฤษ ให้เชิงอรุณและบรรณานุกรม อ้างอิงประกอบด้วย นอกจากนี้มีคอลัมน์
วิจารณ์หนังสือและขอบทความเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์อีกด้วย.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย